

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АҚПАРАТ ЖӘНЕ ҚОҒАМДЫҚ ДАМУ МИНИСТРЛІГІ**

«ЖАСТАР» ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ОРТАЛЫҒЫ

**«ҚАЗАҚСТАН ЖАСТАРЫ
(ЕКІНШІ ӨЛШЕМ)»**

**ӘЛЕУМЕТТАНУЛЫҚ ЗЕРТТЕУ НӘТИЖЕЛЕРІ БОЙЫНША
АНАЛИТИКАЛЫҚ ТАЛДАУ**

Нұр-Сұлтан, 2019

«Қазақстан жастары» әлеуметтанулық зерттеу/ Нұр-Сұлтан:
«Жастар» ҒЗО, 2019. – 79 б.

Әлеуметтанулық зерттеу Қазақстан Республикасы Ақпарат және қоғамдық даму министрлігінің тапсырысы бойынша жүргізілді.

© «Жастар» ғылыми-зерттеу орталығы, 2019

МАЗМҰНЫ

I Бөлім. Әлеуметтанулық зерттеудің бағдарламасы.....	4
1.1 Бағдарламаның әдіснамалық бөлімі.....	4
1.2 Бағдарламаның әдістемелік бөлімі.....	5
II Бөлім. Қазақстан жастарының негізгі қажеттіліктері	8
2.1 Жастардың әлеуметтік-экономикалық жағдайы	8
2.2 Тұрғын үй жағдайлары мен ТКШ мәселелеріне қанағаттану...	11
2.3 Қауіпсіздік мәселелері: жастар пікірі	16
III Бөлім. Әл-ауқат негіздері.....	21
3.1 Интернеттің жастар өміріндегі рөлі	21
3.2 Жастардың салауатты өмір салтына көзқарасы	23
3.3 Экологиялық жағдайды бағалау.....	25
IV Бөлім. Жастардың мүмкіндіктері: құндылықтар, көзқарастар, қабылдау түйсігі.....	27
4.1 Қазақстандық жастардың діни және отбасылық құндылықтары.....	27
4.2 Жастар және Қазақстандағы сыбайлас жемқорлық мәселесі....	30
4.3 Қазақстандық жастардың толеранттылық деңгейі	33
V Бөлім. «Жастарға мейірімді мекен» индексінің нәтижелері.....	35
5.1 Қазақстандағы білім беру жүйесінің артықшылықтары мен кемшіліктері	35
5.2 Қазақстанның еңбек нарығындағы жастардың жұмыспен қамтылуы.....	39
5.3 Мемлекеттік жастар саясатының тиімділігі	42
5.4 Жастардың бос уақыты және волонтерлік қызметі.....	47
Қорытынды	52
Қосымша.....	55

1 БӨЛІМ. ӘЛЕУМЕТТАНУЛЫҚ ЗЕРТТЕУ БАҒДАРЛАМАСЫ

1.1. Бағдарламаның әдіснамалық бөлімі

Зерттеудің өзектілігі

Қазіргі уақытта елдің жаһандық әлемдегі бәсекеге қабілеттілігі көбінесе мемлекеттің жас ұрпаққа қатысты саясатына байланысты. Жастар халықтың репродуктивті және еңбек әлеуетінің негізгі тасымалдаушысы бола отырып, болып жатқан өзгерістер мен сыртқы күйзелістерге өте сезімтал. Жастар - болып жатқан өзгерістердің ең белсенді әлеуметтік агенті. Оның үстіне, оның белсенділігі конструктивті де, деструктивті де болуы мүмкін. Осыған орай, жастар саясаты саласындағы тиімді шараларды әзірлеу және жүзеге асыру жастардың әлеуметтік-демографиялық топ ретіндегі жағдайын қазіргі заманғы түсінуді қажет етеді. Жастар саясатын жүйелі түрде іске асырудың тиімді шараларының бірі - жастардың әл-ауқатын үнемі бақылау, жастар ортасындағы қоғамдық-саяси жағдайдың даму тенденцияларын зерттеу.

Екінші жартыжылдықтағы жастар ортасындағы қоғамдық-саяси ахуалды зерттеу жастар өмірінің әртүрлі аспектілерін қамтыды, оның ішінде: әлеуметтік-экономикалық жағдай, тұрғын үй жағдайына қанағаттану, қауіпсіздік, діндарлық деңгейіне баға беру, экологиялық жағдай, білім беру жағдайы, мемлекеттік жастар саясатын білу және бағалау мен оның тиімділігі, волонтерлік қызметке қатысу.

Зерттеудің мақсаты мен міндеттері

Әлеуметтанулық зерттеудің *мақсаты* - жастар ортасындағы қоғамдық-саяси жағдайды зерттеу.

Әлеуметтанулық зерттеудің *міндеттері*:

- инфрақұрылым, мәдениет және спорт, салауатты өмір салты, білім беру және т.б. компоненттерді қоса алғанда, жастардың өмір сапасын зерттеу;
- жастардың діндарлық деңгейін анықтау және оған әсер ететін факторларды анықтау;
- жастардың отбасылық құндылықтарын зерттеу;
- жастардың мемлекеттік жастар саясаты институттарының қызметінен хабардарлығы және қанағаттанушылық деңгейі;
- жастардың волонтерлік қызметке қатысу деңгейін зерттеу.

Зерттеу нысаны мен пәні

Зерттеудің нысаны - Қазақстан жастары (14 пен 28 жас аралығындағы халық).

Зерттеу пәні - жас қазақстандықтардың елдегі қоғамдық-саяси жағдайға көзқарастары.

Әлеуметтанулық зерттеудің әдістері

Ақпарат жинау әдісі 18 және одан жоғары жастағы адамдар арасында «face-to-face» әдісі арқылы жүргізді. Бұл әдіс халықтың жастардың әл-ауқаты туралы пікірі туралы неғұрлым объективті ақпаратты алуға мүмкіндік берді.

Ақпарат респонденттердің тұрғылықты жері бойынша жаппай сауалнама жүргізу кезінде жиналды (пәтерлік сауалнама деп аталады). Таңдалған әдіс ағымдық зерттеудің мақсаттары мен міндеттеріне сәйкес келеді.

1.2 Бағдарламаның әдістемелік бөлімі

Іріктемелі жиынтық үлесі

Іріктемелі жиынтық мөлшері 2000 респондентті құрады. Әлеуметтанулық зерттеу жүргізу аумағы Қазақстан Республикасының барлық өңірлерін қамтыды – республикалық маңызы бар Нұр-Сұлтан, Алматы және Шымкент, 14 облыс орталығы, сондай-ақ ауылдық елді-мекендер. Зерттеуде стратификацияланған көп сатылы іріктеу қолданылды (1-кесте).

1-кесте. Бағдарлама бойынша іріктемелі жиынтық, адам

Өңірлер		қала	ауыл	ерлер	әйелдер	Жас өлшемі		
						14-18 жас	19-23 жас	24-28 жас
Қазақстан Республикасы	2000	1130	870	1013	987	581	627	792
Ақмола облысы	76	34	42	40	36	22	25	29
Ақтөбе облысы	98	61	37	49	49	26	29	43
Алматы облысы	209	45	164	109	100	66	64	79
Атырау облысы	69	31	38	35	34	20	22	27
Батыс Қазақстан облысы	136	85	51	70	66	38	42	56
Жамбыл облысы	123	46	77	63	60	41	39	43

Қарағанды облысы	70	35	35	36	34	20	22	28
Қостанай облысы	144	113	31	74	70	41	46	57
Қызылорда облысы	91	48	43	47	44	25	28	38
Маңғыстау облысы	91	38	53	47	44	29	29	33
Түркістан облысы	75	28	47	38	37	23	24	28
Павлодар облысы	74	51	23	38	36	21	23	30
Солтүстік Қазақстан облысы	54	25	29	28	26	17	17	20
Шығыс Қазақстан облысы	242	42	200	127	115	88	80	74
Нұр-Сұлтан қ.	117	117	0	56	61	27	37	53
Алматы қ.	217	217	0	100	117	43	65	109
Шымкент қ.	114	114	0	56	58	34	35	45

Осы зерттеуде бақылау бірліктерін іріктеу бірнеше кезеңде жүргізілді: іріктеудің ықтимал дизайны қолданылды. Іріктеменің ықтимал дизайны кез келген адамның (18 жастан асқан) жиынтығы шегінде талдау үшін іріктеуге тең мүмкіндіктері бар. Стратификацияланған көп сатылы іріктеу қолданылды. Осылайша, негізгі страталар:

1-саты. Облыстар бойынша іріктеу - 18 жастан асқан облыстар мен республикалық маңызы бар қалалардағы халықтың санына қарай, елдің 17 облысы - Нұр-Сұлтан, Шымкент, Алматы қалалары, 14 облыс орталығы үшін іріктеу мөлшері анықталды.

2-саты. Қала-ауыл принципі бойынша таңдау - әр өңірде қалалық және ауылдық үлгілердің көлемі есептелді.

3-саты. Бастапқы нүктені іріктеу - әрбір елді мекен шегінде кездейсоқ түрде маршруттың бастапқы нүктелері мен респонденттер саны анықталады.

4-саты. Үй шаруашылығын іріктеу – бағыт бойынша бастапқы нүктеден «сол қол» ережесі бойынша үй шаруашылығы іріктеледі.

5-саты. Квотаға сәйкес респонденттерді іріктеу – әрбір жеке үй шаруашылығында респонденттер екі критерий бойынша таңдалады - жынысы мен жасы - жынысы және жас квотасы - респонденттің жасы 14-28 жас аралығында болуы керек, сонымен қатар жынысы бойынша сәйкестік (сұралатын ерлер мен әйелдердің саны әр аймақ бойынша статистика комитетінің деректеріне сәйкес есептелген).

Іріктеу репрезентативті болып табылады, яғни бөлінген параметрлер бойынша респонденттер құрамы бас жиынтықтағы сәйкес пропорцияларға жақындайды. Бұл ретте іріктемелі жиынтықтың орташа сипаттамаларының бас жиынтықтың орташа сипаттамаларынан ауытқуы $\pm 3,5\%$ аспайды.

Ақпаратты өңдеу әдісі

Зерттеудің далалық кезеңінің қорытындысы бойынша «Жастар» ҒЗО қызметкерлері интервьюерлердің жұмысына бақылау жүргізді (сауалнамалардың дұрыс толтырылуын 100% тексеру және телефон арқылы 30% бақылау). «Жастар» ҒЗО алаңын бақылауды жүргізу үшін тапсырыс берушінің сұрауы бойынша зерттеудің далалық кезеңінің барлық құжаттарын (сауалнамалар, маршруттық парақтар, сызғыштар, корреляция) сақтай алады.

Бастапқы деректерді енгізу, өңдеу, сондай-ақ бір өлшемді, екі өлшемді кестелерді шығару, корреляциялық және кластерлік анализдер SPSS лицензиясы бар, орыс тіліндегі компьютерлік бағдарламаның 21 нұсқасын қолдану арқылы жүзеге асырылды.

Ақпаратты талдау әдісі

Әлеуметтанулық ақпаратты талдаудың негізгі әдістері:

- 1) деректерді бір өлшемді талдау;
- 2) деректерді екі өлшемді талдау;
- 3) корреляциялық талдау.

Зерттеу кезеңі: қыркүйек-қазан 2019 жыл.

Респонденттердің әлеуметтік-демографиялық сипаттамасы.

Зерттеуге 14-18 жас аралығындағы (29,7%), 19-23 жас (30,1%) және 24-28 жастағы (40,3%) азаматтар қатысты. Респонденттердің гендерлік құрамын 991 ер адам (49,5%) және 1009 әйел (50,5%) құрайды. Зерттеу қала-ауыл санаты тұрғысынан 1109 қалалық (55,5%) және 891 ауыл тұрғындары (44,5%) қатысты. Сауалнамаға қазақтардың 79,9%, орыс этникалық тобының 15,2% және басқа ұлт өкілдерінің 5% қатысты.

II БӨЛІМ. ҚАЗАҚСТАН ЖАСТАРЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАЖЕТТІЛІКТЕРІ

2.1 Жастардың әлеуметтік-экономикалық жағдайы

Жастардың өмір сүру сапасының басты индикаторларының бірі оның әлеуметтік-экономикалық мәртебесі болып табылады. Бұл жағдайда жас ұрпақтың негізгі қажеттіліктерін қанағаттандыру елдегі мемлекеттік жастар саясатының тиімділігінің көрсеткіші ретінде қарастырылады.

Бұл бөлімде біз кезең-кезеңімен жастардың әлеуметтік-экономикалық әл-ауқатының қаржылық жағдайдың деңгейі, жастардың тұрғын үй жағдайларына қанағаттану деңгейі, тұрғын үй секторы және жас азаматтардың елдегі қауіпсіздік мәселелері туралы аспектілерді қарастырамыз.

Зерттеу нәтижелеріне сәйкес, қазақстандық жастар үшін негізгі табыс көзі жалақы және басқа отбасы мүшелерінің кірістері болып табылады, сәйкесінше 36,7% және 37,5%. Жалақыдан бөлек респонденттердің 1/10 бөлігі тұрақты немесе тұрақты емес қосымша табыс алады (10,7%). Кездейсоқ табыс респонденттердің 3,3% үшін негізгі табыс көзі болып табылады. Жас қазақстандықтар тек 3,8% -ы өздері жүргізіп жатқан кәсіпкерлік қызметтен түскен табыс арқылы өздерін қамтамасыз етеді. Шәкіртақы, зейнетақы және жәрдемақы бойынша өмір сүретіндердің үлесі аз - 7,9% (1-кесте).

1-кесте. «Сіз қандай қаражатқа өмір сүресіз?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

	%
Тек жалақыға ғана өмір сүремін	36,7
Жалақыға және үнемі қосымша қаражатқа өмір сүремін	5,3
Жалақыға және кейде қосымша табысқа өмір сүремін	5,4
Өз жекеменшігімнің қаражатына өмір сүремін	3,8
Кездейсоқ қаражатқа өмір сүремін	3,3
Шәкіртақыға, зейнетақыға, жәрдемақыға өмір сүремін	7,9
Басқа отбасы мүшелерінің табысына өмір сүремін	37,5

Сонымен бірге, жастардың материалдық әл-ауқатының деңгейіне сәйкес, респонденттердің жалпы құрылымындағы базалық класс деп аталатындар - қарапайым табыс арқылы өмір сүретін азаматтар (тамақ пен киім-кешек үшін қаражат жеткілікті, бірақ ұзаққа созылатын тауарларды сатып алу қиындық тудырады) - 41,4%. Орта таптың үлесі 32,1%-ды құрады. Жастар арасындағы кедейлік деңгейі 1,3%-ды құрады. Сонымен қатар, әрбір оныншы респондент өзін қаржылық қиындықтарға тап болмайтын, табысы жоғары азаматтар тобына жатқызады (2-кесте).

Динамикадағы деректерді талдау қазақстандық жастардың 2019 жылдың 2 жартыжылдығындағы қаржылық жағдайының жақсару тенденциясын көрсетеді. Осылайша, орта тап пен ауқатты азаматтардың үлесі тиісінше 4,4% және 3% -ға өсті.

2-кесте. «Отбасыңыздың материалдық әл-ауқатының деңгейін қалай бағалайсыз?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

	%
Бізде елеулі қиындықтар жоқ, қажет болған жағдайда біз автокөлік немесе пәтер сатып ала аламыз	10,1
Қаражат қымбат заттардан, көлік немесе пәтерден басқа барлығына жетеді	32,1
Азық-түлік, киім үшін ақша жеткілікті, алайда ұзақ мерзімді тауарларды сатып алу қиын	41,4
Ақша азық-түлік үшін жеткілікті, бірақ киім сатып алу қиынға соғады	12,7
Ақша азық-түлікке де жетпейді	1,3
Жауап беруге қиналамын	2,5

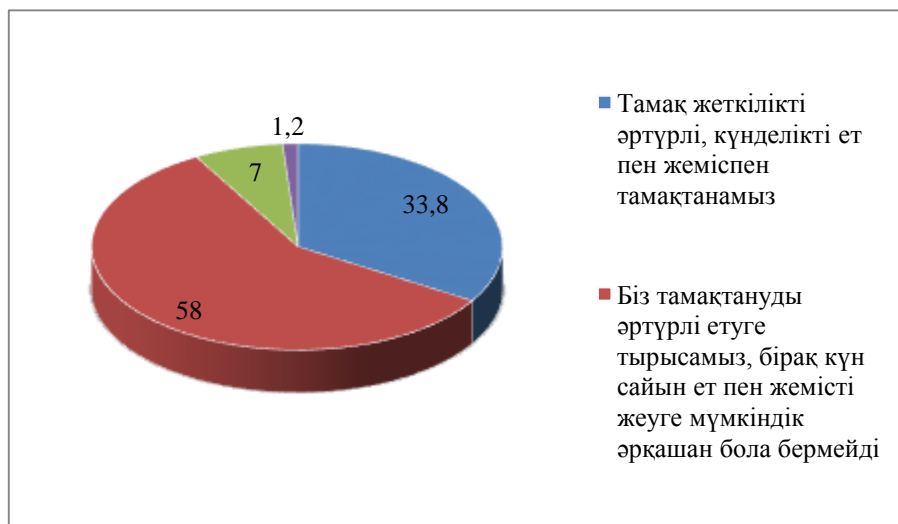
Тұрмыстық тұтыну құрылымын талдау көрсеткендей, жастардың табысының жартысы негізгі қажеттіліктерге жұмсалады (47%). Сауалнамаға қатысқандардың тағы 20,1% -ы табыстың төрттен бір бөлігі өз отбасыларының тамағына жұмсалатындығын айтты. Жастардың 16,8% және олардың отбасы кірістерінің 50% -дан астамын тамаққа жұмсайды (1-диаграмма). Бірінші жартыжылдықтың деректерімен салыстырғанда жастардың тұтынушылық мінез-құлқының жақсаруы немесе нашарлауы туралы біржақты ақпарат беру мүмкін емес. Барлық кірісі азық-түлікке кететін азаматтардың үлесінің төмендеуімен бірге (бірінші жартыжылдықтағы 4,7% -дан екінші жартыжылдықта 3% -ке дейін), табысының жартысын тамақ өнімдеріне жұмсайтын азаматтардың үлесі (бірінші жартыжылдықтағы 40,9% -дан) жартыжылдықтың екінші жартысында 47%) артты.

1-диаграмма. «Сіздің немесе отбасыңыздың ай сайынғы кірісінің қанша бөлігі тамақтануға кетеді?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

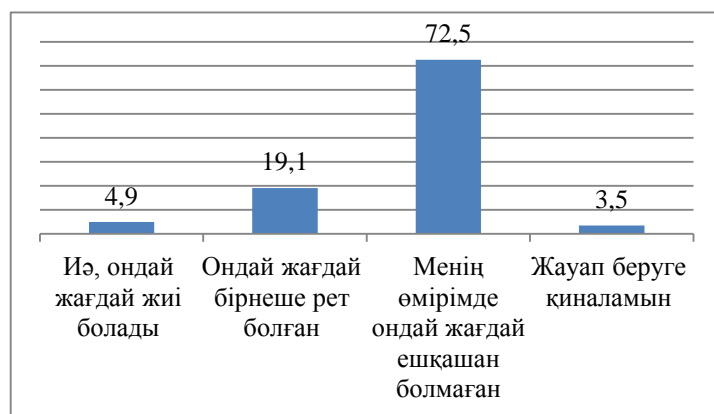
Қазақстан жастары қаншалықты жан-жақты? Жастардың көпшілігі тағам өнімдерін пайдалануда әртүрлілік енгіземіз деп жауап берді, алайда бұл топтың әрқашан күн сайын ет пен жеміс жеуге мүмкіндігі бола бермейді (58%). Респонденттердің 33,8% -ы тамақтану балансы туралы айтты. Респонденттердің 7% -ы тамақтану тапшылығы мен біркелкілігіне шағымданады (2-диаграмма). Сонымен қатар, респонденттердің бұл тобы кедейлік шегінен төмен (28%) және кедейлікте өмір сүретін тұрғындар (22,1%) болып есептеледі.

2-диаграмма: «Сіз қаншалықты әртүрлі тамақтанасыз?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

Жастардың әлеуметтік-экономикалық жағдайы туралы сұрақтар блогының соңында респонденттер келесі сұраққа жауап берді: «Соңғы алты айда сіздің өміріңізде азық-түлікке ақша болмай, нәтижесінде бірнеше күн тамақтанбай қалған жағдайлар орын алды ма?». Жауаптар келесідей бөлінді: респонденттердің 72,5%-ы мұндай жағдай олардың өмірінде бұрын-соңды болмаған деп жауап берді. 19,1%-ы өмірде қиын жағдайлардың болуы туралы айтты. Сонымен қатар, жастардың 4,9% - ы тамақтануға ақша жетіспейтін сәттер жиі кездеседі деп жауап берді (3-диаграмма). Респонденттердің материалдық жағдайларының мөлшерінде кедейлік шегінен төмен өмір сүретін халықтың тобында соңғысы басым.

3-диаграмма. «Соңғы жарты жылда Сіздің өміріңізде тамаққа ақша болмай, бірнеше күн тамақтанбай қалған кезіңіз болды ма?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

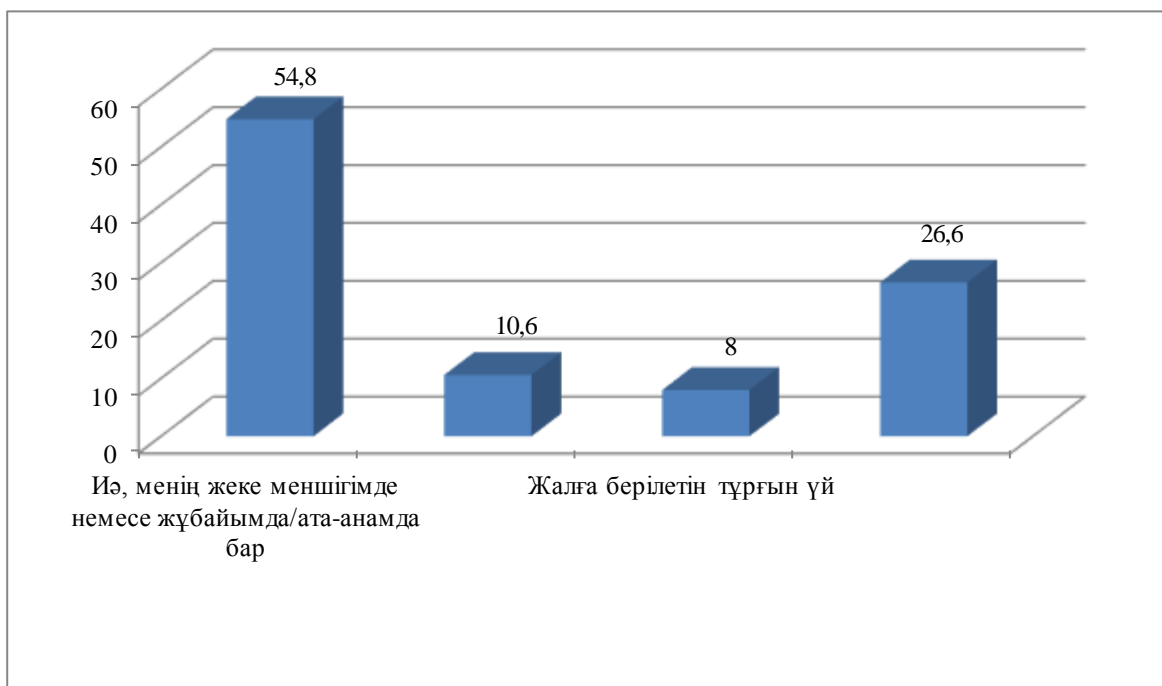

2.2 Тұрғын үй жағдайлары мен ТКШ мәселелеріне қанағаттану

Қоғамдық-саяси жағдайды анықтауда маңызды көрсеткіш халықтың өмір сүру жағдайына қанағаттану болып табылады. Осыған байланысты сауалнамаға респонденттердің тұрғын үй жағдайына қатысты бірқатар сұрақтар енгізілді.

Респонденттердің өздерінің тұрғын үй жағдайларын бағалау кезінде олардың жартысы жеке меншігінде немесе жұбайының/ата-анасының меншігінде (54,8%) тұрғын үйі бар екендігі анықталды. Сауалнамаға қатысқан әрбір оныншы қатысушы меншік құқығы (меншік иесі) негізінде тұрғын үйдің барын атап өтті. Жастардың 34,6%-ның жеке баспанасы жоқ, олардың 8%-ы өздері тұратын үйді жалға алады (4-диаграмма).

4-диаграмма. «Сіздің өзіңіздің жеке меншігіңізде, сіздің отбасыңыздың меншігінде жеке баспана бар ма?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

Үй шаруашылықтарының демографиялық құрылымын талдау көп жағдайда қазақстандық үй шаруашылығында 1-ден 6 адамға дейін (85,4%) тұрады. Қазақстандағы кеңейтілген отбасылар да сирек емес: респонденттердің әр оныншы үй шаруашылығының құрамы 7-ден 18 адамға дейін (15%) болғанын көрсетті (3-кесте).

3-кесте. «Сіздің үйіңізде қанша адам тұрады?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

	%
1	1,3
2	6,0
3	17,2
4	25,4
5	21,8
6	13,7
7	8,4
8	4,0
9	1,3
10	0,6
11	0,3
12	0,2
17	0,1
18	0,1

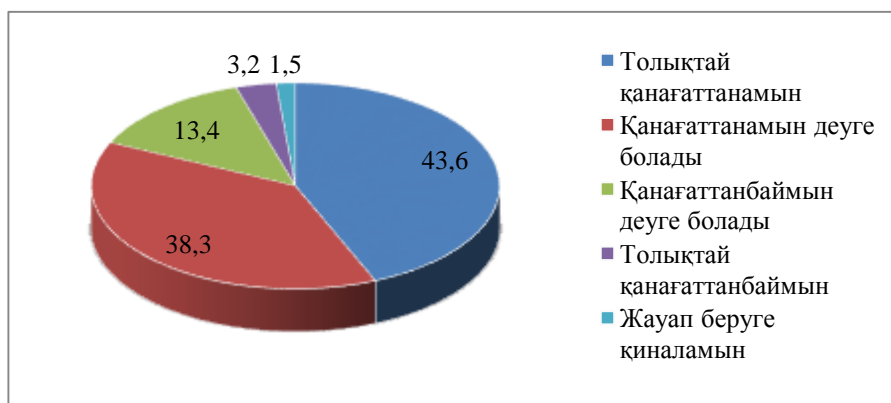
Жастардың 83,8% -ы 1-ден 5-ке дейінгі бөлмелері бар үйде/пәтерде тұрады, 6 және одан жоғары бөлмеге ие болғандардың үлесі 16,2%-ды құрайды (4-кесте).

4-кесте. «Сіздің пәтеріңізде/үйіңізде қанша бөлме бар?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

	%
1	9,1
2	0,2
2	20,1
3	25,9
4	17,2
5	11,3
6	8,1
7	4,3
8	2,1
9	0,9
10	0,6
11	0,1
12	0,1

Респонденттердің 81,9% -ы өздерінің тұрғын үй жағдайларына қанағаттанушылықтарын білдірді (жауап нұсқаларының жиынтық көрсеткіші «толығымен қанағаттанамын» және «қанағаттанамын деуге болады»). 13,4% жастар өздерінің өмір сүру жағдайларына «қанағаттанбаймын деуге болады» нұсқасын таңдаса, респонденттердің 3,2% олардың өмір сүру жағдайларына мүлдем қанағаттанбайтындықтарын білдірді (5-сурет).

5-диаграмма. «Сіз өзіңіздің тұрғын үй жағдайыңызға қанағаттанасыз ба?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

Респонденттердің коммуналдық қызметтерге ай сайынғы төлемі 11 мың теңгеден 20 мың теңгеге дейін (35,4%) өзгереді. Әр үшінші респондент коммуналдық төлем ретінде 10 мың теңгеге дейін төлейді. Сонымен бірге респонденттердің 10% -ы айына 21 мың теңгеден 40 мың теңгеге дейін төлейді (5-кесте).

5-кесте. «Коммуналдық қызметтер үшін ай сайын қанша төлейсіз (электр қуаты, су, жылу, телефон, интернет жүйесі)?», %

	%
10 мың теңгеге дейін	31,2
11-20 мың теңге	35,4
21-40 мың теңге	10,0
41-80 мың теңге	1,6
81 мың теңге және одан жоғары	0,4
Мен коммуналдық қызметтер үшін ақша төлемеймін, ата-анам төлейді	15,3
Жауап беруге қиналамын	6,1

Тұрғын үй секторындағы ең өткір мәселелердің қатарына коммуналдық қызметтерге жоғары тарифтер (32,8%), тұрғын үйге қол жетімсіздік (23,2%) және үйдің жанындағы төселген жолдардың болмауы (14,4%) сияқты мәселелер себеп болды. Төртінші орында коммуналдық қызметтердің төмен сапасына байланысты мәселелер болды (12,5%). Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылығының бесінші өзекті мәселесі - қоқыс жинау мәселесі (11%). Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылығының маңызды проблемаларының қатарына ойын алаңдары мен спорт алаңдарының жетіспеушілігі (11%), үй аумақтарын абаттандырудың төмен деңгейі (10%), газдандырудың болмауы және газ берудегі үзілістер (9,5%) жатады (6-кесте).

6-кесте. «ТКШ саласындағы мәселелердің қайсысы Сіздің көзқарасыңыз бойынша тұрғылықты жеріңіз үшін маңызды болып табылады?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

	%
Коммуналдық қызметтердің жоғары бағасы	32,8
Тұрғын үйдің қымбат болуы	23,2
Үйдің жанында асфальт жолдардың жоқтығы	14,4
Коммуналды қызметтердің сапасының төмендігі	12,5
Қоқыс шығару бойынша мәселе	11,0
Үйдің жанында спорт, ойын алаңдарының жоқтығы	11,0
Тұрғын үй аумағын көркейту деңгейінің төмендігі	10,0
Газдың болмауы, газбен жабдықтаудағы ақаулар	9,5
Тұрғын үйдің ескі болуы (коммуникацияның тозғандығы)	8,1

Сумен жабдықтаудағы ақаулар	7,4
Көлікті қоятын орынның болмауы	7,1
Мемлекеттік органдар тарапынан тиісті бақылаудың жоқтығы	5,5
Электр қуатының ақауы	5,2
Жылыту ауа-райына сәйкес келмейді	5,1
Сыбайлас жемқорлық, ТКШ саласындағы паракорлық	5,1
Жылу берудің төмен температурасы	4,5
ПИК-тің сенімсіздігі	2,8
Лифт жұмысындағы ақаулар	1,5
ТКШ өкілдерімен байланыстың болмауы (телефон қоңырауларына, шағымдарға жауап бермейді және т.б.)	1,3
Қымбат көмір	0,1
Нашар интернет жүйесі	0,1
Мәселе жоқ	11,0
Жауап беруге киналамын	5,0

Жастардың тұрғын үй секторының әртүрлі аспектілеріне қанағаттану деңгейіне келетін болсақ, тұрғын үй-коммуналдық шаруашылығындағы қызметтердің ең сапалы түрі электрмен жабдықтау болып табылады. Бұл қызмет көрсету секторына қанағаттану деңгейі 81,6%-ды құрайды. Жастардың коммуналдық қызметтер сапасына жоғары қанағаттану деңгейі сумен жабдықтау (66,6%), телефон (64,7%), жылумен қамтамасыз ету (62,3%) және сумен қамтамасыз ету (60,2%) салаларына да қатысты.

ТКШ саласындағы ең үлкен мәселе - қоқыс жинау қызметі. Респонденттердің 48,8%-ы - «қанағаттанамын» жауап нұсқасын таңдаса, ал 22,5% -ы осы саланың жұмысына қанағаттанбайды (7-кесте).

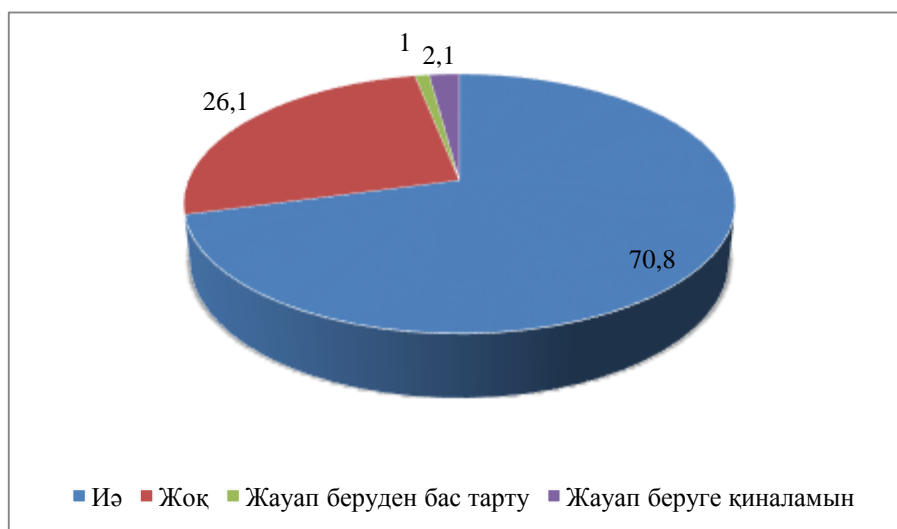
7-кесте. «Төменде көрсетілген нұсқалармен қаншалықты қанағаттанасыз?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

	Қанағаттанамын	Қанағаттанбаймын	Қолданбаймын
1. Жылу беру деңгейі	62,3	15,3	22,4
2. Сумен жабдықтау деңгейі/суық және ыстық су	66,6	20,5	12,9
3. Су тарту деңгейі/канализация	60,2	17,8	22,1
4. Электр қуатының деңгейі	81,6	14,1	4,4
5. Газбен жабдықтау деңгейі	49,8	14,9	35,3
6. Лифт қызметі	19,4	10,7	69,9
7. Қоқыс жинау қызметі	48,8	22,5	28,7
8. Телефон қызметі	64,7	11,4	23,9
9. Үйдегі интернет қызметі	60,7	14,8	24,5

2.3 Қауіпсіздік мәселелері: жастардың пікірі

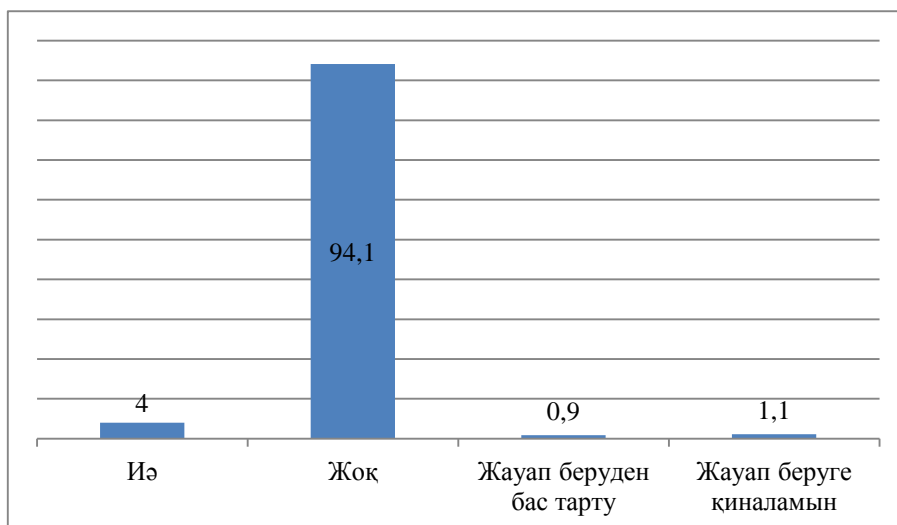
Жас ұрпақтың және тұтастай қоғамның әл-ауқатының өсуін сипаттайтын индикатор түрі - жастар ортасындағы қауіпсіздік сезімі. Әлеуметтік сауалнаманың нәтижелері көрсеткендей, қазақстандық жастардың басым бөлігі өз ауылдарының маңында өзін қауіпсіздікте және қорғаныста сезінеді (70,8%). Жастардың 26,1%-ы қорқыныш пен шиеленісті сезінеді (6-сурет). Сонымен қатар, қаржылық жағдайы төмен респонденттер арасында олардың үлесі жоғары. Өңірлік тұрғыдан алғанда, қауіптің ең үлкен дәрежесін Батыс Қазақстан облысының жастары көрсетеді (47,1%).

6-диаграмма. Сіз тұратын қалада / ауылда жалғыз жүргенде Өзіңізді қауіпсіз сезінесіз бе?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

Респонденттердің 94,1% -ы соңғы 12 айда оларға қарсы заңсыз әрекеттер жасалмағанын мәлімдеді. Респонденттердің 4% -ы оң жауап берді, олардың арасында Маңғыстау облысының тұрғындары (17,6%) басым болды (7-сурет).

7-диаграмма. «Соңғы 12 айда Сізге қарсы заңсыз іс-әрекеттер/қылмыс жасалды ма?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

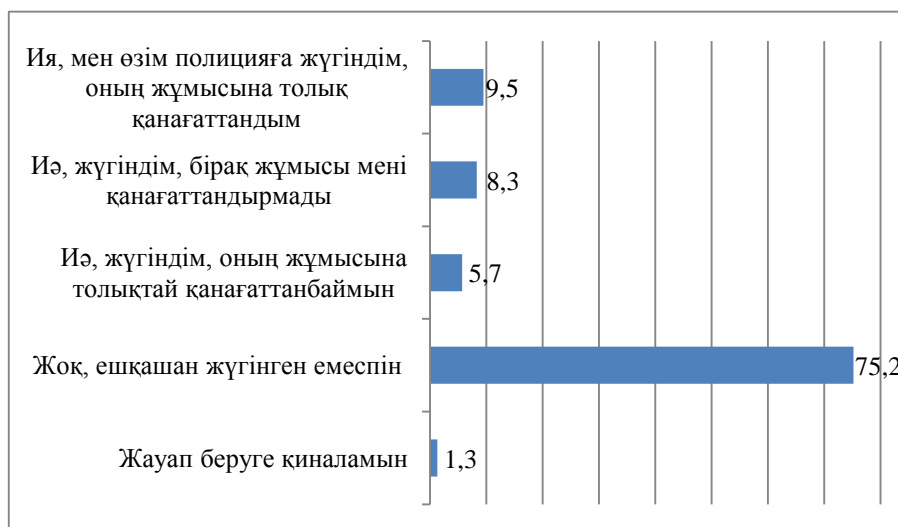
Қазақстандық жастардың 59,3% -ы өздері тұратын ауданның қауіпсіздігін қамтамасыз ететін учаскелік полиция инспекторымен таныс емес деген ақпарат қатты алаңдатады. Респонденттердің 39,2%-ында полиция қызметкерлерімен өзара әрекеттесудің жеке тәжірибесі бар, олардың көпшілігі жергілікті учаскелік полициямен кездесіп тұрады (29,9%) (8-сурет). Өңірлерге қатысты есептегенде, полиция учаскелерін білмеуінің жоғары пайызы елдің солтүстігі мен батысында - Батыс Қазақстан (77,1%), Қостанай облысында (86,8%), Павлодар облысында (71,6%) және Нұр-Сұлтан қаласында байқалды. (92,3%).

8-диаграмма. «Өз тұрғылықты жеріңіздегі қауіпсіздікті қамтамасыз ететін полиция инспекторымен таныссыз ба?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

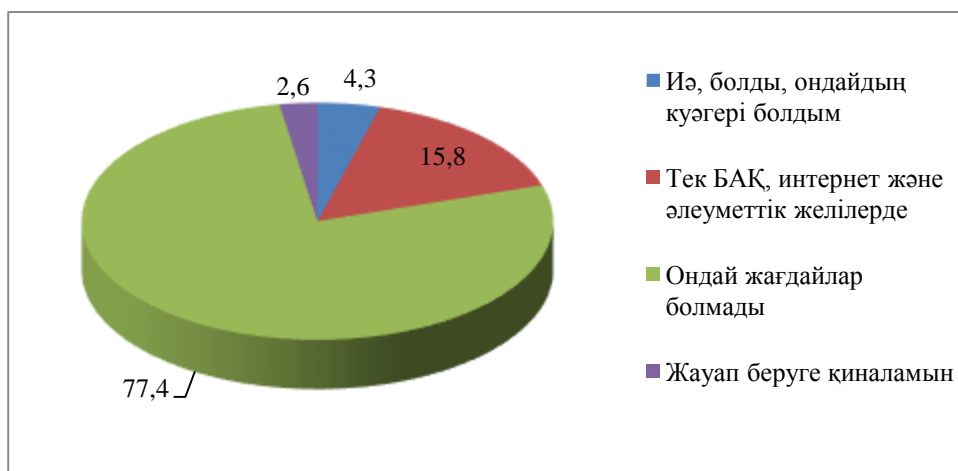
Респонденттердің 75,2% ешқашан полицияға жүгінбеген. Сонымен қатар полицияға жүгінгендердің 9,5% -ы жас азаматтардың құқық қорғау органдарының жұмысына қанағаттану деңгейін білдірді. Полиция жұмысына қанағаттанбаған респонденттердің жалпы саны 14% құрады. (9-диаграмма). Өңірлер тұрғысынан алғанда, Алматы (34,1%), Батыс Қазақстан (22,9%), Шығыс Қазақстан (22,8%) және Маңғыстау облыстарының (21,6%) жас тұрғындары ішкі істер органдарының жұмысының тиімсіздігін көрсетті.

9-диаграмма. «Сіз өзіңіз полицияға хабарласып көрдіңіз бе және оның жұмысына қаншалықты қанағаттанасыз?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

Күнделікті өмірде полицияның паттерн мінез-құлқын қазақстандық жастардың 4,3%-ы байқаса, бұл көрсеткіш бірінші жартыжылдықпен салыстырғанда 0,6% -ға өсті. Респонденттердің көпшілігінің айтуынша, соңғы бірнеше ай ішінде полиция қызметкерлерінің кәсіби іс-әрекеттері олардың өмірінде болмаған (77,4%), жарты жыл ішінде бұл көрсеткіш 3% -ға өсті. Сонымен қатар, әрбір бесінші респондент полиция қызметкерлерінің бұқаралық ақпарат құралдарында, Интернетте және әлеуметтік желілерде орынсыз мінез-құлқына тап болды (15,8%), бұл көрсеткіш алғашқы өлшеммен салыстырғанда төмендеді, бұл Қазақстандық БАҚ-та теріс мазмұнды азайту саясатымен байланысты болуы мүмкін (10-диаграмма).

10 -диаграмма. «Соңғы 2-3 айда заңға қарсы іс-әрекеттер жасалған кезде, полиция қызметкерлерінің, Сізге ұнамаған немесе наразылығыңызды тудырған әрекеті орын алды ма?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

Қауіпсіздік туралы сұрақтар блогының соңында жастар өздерінің жеке қауіпсіздігіне не қауіп төндіретіні туралы сұраққа жауап берді. Алынған жауаптарға сәйкес, жас қазақстандықтар үшін ең үлкен қауіп жұмыссыздық (28,5%), ауа мен судың ластануы (20,4%), ауру (19,8%), қылмыс (19,3%). Басқаша айтқанда, жастарды денсаулығына, жұмысқа орналасуына және қауіпсіздік сезіміне қатысты жеке мәселелер алаңдатады (8-кесте).

8-кесте. «Сіздің жеке қауіпсіздігіңізге не қауіп төндіреді?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

	%
Жұмыссыздық	28,5
Ауа мен судың ластануы	20,4
Аурулар	19,8
Қылмыс	19,3
Жемқорлық	15,5
Кедейшілік	14,1
Соғыс қаупі	12,5
Діни экстремизм	7,8
Этникалық жанжалдар	3,4
Ештеңе	1,3
Қап фабрикасының иісі	0,3
Құмар ойындар	0,1
Маскүнемдік	0,1
Бұлыңғыр болашақ	0,1
Жауап беруге қиналамын	7,7

III БӨЛІМ. ӘЛ-АУҚАТ НЕГІЗДЕРІ

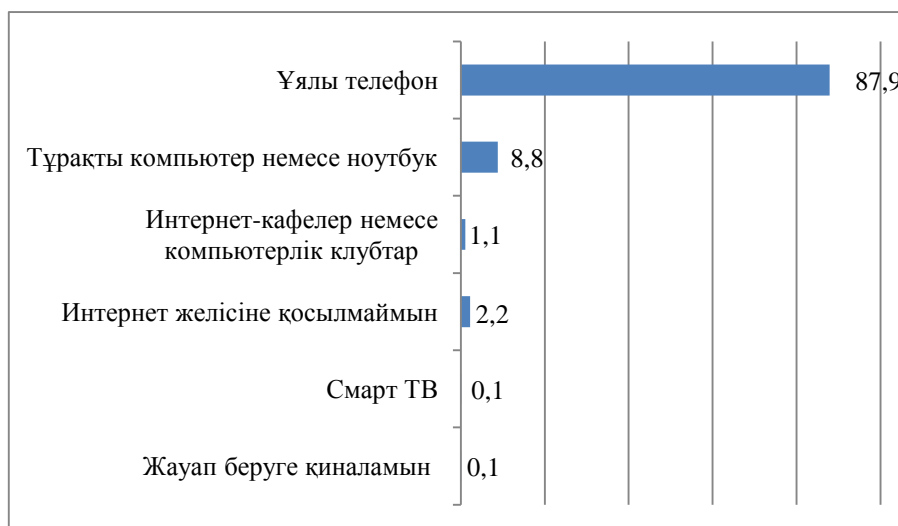
3.1 Интернеттің жастар өміріндегі рөлі

Жастар арасында бос уақытты өткізудің кең таралған түрі - Интернетте уақыт өткізу. Бұл мәдени демалыстың формасының басқалардан айырмашылығы, көп функциялы екендігінде. Интернет оқу және жұмыс барысында, қарым-қатынас жасау мен ойын-сауықта және т.б. пайдаланылады.

Бұл сауалнаманың мақсаттарының бірі - жастардың Интернетті пайдалану жиілігін, Интернетке қол жеткізудің негізгі құралдары мен оны пайдалану мақсатын анықтау.

«Сіз қандай құрылғылардан жиі интернетке қосыласыз?» сұрағы бойынша жүргізілген әлеуметтік зерттеу нәтижелері жас қазақстандықтардың басым көпшілігі (87,9%) ғаламдық желіге ұялы телефон арқылы қол жеткізетіндігін көрсетеді. Бұл үшін респонденттердің қосымша 8,8% тұрақты компьютерді немесе ноутбукты пайдаланады. Бұл жағдайда Интернет-кафелердің, компьютерлік клубтардың маңызы минималды тұрғыда аз (11-диаграмма).

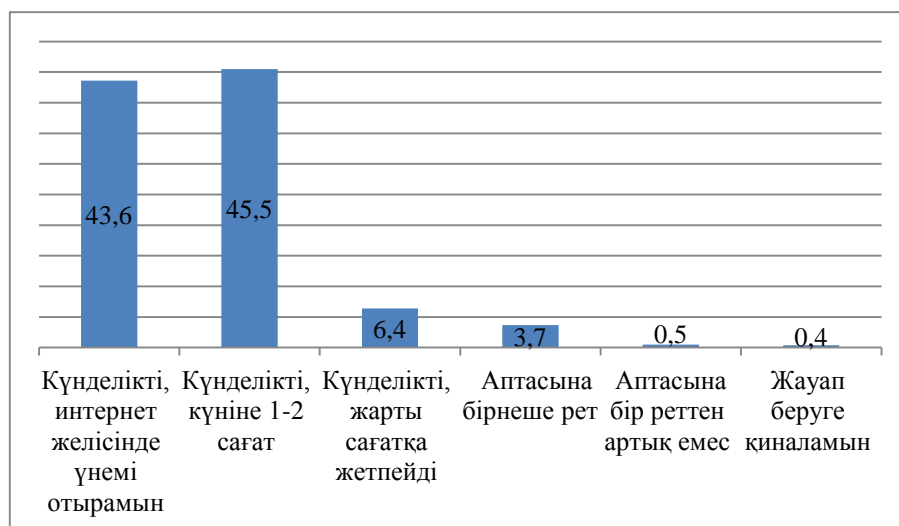
11-диаграмма. «Сіз қандай құрылғылардан жиі интернетке қосыласыз?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

Интернет желісін қазақстандық жастардың күнделікті өмірінде тұрақты негізде пайдаланатыны анықталды. Сонымен, жастардың 43,6% -ы Интернетте үнемі отырады, 45,5% -ы – Интернетке «күн

сайын, күніне 1-2 сағат» уақыт жұмсайды. Респонденттердің тағы 6,4%-ы Интернетте күніне жарты сағаттан көп емес уақытты өткізеді (12-диаграмма).

12-диаграмма. «Қаншалықты жиі интернет желісіне кіресіз?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

Сонымен қатар, жастар Интернетті, ең алдымен, байланыс қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін (әлеуметтік желілердегі байланыс) пайдаланады (66,1%). Қазақстандық жастардың 37,3% -ы жаңалықтарды оқуға Интернетке жүгінеді. Респонденттердің бірдей саны Интернетті оқу мақсатында пайдаланады (36,5%). Әр үшінші респондент жұмыс мақсатында Интернетті пайдаланады. Әлемдік ойын-сауық жүйесінің маңыздылығы да аз емес, 12,9% Интернетті ойын ойнау мақсатында пайдаланады (9-кесте).

Сонымен, Интернет қазақстандық жастардың күнделікті өмірінің ажырамас бөлігі бола отырып, олар үшін мектептегі, жұмыстағы, қоғамдық өмірдегі және ақпараттандырудың негізгі көзі болып табылады.

9-кесте. «Қандай мақсатта Сіз интернет желісін пайдаланасыз?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

	%
Оқу үшін	36,5
Жұмыс үшін	28,8
Жаңалықтар оқу үшін	37,3
Әлеуметтік желілерде сөйлесу үшін	66,1

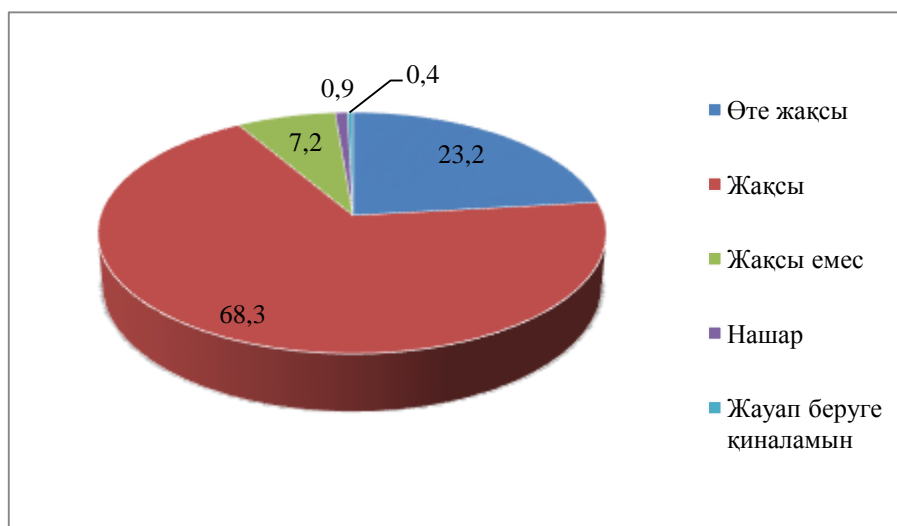
Ойнау үшін	12,9
Көңіл көтеру үшін	0,2
Аталғандардың барлығы	0,1
Өзін өзі дамыту	0,1
Жауап беруге қиналамын	0,7

3.2 Жастардың салауатты өмір салтына көзқарасы

Қазіргі әлемде салауатты өмір салты - бұл халықтың өмір сүру сапасының маңызды көрсеткіштерінің бірі. Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының анықтамасы бойынша денсаулық дегеніміз толық физикалық, рухани және әлеуметтік салауаттылық. Әлеуметтік сауалнамаға сәйкес, респонденттердің басым бөлігі өздерінің денсаулық жағдайын жақсы деп санайды (68,3%). Жастардың 23,2%-ы өздерінің денсаулық жағдайын «өте жақсы» деп сипаттайды. Сонымен қатар, 7,2% қазақстандық жастар денсаулық деңгейін «жақсы» деп бағалай алмағандықтан, олар «өте жақсы емес» деген жауап нұсқасын таңдады (13-диаграмма).

Жас топтары бойынша респонденттер негізінен 19-23 жас (8,7%) және 24-28 жас (8,1%) денсаулығының нашарлығына шағымданады. Сонымен қатар, кедейлік шегінен төмен тұратын азаматтар көбінесе өздерінің денсаулық жағдайларына қанағаттанбайды.

13-диаграмма. «Өз денсаулығыңызды қалай бағалайсыз?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

Динамикадағы мәселені зерттеу көрсеткендей, соңғы бір жыл ішінде көптеген жас қазақстандықтардың денсаулық жағдайы өзгермеген (57,7%). Респонденттердің 33,8% -ы өткен жылы денсаулығының жақсарғанын хабарлады. Респонденттердің 7,2% -ы олардың денсаулығы нашарлағанын айтты (14-диаграмма). Оның үстіне денсаулығының нашарлау көрсеткіші респонденттердің жасына байланысты өседі: респонденттің жасы неғұрлым жоғары болса, соғұрлым ол «нашарлады» деген жауап нұсқасын таңдады.

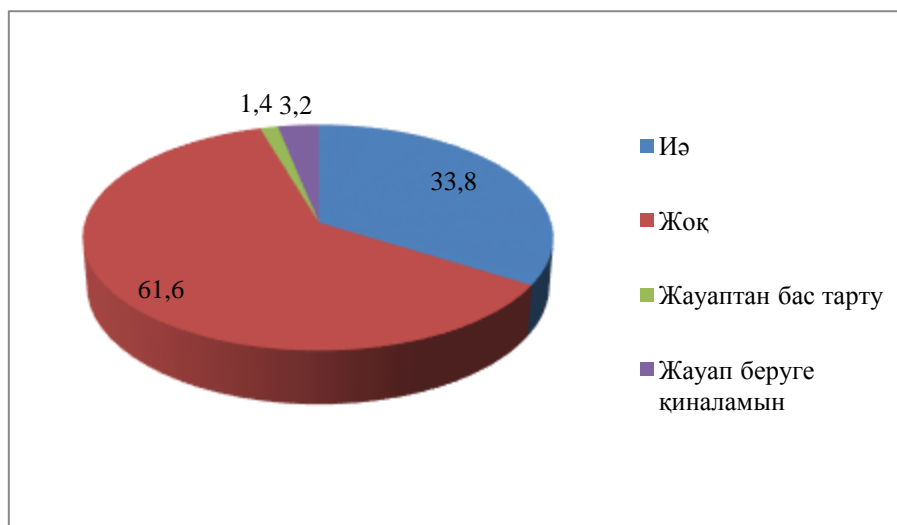
Соңғы жылы респонденттердің денсаулығының нашарлауы мен олардың материалдық жағдайлары арасында тұрақты байланыс байқалады. Осылайша, әлеуметтік байлықтың төмен деңгейі бар азаматтар респонденттерге қарағанда денсаулығының нашарлауын жиі байқады.

14-диаграмма. «Соңғы жылдың ішінде Сіздің денсаулығыңыз қай жағына өзгерді?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

Денсаулыққа қатысты сұрақтар блогының соңында респонденттерден АҚТБ/ЖҚТБ-ке қан анализін алған-алмағандары туралы сұралды. Сауалнама нәтижелері бойынша жас қазақстандықтардың 33,8% -ы осы талдауды өткізді, бірақ респонденттердің басым бөлігі теріс жауап берді (61,6%) (15-диаграмма).

15-диаграмма. «Сіз АҚТҚ/ЖҚТБ-ге қан тапсырып көрдіңіз бе?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

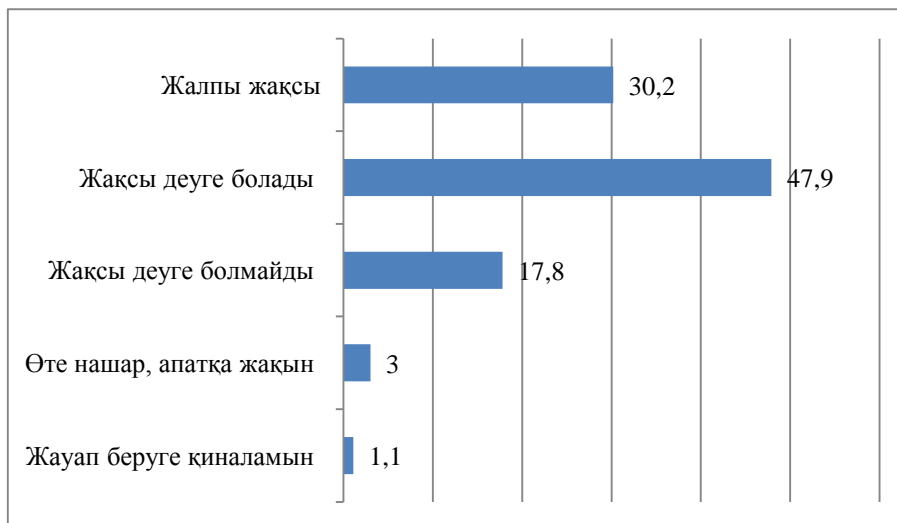
Осылайша, зерттеу көрсеткендей, жастардың салауатты өмір салты жас ұрпақтың денсаулығын сақтау мен нығайтудың шешуші факторы ретінде, толыққанды өмірлік іс-әрекеттің әлеуметтік-экономикалық жағдайларын қамтамасыз етумен қатар, олардың денсаулығы талаптарына сәйкес олардың санасы мен мінез-құлқының мақсатты қалыптасуына, аурулардың алдын алу және салауатты өмір салтын сақтауға әсер ету үшін алдын алу шараларына үнемі қатысуды қамтиды.

3.3 Экологиялық жағдайды бағалау

Өмір сапасының маңызды компоненттеріне ауылдағы қолайлы экологиялық жағдай жатады. Жас қазақстандықтардың тұрғылықты жеріндегі экологиялық жағдайды бағалау туралы пікірлері келесідей бөлінді: респонденттердің 78,1%-ы өз қаласындағы немесе өңіріндегі экологиялық жағдайды белгілі бір дәрежеде қолайлы деп санайды, ал респонденттердің 20,8% -ы қоршаған ортаның жағдайын қанағаттанарлықсыз деп сипаттайды (16-диаграмма).

Өңірлік тұрғыда Қарағанды (58,4%), Қызылорда (57,8%), Павлодар (55,4%) және Батыс Қазақстан (52,8%) облыстарының тұрғындары экологиялық жағдайға наразылықтарын білдірді.

16-диаграмма. Өз жергілікті жеріңіздегі экологиялық жағдайды қалай бағалайсыз?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

Сонымен қатар, жас қазақстандықтар өз ауылдарындағы ауа сапасына және олар пайдаланатын судың сапасына қанағаттанады, сәйкесінше 80,6% және 79,7%. Ауа мен су сапасына қанағаттанбаған жастардың жалпы пайызы бірдей көрсеткішке ие, сәйкесінше 18,2% және 19% құрады (10-кесте).

Өңірлік тұрғыда ауа сапасына көңілі толмайтындар Қызылорда (49,4%), Қарағанды (38,5%), Ақтөбе (30,2%), Батыс Қазақстан (30,0%), Павлодар (28,4%) облыстарының респонденттері.

Өздері тұратын өңірдегі судың сапасына көңілі тоймайтын респонденттер Батыс Қазақстан (41,4%), Қарағанды (39,2%), Ақмола (35,5%) және Қызылорда (28,4%) облыстарының тұрғындары.

10-кесте. «Төмендегі көрсетілгенмен қанағаттанасыз ба?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

	1.Сіздің жергілікті жеріңіздегі ауамен	2. Сіздің жергілікті жеріңіздегі қолданатын сумен
Қанағаттанамын	46,7	44
Қанағаттанамын деуге болады	33,9	35,7
Қанағаттанбаймын деуге болады	11,1	13,3
Қанағаттанбаймын	7,1	5,7
Жауап беруге қиналамын	1,2	1,3

IV БӨЛІМ. ЖАСТАРДЫҢ МҮМКІНДІКТЕРІ: ҚҰНДЫЛЫҚТАР, КӨЗҚАРАСТАР, ҚАБЫЛДАУ ТҮЙСІГІ

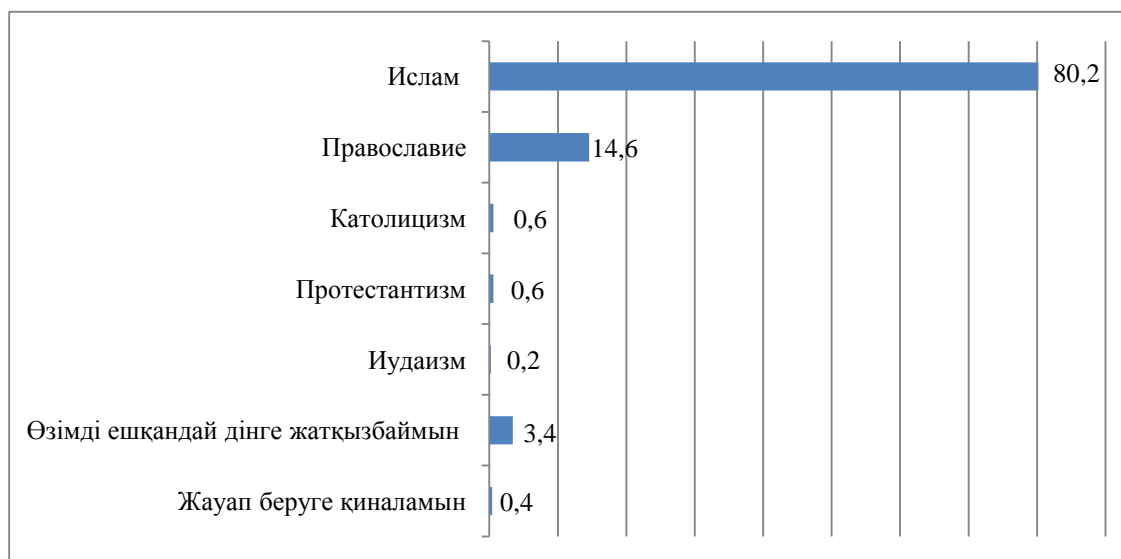
4.1 Қазақстан жастарының діни және отбасылық құндылықтары

Әлеуметтік институт ретінде діннің қазақстандық қоғамда маңызы өте зор. Дін саясатқа, экономикаға және қоғамның басқа салаларына әсер етеді, діни бірегейлік деңгейінде азаматты жеке тұлға ретінде көрсетеді. Қазақстандық жастардың діндарлығын анықтау мақсатында зерттеу құралына дін тақырыбына қатысты бірнеше сұрақ енгізілді.

Зерттеуге сәйкес, сауалнамаға қатысқандардың басым бөлігі өздерін ислам дінінің ұстанушылары ретінде көрсетті, бұл көрсеткіш 80,2%-ды құрайды. Респонденттердің 14,6% -ы өздерін православие дінінің жақтаушылары деп атады. Басқа діни ағымдар (католицизм, протестантизм, иудаизм) аз көрсетілген. Респонденттердің 3,4%-ы «Мен ешқандай дінге жатқызбаймын» деген жауап нұсқасын таңдады, яғни олар өздерін атеист деп атады (17-диаграмма). Жастардың ұстанатын атеизмі көбіне осы ғасырға тән нигилистік көзқарастарға байланысты. Сонымен қатар, атеизм дүниетанымның саналы позициясы ретінде жасөспірімдерге (14-18 жас) көбірек тән.

Жастардың діндарлық деңгейіндегі айырмашылық фактор респонденттердің жынысы болды: әйелдермен салыстырғанда ер адамдар көбінесе өздерін дін ұстанушысы деп санамайды, бұл көрсеткіш сәйкесінше, 4% және 2,9%-ды құрады.

17-диаграмма. «Өзіңді қандай дінге жатқызасыз?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

Қазақстандық жастардың белгілі бір діни идентификациясы негізінен ұлттық және мәдени дәстүрлер мен отбасылық ұрпақтар сабақтастығына байланысты. Сонымен, «Сіз дінді қалай таңдадыңыз?» деген сұраққа жауап беру барысында, респонденттердің көпшілігі «біздің дініміз этникалық топқа байланысты» (38,9%) және «дінім этносқа байланысты емес, оны ата-анам бойыма дарытқан» деген жауап нұсқаларын таңдады (49,4%). Дінге тәуелділік ақпараттың жеке таңдау фактісі ретінде осы сұраққа жауап берген әр оныншы респонденттің өмірінде орын алады (9,1%) (11-кесте). Сонымен қатар, респонденттің жасы неғұрлым үлкен болса, соғұрлым ол өздігінен дінді таңдағанын айтады (14-18 жас - 7,5%, 19-23 жас - 9,5%, 24-28 жас - 10,0%).

11-кесте: «Сіз дінді қалай таңдадыңыз?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

	%
Дініміз біздің этносымызға тәуелді	38,9
Дінім этносқа байланысты емес, оны ата-анам бойыма дарытқан	49,4
Дінді өзім таңдадым	9,1
Жауап беруге қиналамын	2,6

Отбасылық құндылықтар кез-келген қоғам үшін маңызды адами қатынастар. Отбасында адамгершілік-моральдық нормалар, мінез-құлық үлгілері, өмірлік мақсаттар, сыртқы әлеммен өзара әрекеттесу стратегиялары қалыптасады. Бұл зерттеуде 2 сұрақ неке және отбасылық құндылықтар мен көзқарастар тақырыбына арналған: бірінші сұрақ жастардың некеге тұру жасы туралы пікірлерін анықтауға арналса, екінші сұрақ қазақстандық жастар арасындағы контрацепцияны қолдану мәдениетін зерттеуге бағытталған.

Сауалнаманың нәтижелері жас ұрпақ арасында дәстүрлі қағидалар сақталатындығын көрсетеді, сондықтан ерлер мен әйелдер үшін мінез-құлықтың әртүрлі нормалары анықталған кезде, ол «қосарлы стандарттар» деп аталады. Осылайша, қалыптасқан пікірлерге сәйкес, ер адамдар 24-27 жас аралығында отбасын құруы қажет (59,2%) (12-кесте).

12-кесте.: «Ер адамға некеге тұру үшін қандай жас мінсіз деп санайсыз?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

	%
18-23 жас	17,1
24-27 жас	59,2
28-35 жас	20,2
35-тен жоғары	1,3

Некеге тұру міндетті емес	0,3
Жауап беруге қиналамын	1,9

Әйелдер үшін отбасын құруға ең қолайлы жас 18-23 жас аралығы болып табылады (59,7%) (13-кесте). Сонымен қатар, бұл пікір әйелдерге (56,6%) қарағанда ерлер арасында жиі кездеседі (62,8%). Бұл мәселеге қазақтарға (61,8%) және басқа ұлттарға (64,6%) қарағанда орыс этникалық тобының өкілдерінің көзқарасы бейілді (46,8%).

Сонымен қатар, әйелдер үшін отбасын құру үшін мінсіз жастың шегі 27 жастан аспайды, ал ер адамдар үшін - бұл ауқым әлдеқайда кең және 35 жасқа дейін созылады.

13-кесте. «Әйел адамға некеге тұру үшін қандай жас мінсіз деп санайсыз?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

	%
18-23 жас	59,7
24-27 жас	33,7
28-35 жас	3,5
35-тен жоғары	0,4
Некеге тұру міндетті емес	0,6
Жауап беруге қиналамын	2,2

Ресми статистикаға сәйкес, Қазақстандағы әрбір үшінші әйел кем дегенде бір рет жүктілікті ерте сатысында тоқтатады¹. Қазақстандағы жасөспірімдердің туу статистикасы келесідей: 15-19 жас аралығындағы 1000 қыздар арасында 36 жағдай. Бұл ЭЫДҰ елдеріне қарағанда алты есе жоғары. Кореяда бұл көрсеткіш екі, Швейцарияда төртке тең². Сондықтан зерттеуде қазіргі жастардың контрацепцияны қолдануға көзқарасын және оны қолдану үшін жауапкершілік туралы не ойлайтынын білуге шешім қабылдады. Сауалнама нәтижелері әрбір екінші респондент контрацепцияны қолдану үшін жауапкершілік ер адамға да, әйелге де жүктелген деп санайды (50,9%). Респонденттердің бірдей саны контрацепцияны қолдану шешімі үшін әйелге (9,9%) және ер адамға (10,6%) жеке жауапкершілік жүктейді.

Жас респонденттердің 14,6%-ы контрацепцияны қолдануға қарсы, ал олардың 3,3% -ы діни себептерге негізделген (14-кесте). Этникалық тұрғыдан алғанда, контрацепцияны орыс (4,6%) және басқа ұлт өкілдеріне (4,0%) қарағанда қазақтар (13%) 3 есе жиі қарсы шығады.

¹ <https://mk-kz.kz/articles/2017/07/25/v-kazakhstan-rastet-chislo-beremennostey-i-abortov-sredi-podrostkov.html>

² <https://informburo.kz/novosti/issledovanie-2-kazahstanskih-devushek-do-19-let-delali-aborty-v-domashnih-usloviyah.html>

Респонденттердің басым көпшілігі бұл сұраққа жауап беруден бас тартты (14%), ал жауап беруге қиналғандар 14-18 жас аралығындағы жастар арасында жиі кездеседі (22,3%). Бұл жасөспірімдердің жыныстық және репродуктивті денсаулыққа қатысты мәселелерді талқылауға ұялатындығынан болуы мүмкін.

14-кесте. «Күтпеген жүктілікке жол бермеу үшін контрацепцияны қолдануға кімнің жауаптылығы керек деп ойлайсыз?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

	%
Контрацепцияны қолдану шешімін әйел адам қабылдау керек	9,9
Контрацепцияны қолдану шешімін ер адам қабылдау керек	10,6
Контрацепцияны қолдану шешіміне ер адам және әйел адам да жауапты	50,9
Контрацепцияны қолдануға қарсымын	11,3
Контрацепцияны қолдануға діни себепке байланысты қарсымын	3,3
Жауап беруге қиналамын	14,0

4.2 Жастар және Қазақстандағы сыбайлас жемқорлық мәселесі

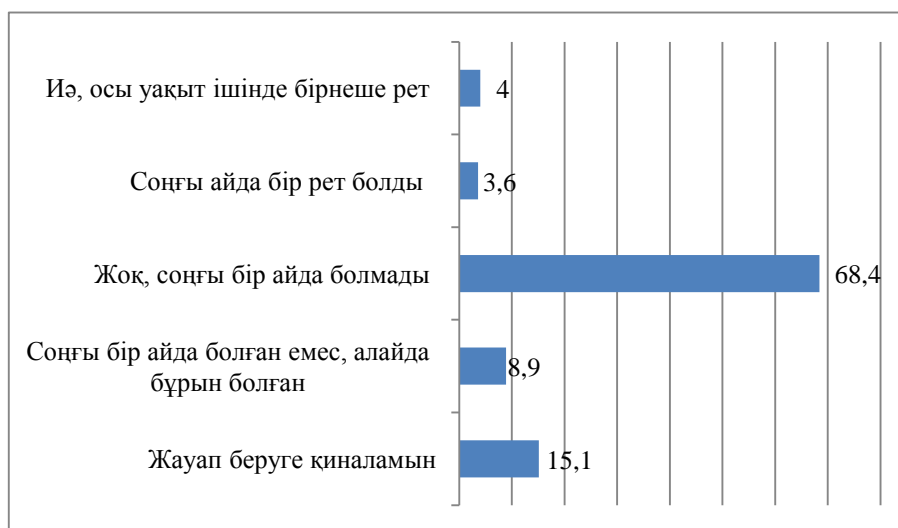
Елдің дамуы мен әлеуметтік-экономикалық ілгерілеу жолындағы маңызды қадамдардың бірі - сыбайлас жемқорлықты жеңу. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жөніндегі үкіметтік емес халықаралық ұйымның «Transparency International» мәліметінше, сыбайлас жемқорлықты қабылдау рейтингінде Қазақстан 180 елдің ішінде 124-ші орынды иеленді, бұл сыбайлас жемқорлықтың қазақстандық қоғам үшін маңызды проблема екенін көрсетеді. Бұл зерттеуде жастардың сыбайлас жемқорлық туралы пікірі келесі көрсеткіштер арқылы анықталды: сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылыққа қатысу, қоғамдық қатынастардағы сыбайлас жемқорлық, сыбайлас жемқорлықтың мөлшері, азаматтардың сыбайлас жемқорлықтың бар-жоғы бойынша жауапкершілігі.

Зерттеу нәтижелері көрсеткендей, қазақстандық жастардың көпшілігі (68,4%) өткен айда сыбайлас жемқорлыққа кезіккен жоқ. Алайда, респонденттердің 16,5% -ы кез-келген қызмет үшін сыйақы бергендерін мойындады: 4,0% - соңғы айда бірнеше рет, 3,6% - айына бір рет, 8,9% - Өткен айда, бірақ бұған дейін жас қазақстандықтардың күнделікті өмірінде мұндай жағдайлар болған. Сонымен қатар, егде жастағы респонденттер сыбайлас жемқорлық әрекеттеріне қатысудың көп жылдық тәжірибесін жиі айтады: 14-18 жас - 6%, 19-23 жас - 9%, 24-28 жас - 10,9%.

Респонденттердің тағы 15,1%-ы үшін сұраққа жауап беру қиынға соқты (18-сурет).

Сұрақтарды бейресми түрде шешу Шығыс Қазақстан облысында («иә, осы уақыт ішінде бірнеше рет» жауаптарының жиынтық индикаторы және «бұл соңғы айда бір рет болды» - 19,4%), Ақмола облысында (17,1%), Алматы қаласы (15,8%), Маңғыстау облысы (10,7%), Түркістан облысында (9,9%) жүргізілді.

18-диаграмма. «Соңғы бір ай ішінде сыбайлас жемқорлыққа тап болдыңыз ба? (кез-келген қызмет үшін сыйақы бердіңіз бе)?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

Қоғамдық өмірдің жемқорлық көп таралған салалары ретінде келесі бағыттар анықталды: медициналық қызмет (16,3%), білім беру (10,4%) және құқық қорғау органдары (12%). Сұраққа жауап берген әр оныншы адам оның жұмысқа орналасу кезінде пара бергенін көрсетті (9,7%). Жастардың 3,9% -ы мемлекеттік органдардағы сыбайлас жемқорлықты атап өтті (15-кесте).

Әлеуметтік-демографиялық топтар шеңберіндегі деректерді талдау жыныстық, жас және этникалық белгілері бойынша белгілі бір тенденцияларды анықтауға мүмкіндік береді. Сонымен, ер адамдар құқық қорғау органдарымен сыбайлас жемқорлық қарым-қатынасқа жиі түседі, ал әйелдер білім беру саласында марапаттар беретінін жиі айтты.

Сонымен қатар, сыбайлас жемқорлық қазақстандықтардың жасына тікелей қатынасында өсуі байқалады: респонденттің жас мөлшері неғұрлым жоғары болса, олардың әртүрлі мәселелерді

бейресми және заңсыз сыйақылардың көмегімен шешу үрдісі соғұрлым жоғары болады.

Азаматтардың жемқорлыққа көзқарасын талдау этникалық айырмашылықтардың бар екендігін көрсетті. Жұмыспен қамту мәселелеріндегі сыбайлас жемқорлықтың орын алу деңгейі, орыстардан (5,8%) және басқа ұлттардан (6,5%) қарағанда, қазақтардан (10,3%) алынған жауаптарда 2 есе жоғары.

15-кесте. «Соңғы бір айда қандай берілген қызметтер үшін сыйақы (пара) бердіңіз?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

	%
Медициналық қызметтер	16,3
Білім беру, соның ішінде балабақшалар	10,4
Құқық қорғау органдары, оның ішінде жол полициясы	12,0
Жұмыспен қамту	9,7
Мемлекеттік органдар	3,9
Жауап беруге қиналамын	47,7

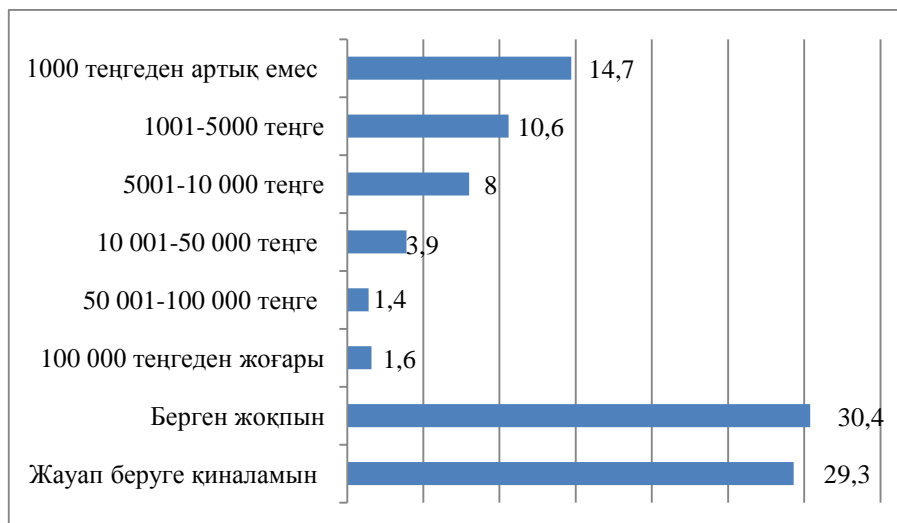
Қоғамда сыбайлас жемқорлықтың өркендеп жатқанына кім кінәлі? Бұл тұрғыда жастар арасында нақты және айқын пікір орын алмады. Көпшілігі (37%) екі тарапты да кінәлайды. Респонденттердің 14,3%-ы параны алған адам кінәлі деп санайды. Респонденттердің тек 6,6%-ы пара бергендерді сыбайлас жемқорлықтың себепшісі деп атады. Жас қазақстандықтардың тағы 19,7% -ы бұл жағдайда жауапкершілік жүйеге, яғни қоғам кінәлі деп есептейді. Респонденттердің тағы 14,1%-ы сыбайлас жемқорлықтың себебін жетілдірілмеген заңнамадан көреді (16-кесте).

16-кесте. «Қоғамдағы жемқорлықтың бар болғанына кім кінәлі деп ойлайсыз?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

	%
Пара ұсынатын (беретін) адам кінәлі деп ойлаймын	6,6
Пара алатын (бопсалайтын) адам кінәлі деп ойлаймын	14,3
Екеуі де кінәлі	37,0
Қоғам кінәлі	19,7
Заң кінәлі	14,1
Пара ұсынатын (беретін) адам кінәлі деп ойлаймын	0,3
Төмен жалақы, жоғары бағалар	0,3
Жауап беруге қиналамын	7,8

Жастардың сыбайлас жемқорлыққа беретін қаржының орташа мөлшері 1000 теңгеден (немесе одан аз) 10 000 теңгеге дейін (барлығы 33,3%) өзгереді. Ресми емес сыйақыларды үлкен мөлшерде бергендердің де аз үлесі бар - 10000 теңгеден 100000 теңгеге дейін (және одан жоғары) (барлығы 6,9%) (19-сурет).

19-кесте. «Сіз берген сыйақының орташа шамасы қанша?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

4.3 Қазақстан жастарының толеранттылық деңгейі

Жастар құндылықтарының ерекше тобы адамның өзі жатпайтын басқа топтарға деген толеранттық қарым-қатынастарынан тұрады. Мұндай топтарға әдетте этникалық, діни топтар, мигранттар, басқа тілде сөйлейтін адамдар және т.б. кіреді.

Осы зерттеу аясында әлеуметтік қашықтықты қолдана отырып, жастардың төзімділік деңгейі зерттелді, оның авторы Э.Богардус. Бұл шкала адамдардың бір-бірін әлеуметтік-психологиялық қабылдау дәрежесін бағалауға мүмкіндік береді.

Сауалнама барысында респонденттерден ұсынылған тізімдегі әр топтан көрші жерде тұруға дайын екендіктерін атап өтуі сұралды.

Алынған мәліметтерге сәйкес, ұсынылған жеті топтың ішінен, қазақстандық жастар басқа этникалық топқа (ұлтқа) кіретін және некеде АХАЖда ресми тіркеусіз тұрған азаматтарға төзімділік танытады. Сонымен, жоғарыда аталған топтарға қатысты «маған бәрібір» жауап нұсқасы 65,1% және 64,4% жағдайда таңдалған. Екінші орынды жастардың оралмандарға деген толеранттылығы (57,9%)

алады. Үшінші орынды иммигранттар және басқа тілде сөйлейтін адамдар алады, бұл көрсеткіш сәйкесінше, 53,4% және 53,5%-ды құрайды.

Жастар дәстүрлі емес жыныстық ориентациясы бар адамдарға төзбеушіліктің ең үлкен дәрежесін көрсетеді - «Жоқ, бірақ жағдайға байланысты» және «жоқ» жауап нұсқаларының жалпы көрсеткіші 66,5% құрады (17-кесте).

Этникалық топтар аясындағы қатынастардың талдауы көрсеткендей, аталған барлық топтарға әлеуметтік қашықтықтың ең үлкен дәрежесін қазақ жастары көрсетеді.

17-кесте. «Төменде әртүрлі адамдар тобы көрсетілген. Қайсысымен көрші болғыңыз КЕЛМЕЙТІНІҢ көрсетіңізші», %

	Жоқ	Жоқ, бірақ жағдайға байланысты	Маған бәрібір	Жауап беруге қиналамын
1. Басқа этникалық топтың адамдары (ұлт өкілдері)	13,0	16,3	65,1	5,6
2. Иммигранттар және шетелдік жұмыскерлер	16,5	23,8	53,4	6,3
3. Басқа дін өкілдері (діни наным)	14,9	17,6	61,1	6,5
4. Некесіз АХАЖ бірге тұратын адамдар	15,1	14,1	64,4	6,4
5. Түсініксіз тілде сөйлейтін адамдар	18,2	20,3	53,5	7,9
6. Оралмандар	14,4	20,2	57,9	7,6
7. Дәстүрлі емес жыныстық бағдары бар адамдар	53,8	12,7	24,4	9,1

V БӨЛІМ. «ЖАСТАРҒА МЕЙІРІМДІ МЕКЕН» ИНДЕКСЫНЫҢ ҚОРЫТЫНДЫЛАРЫ

5.1 Қазақстандағы білім беру жүйесінің артықшылықтары мен кемшіліктері

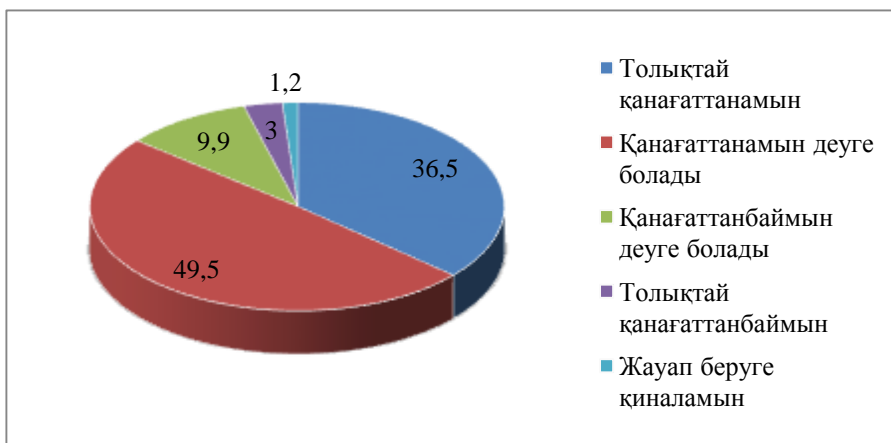
Тәуелсіздік жылдарында Қазақстанда ұлттық ерекшеліктер мен халықаралық стандарттарды ескеретін жоғары білім жүйесі қалыптасты. Алайда, 2016 жылдан бастап Қазақстандағы білім беру жүйесі ұтқыр және тиімді, мансаптық бағдарлауды тез өзгерте алатын, өзгеретін технологияларды сіңіруге дайын азаматтарды қалыптастыруға бағытталған өзгерістерге ұшырады.

Жүргізіліп жатқан реформалар барысында қолданыстағы білім беру жүйесінің тиімділігі мен тиімділігінің көрсеткіштерін дамыту маңызды міндет болып табылады. Әлемдік тәжірибе көрсеткендей, қызметтің маңызды көрсеткіштерінің бірі азаматтардың білім беру ұйымдарының қызметіне қанағаттануы болып табылады. Аналитикалық есептің бұл блогында Қазақстандағы қазіргі білім беру жүйесіне қанағаттану және қабылдау туралы жастар арасындағы әлеуметтік сауалнама нәтижелері ұсынылады.

Сонымен, «Сіз алған немесе алып жатқан білім сапасына қанағаттанасыз ба?» сауалнамасындағы сұраққа респонденттердің 86% -ы алған (немесе алған) білім сапасына қанағаттанатынын айтты. Қазақстандағы білімге қанағаттанбаушылықтың жалпы пайызы 12,9% құрады (20-сурет). Сонымен қатар, жұмыспен қамтылған халықтың өкілдері мен студенттерге қарағанда өз еркімен жұмыссыздар және жұмыссыз респонденттер білім беру қызметтерінің сапасына аз қанағаттанатындығы анықталды.

Білім беру сапасына қанағаттанбаған респонденттер өңірлер бойынша Маңғыстау облысы мен Алматы қаласында байқалады, сәйкесінше 25,3% және 26,7%-ды құрайды.

20-диаграмма. Сіз алған немесе алып жатқан білім сапасына қанағаттанасыз ба?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

Жастардың оқуға қанша жыл уақыт жұмсағаны туралы келесі сұрақтың нәтижелеріне тоқтала отырып, көптеген қазақстандықтардың айтуынша, жалпы 12-ден 16 жасқа дейінгі уақыт білім алуға жұмсалған (57,8%), яғни олар орта арнайы немесе жоғары немесе жоғары білім алған. Респонденттердің 33,8% міндетті білім беру стандартын, яғни негізгі немесе орта мектепті аяқтағанын көрсетті. Сұралғандардың 2,6% - ы жалпы алғанда 17-18 жыл оқыған, яғни жоғары оқу орнынан кейінгі білімі (магистр дәрежесі) бар екенін көрсетті. Қалған сауалнамаға қатысушылар 19-25 жас аралығында оқуға кеткендерін атап өтті. Басқаша айтқанда, life-long learning стратегиясын жақтаушылар (18 кесте).

18-кесте. «Сіз қанша жыл уақытыңызды оқуға, яғни барлық оқу орындарын қоса алғанда, білім алуға жұмсадыңыз?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

	%
1-11	33,8
12-16	57,8
17-18	2,6
19-25	1,1
Жауап беруден бас тарту	4,6

Сауалнама жүргізу кезінде сұралған жастардың тек 3,7% -ы ғана мемлекеттік тілді білмейді. Респонденттердің қалған 96,3% -ы қазақ тілін белгілі бір дәрежеде білетіндерін айтты. Оның ішінде респонденттердің 75,2% -ы қазақ тілінде еркін сөйлей, оқи және жаза алады.

Орыс тіліне келетін болсақ, сауалнама көрсеткендей, жастардың 1,7% -ы орыс тілін білмейді. Қалған 98,3% жас азаматтар орыс тілін белгілі бір дәрежеде білетіндерін айтты. Сонымен қатар, жас қазақстандықтардың 66,9% -ы орыс тілін біледі.

Респонденттердің 16,3%-ы ағылшын тілін білмейді, респонденттердің 8,5% -ы ғана ағылшын тілін меңгерді, 26,1% -ы ағылшын тілінде сөйлеуді түсінеді, сонымен қатар қарапайым әңгімеге қатыса алады (19 кесте).

Әлеуметтік-демографиялық сипаттамалары бойынша келесі тенденциялар анықталды: қазақ және ағылшын тілдерін білмеу 18-23 және 24-28 жастағы азаматтарға көбірек тән, ал 14-18 жас аралығындағы азаматтар мемлекеттік және ағылшын тілінде жоғары деңгейлі білімдерін көрсетті.

Көбіне жұмыссыз және өзін-өзі жұмыспен қамтыған азаматтар ағылшын тілін білмейді, ал студенттер белгілі бір дәрежеде ағылшын тілінде сөйлейтіндерін көрсетті.

Респонденттердің материалдық мәртебесі контекстіндегі деректер азаматтардың материалдық мәртебесінің деңгейіне байланысты ағылшын тілін білу тенденциясын тұрақты көрсетеді. Осылайша, ауқатты азаматтардың арасында респонденттердің 15% -ы ағылшын тілін білмейді, сонымен бірге кедейлік шегінен төмен тұратындардың арасында бұл көрсеткіш 3 есеге артып, 43,5% құрайды.

19-кесте. «Төмендегі тілдерді қандай деңгейде меңгердіңіз?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

Тілдер	Білмеймін	Мен тек бірнеше сөздер мен сөз тіркестерін білемін	Мен түсінемін, қарапайым әңгімеге де қатыса аламын	Мен еркін сөйлей, оқи және жаза аламын
1. Қазақ	3,7	10,0	11,1	75,2
2. Орыс	1,7	11,0	20,4	66,9
3. Ағылшын	16,3	49,1	26,1	8,5

Қазақстандағы білім берудің басты артықшылықтары - жастардың тегін білім алу, жаңа оқулықтардың болуы, сыныптардың техникалық жабдықталуы және халықаралық жарыстарға қатысу мүмкіндігі. Сауалнамаға жауап берген әрбір оныншы респондент жаңа білім беру ұйымдарының құрылысы және мұғалімдердің жоғары біліктілігі қазақстандық білім беру жүйесіндегі жағымды жақ деп атап өтті. Сонымен бірге, респонденттердің 17,7% -ы қазақстандық білім беру жүйесінде артықшылықтар жоқ деп санайды (20-кесте).

20-кесте. «Біздің еліміздегі білім берудің негізгі артықшылықтарын көрсетіңіз» сұрағына жауаптарды бөлу, %

	%
Мектепте тегін білім беру	55,9
Жаңа оқулықтардың болуы	20,4
Сыныптардағы техникалық жабдықталулар	17,4
Жоғары білікті оқытушылар	14,4
Жаңа оқу орындарының құрылысы	11,0
Отандық ЖОО-ның шет мемлекеттерде мойындалуы	10,2
Халықаралық жарыстарға қатысуы	7,1
Біздің білім беру жүйесінде артықшылықтар жоқ	17,7
Академиялық мобильділік жұмыс жасамайды	0,1
Білмеймін	0,3
ЖОО-дағы мемлекеттік грант	0,1

Қазақстандағы білім берудегі басты кемшіліктер - жоғары оқу орындарындағы оқу ақысының жоғары болуы және Ұлттық бірыңғай тестілеу жүйесі, респонденттердің пікірінше, талапкерлердің білімінің тиімді көрсеткіші болып табылмайды, сәйкесінше респонденттердің 40,2% және 39,6%-ы осылай атап өтті. Респонденттердің төрттен бірі студенттерге арналған шәкіртақының төмендігін елдегі білім жүйесінің жоқтығы деп атады. Респонденттердің 1/5 бөлігі үшін қазіргі білім беру жүйесінің кемшілігі - білікті мұғалімдердің жетіспеушілігі, мемлекеттік білім гранттарының жеткіліксіздігі және мектепке дейінгі білім беру мекемелерінің болмауы. Жоғарыда айтылғандардан басқа, жастар сыныптағы оқушылар санының тым көп болуы, білім беру жүйесіндегі сыбайлас жемқорлық және мемлекеттік тілдегі оқулықтардың жетіспеушілігі сияқты мәселелерді атап өтті (21-кесте).

21-кесте. «Біздің еліміздегі білім берудің негізгі кемшіліктерін көрсетіңіз» сұрағына жауаптарды бөлу, %

	%
ЖОО-на оқу ақысының жоғары болуы	40,2
ҰБТ – үміткердің білімінің көрсеткіші болып табылмайды, емтиханның бұрынғы ауызша/жазбаша жүйесін қайтару керек	39,6
Студенттерге берілетін шәкіртақының аз болуы	26,2
Білікті оқытушылардың жетіспеушілігі	21,6
Мемлекеттік білім беру гранттарының жеткіліксіз болуы	19,8
Балабақшаларға деген ұзақ кезектер	18,2
Сыныптардағы техникалық жабдықтардың төмен болуы	15,9
Сыныптардың толуы	13,0
Білім беру ортасының сыбайлас-жемқорлығы	13,0
Мемлекеттік тілде оқулықтардың болмауы	12,1

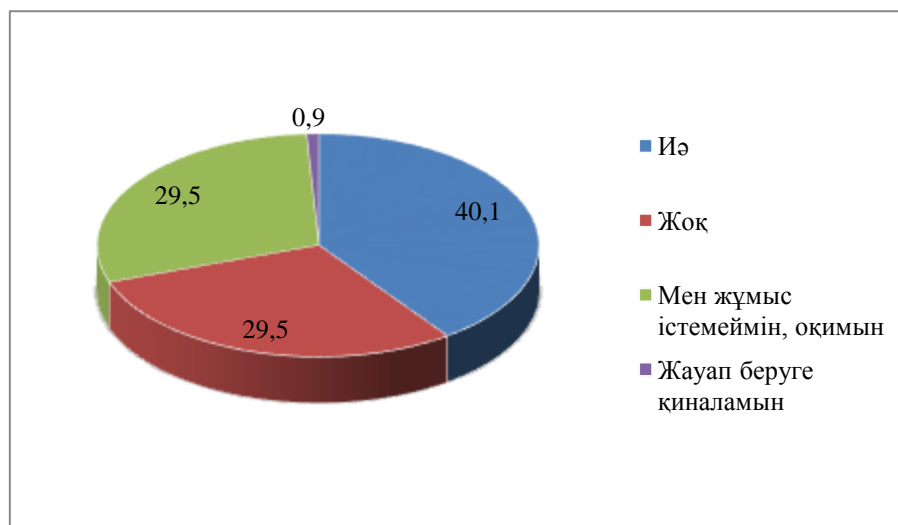
Сабақ кестесінің ыңғайсыз болуы	7,8
Біздің білім беру жүйесінде ешқандай кемшіліктер жоқ	7,5
Мектептегі тамақтану жүйесі қымбат	0,1
Білмеймін	0,4
Білім беру бағдарламасы дұрыс жүйеленбеген	0,3
Тәжірибе жоқ, тек теория	0,3
Оқуды бітіргеннен кейін мамандық бойынша жұмыс жоқ	0,2
Жалпы білім деңгейі төмен	0,4

5.2 Қазақстанның еңбек нарығында жастарды жұмыспен қамту

Жастардың жұмыспен қамтылуын қамтамасыз ету - әр елдің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы өзекті мәселелердің бірі. Жастар - бұл ең белсенді жұмыс күші. Бұл жас тобында ұтқырлық пен жылдам білім алу мүмкіндігі жоғары. Сонымен қатар, жұмыс тәжірибесінің жоқтығы немесе болмауы, қосымша дағдылардың болмауы және алынған білімнің нақты жағдайға сәйкес келмеуі халықтың осы тобының еңбек нарығындағы осалдығын анықтайды. Демек, баяндаманың бұл блогы жас қазақстандықтардың жұмыспен қамтылу жағдайын талдауға арналған. Сауалнама көрсеткендей, сауалнама жүргізу кезіндегі жас буынның әрбір үшінші өкілі студент болған немесе студент болып табылады, яғни әртүрлі деңгейдегі оқу орындарында студент мәртебесіне ие болды (29,5%). Респонденттердің көпшілігі (40,1%) тұрақты жұмыс орны бар, олар жалақы алады, әлеуметтік және зейнетақы жарналарымен қамтамасыз етіледі.

Қалған 29,5% -ы - жұмыссыз жастар мен жалақыны уақтылы төлемей, әлеуметтік пакеттен айырылу қаупі бар жастардан тұратын осал топ (21-сурет). Бұл топ негізінен Жамбыл (49,6%), Түркістан (42,9%), Шығыс Қазақстан (37,9%) облыстарында және Алматы қаласында (37,6%).

21-диаграмма. «Тұрақты жалақы төленетін, әлеуметтік көмек және зейнетақы беретін жұмысыңыз бар ма?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

Қазақстандағы жастар жұмыссыздығының ұзақтығына келетін болсақ, сұраққа жауап берген әрбір оныншы адам қысқа мерзімді жұмыссыздық күйімен сипатталғанын, яғни еңбек нарығында 3 айдан аспайтын мерзімде жұмыссыздық жағдайында болатынын атап өтті (9,5%). Респонденттердің 8% -ы 3 айдан 12 айға дейін тұрақты жұмыс орны болмағандығын айтты. Респонденттердің 9,9%-ы ұзақ мерзімді жұмыссыз күйін бастан өткерді (22-кесте).

Өңірлер бойынша қысқа мерзімді жұмыссыздық Солтүстік Қазақстан (20,8%), Шығыс Қазақстан (17,8%) және Түркістан (14,5%) облыстарында байқалады. Жастар арасындағы ұзақ мерзімді жұмыссыздық Ақтөбе (21,2%) және Ақмола (18,1%) облыстарында жүргізілген зерттеу нәтижесінде анықталды.

22-кесте. «Сізде тұрақты жұмысыңыз болмағанына қанша уақыт болды?», %

	%
3 айға дейін	9,5
3-6 ай	4,7
6-12 ай	3,3
1 жылдан астам	9,9
Қазіргі уақытта жұмыс жасамаймын	20,1
Үй шаруасымен айналысамын	0,2
Оқимын	41,8
Жауап беруге киналамын	10,6

Қазіргі уақытта жұмыс істейтін жастардың үлесі олардың 10 адамның 5,9-ында қазіргі жұмыс орнын сақтау ықтималдығын бағалайды. Басқаша айтқанда, қазақстандық жастар ұзақ мерзімді перспективада олардың жұмысқа орналасу деңгейінің тұрақтылығына сенімді емес. Сонымен қатар, респонденттің жасы неғұрлым үлкен болса, ол жұмыстан шығарылмайтынына сенімді болады, ал 14-23 жас аралығындағы жастар бойында кво-мәртебесіне қатысты күмән мен қорқыныштың болуымен ерекшеленеді. Бұл жас кезіндегі тәжірибенің және біліктіліктің жетіспеушілігімен, сондай-ақ қоғамдағы эдалтизмнің көрінісімен де байланысты болуы мүмкін («үлкен адам - ақылды») қағидаты бойынша жастарды кемсіту) (23-кесте).

23-кесте. «10 баллдық шкала бойынша Сіз қазіргі жұмысыңыздан кетпейтіңіз, шығарылмайтыңыз және жұмыссыз болмайтыңыз жайлы көрсетіңізші?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

	%
1	10,1
2	6,1
3	4,7
4	7,0
5	19,7
6	9,3
7	11,5
8	10,9
9	6,2
10	14,5

Көптеген жастар үшін жұмыс табу перспективасы белгілі бір қиындықтармен байланысты. Егер кейбір респонденттер өздерінің мүмкіндіктерін өте жоғары деп бағаласа, яғни олар қысқа мерзімде немесе үш айдың ішінде жұмыс табатынына сенімді (41%). Басқалары жаңа жұмыс табу алты айдың ішінде шешілетін үлкен мәселе деп санайды (29,2%). Қалған респонденттер қазіргі уақытта оқу оқып жүргендіктен жұмыс таба алмайды, сондықтан олар еңбек нарығындағы мүмкіндіктерін бағалай алмайды (24-кесте).

Әлеуметтік-демографиялық сипаттамалары бойынша бұл жағдайда ең оңтайлы жас қазақтар (22,8%), яғни 24-28 жастағылар (30,5%) мен ер адамдар (23,9%).

24-кесте. «Егер де Сіз жұмыссыз қалған жағдайда қаншалықты тез арада жұмысты таба аласыз» сұрағына жауаптарды бөлу, %

	%
Мүмкіндігінше тезірек таба аламын	21,4
Жұмыс іздеу кейбір қиындықтар тудырады, алайда үш айдың ішінде жұмыс таба аламын	19,6
Жаңа жұмыс табу – жастар үшін үлкен мәселе, ең жақсы дегенде алты ай ішінде таба аламын	20,9
Мен оқимын, жұмыс іздемеймін, менде жұмыс іздеушілік тәжірибесі жоқ	29,2
Жауап беруге қиналамын	8,8

Мамандық таңдау әр адамның өміріндегі маңызды және байсалды қадам болып табылады және оның дұрыс болуы үшін көптеген аспектілерді ескеру қажет: еңбек нарығындағы сұраныс, білім берудің қаржылық шығындары, бейімділіктер, қабілеттер және т.б. Зерттеу барысында респонденттерге «мамандық таңдау барысында кімге жүгінесіз?» деген сұрақ қойылды. Сауалнаманың нәтижелері жастардың мамандық таңдауға ата-аналардың үлкен әсер ететіндігін көрсетті (59,2%). Саналы түрде таңдау жасау факторы жастар когортының әрбір үшінші өкілінің өмірінде кездеседі (30,4%). Мамандықты таңдауда жастарға бұқаралық ақпарат құралдары, мұғалімдер, әлеуметтік орта (достар, таныстар) аз әсер етеді (25-кесте).

25-кесте. «Өз мамандығыңызды таңдау барысында кімге құлақ саласыз?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

	%
БАҚ	1,6
Достарыма, таныстарыма	4,0
Ата-анама	59,2
Ұстаздарыма	3,6
Шешімді өзім қабылдаймын, ешкімнің пікіріне мән бермеймін	30,4
9-сынып бітірдім, мамандығым жоқ	0,2
Ешкімге	0,1
Барлығына	0,1
Жауап беруге қиналамын	1,0

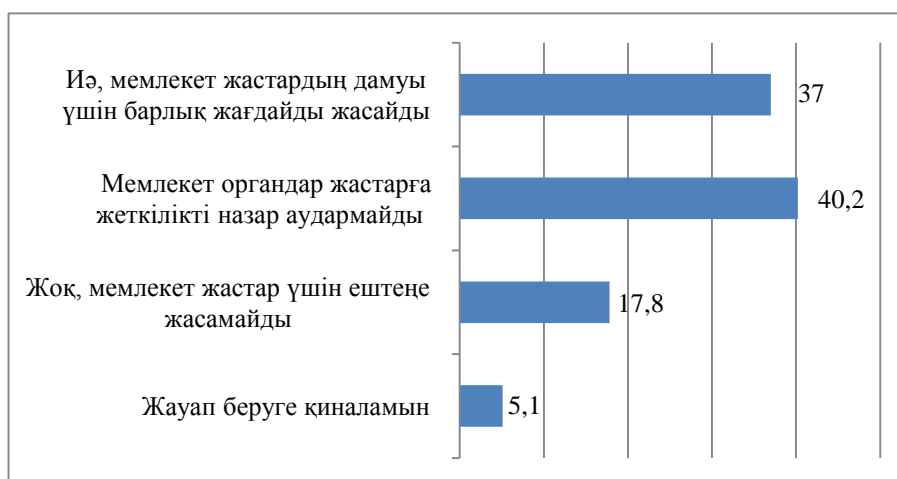
5.3 Мемлекеттік жастар саясатының тиімділігі

Мемлекеттік жастар саясаты, оның мақсаты - жастардың жан-жақты және тұтастай дамуына жағдай жасау, табысты әлеуметтенуді қамтамасыз ету - біздің еліміздің басым бағыттарының бірі. Осыған

байланысты жастардың күш қолдану нысаны ретінде мемлекеттік жастар саясатының тиімділігі туралы пікірі маңызды болып табылады.

Әлеуметтік зерттеу нәтижелері бойынша Қазақстан жастарының көпшілігі мемлекет жастар проблемаларына жеткілікті көңіл бөлмейді деп санайды, респонденттердің 40,2%-ы осындай пікірді ұстанады. Респонденттердің 37%-ы қарама-қарсы пікір айтады, керісінше - мемлекеттік органдар жастардың дамуына барлық жағдай жасайды. Жастарға қатысты мәселелерді шешуде мемлекет ештеңе жасамайды деген категориялық ұстаным респонденттердің әрбір бестен біріне (17,8%) тиесілі (22-диаграмма). Сонымен қатар, биліктің әрекетсіздігі туралы пікірді қолдайтындардың арасында көбінесе Қостанай (30,8%), Маңғыстау (36,1%) облыстары мен Алматы қаласының (28,6%) жас тұрғындары бар.

22-диаграмма. «Сіздің ойыңызша, мемлекеттік органдар жастардың мәселелеріне жеткілікті назар аударады ма?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

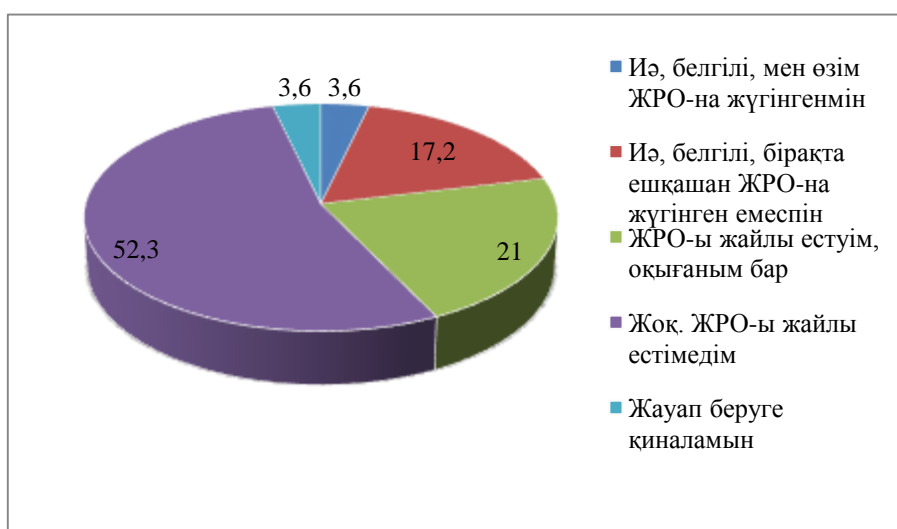

Сауалнама нәтижелері көрсеткендей, жастар ресурстық орталықтарының қызметі (ЖРО) туралы қазақстандық жастардың әрбір екінші өкілі хабардар емес. Респонденттердің 21%-ы ЖРО жұмысы туралы аз біледі. Олардың ЖРО жұмысынан хабардар екендігі туралы респонденттердің 23% хабарлады, олардың 17,2% -ы ЖРО-ға ешқашан жеке мәселе бойынша жүгінбеген (23-диаграмма).

Деректерді корреляциялық талдау респонденттердің жауаптарындағы өңірлік айырмашылықтарды көрсетеді. Осылайша, Жамбыл (60,7%), Павлодар (77%), Қостанай (78,9%) облыстарында және Нұр-Сұлтан қаласында (85,5%) тұратын жастар ЖРО жұмысы туралы ақпараттың жоғары деңгейінің жоқтығын көрсетеді.

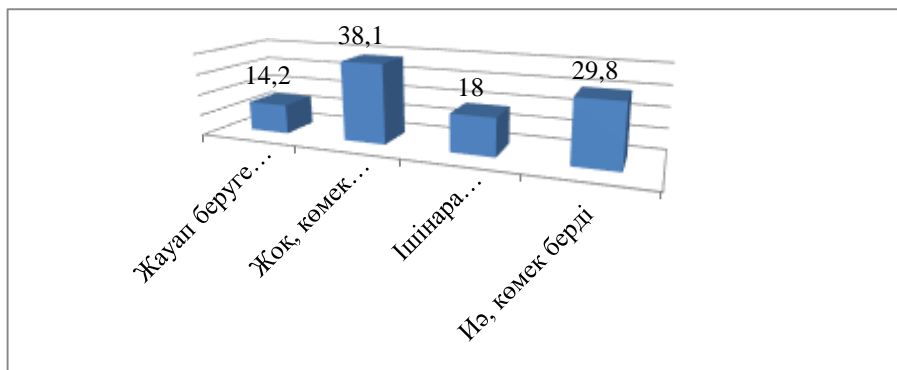
Сонымен қатар, респонденттердің жұмыспен қамтылу жағдайы контекстіндегі деректердің талдауы: жұмыссыз азаматтар мен еңбек нарығында жұмыс істемейтін жастар көбінесе Жастар ресурстық орталығы қызметі туралы білмейді. Сонымен қатар, ЖРО туралы ештеңе білмейтін жастардың жас мөлшері негізінен, 14 пен 18 жас аралығында өзгереді.

23-диаграмма. «Сіздің ауданыңыздағы / қалаңыздағы / облысыңыздағы Жастар ресурстық орталықтарының (ЖРО) жұмыстарымен Сіз таныссыз ба?», %

Жастардың ЖРО қызметі туралы ақпаратының төмендігімен қатар, зерттеу ЖРО жұмысының тиімділігінің қанағаттанарлықсыз деңгейін анықтады. Сонымен, жастардың 38,1%-ы ЖРО қызметкерлеріне өз мәселелерін шешуге көмектеспейтіндерін айтты. Респонденттердің 18% -ы ғана бірқатар мәселелерді ішінара шешкен. Облыстық жастарды қолдау орталықтарына жүгінген респонденттердің 29,8%-ы ЖРО қызметкерлерімен өзара әрекеттесудің оң және тиімді тәжірибесіне ие (24-диаграмма).

24-диграмма. «Жастар ресурстық орталықтарының қызметкерлері Сіздің мәселенізді шешуге көмектесті ме?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

Мемлекеттің жастар саясаты бірқатар жастар бағдарламалары мен жобаларын іске асырады. Осы зерттеу аясында біз Қазақстан жастарының «Дипломмен - ауылға!», «Жасыл ел», «Жастар тәжірибесі», «Болашақ» халықаралық стипендиясы, Серпін-2050, «Нұрлы жер» тұрғын үй бағдарламасы, Бизнесті қолдаудың бірыңғай бағдарламасы және Бизнестің жол картасы 2020, «Дарын» мемлекеттік жастар сыйлығы, Баршаға арналған тегін техникалық және кәсіптік білім беру, 2017- 2021 жылдарға арналған нәтижелі жұмыспен қамту және жаппай кәсіпкерлікті дамыту бағдарламасы, Жастар корпусын дамыту жобасы, жастар кадрлық резерві бағдарламаларымен танысу деңгейін зерттедік.

Жастардың хабардарлығын арттыру мақсатында келесі жобалар жетекшілік етеді: «Дипломмен - ауылға!» (45,1%), «Жасыл ел» (35,2%), «Жастар тәжірибесі» (28,9%) және «Болашақ» халықаралық стипендиясы» (24,2%).

Сонымен бірге респонденттердің «Жастар кадрлық резерві» (3,3%), «Жастар корпусын дамыту» (2%) сияқты бағдарламалар туралы хабардар болу деңгейінің төмендігін атап өтуге болады (26-кесте).

Респонденттердің 21,6%-ы аталған бағдарламалармен мүлдем таныс емес. Сонымен қатар, жастарды қолдау жөніндегі мемлекеттік жобалар туралы жастар көп біле бермейтін келесі аймақтарды бөлуге болады: олардың ішінде Батыс Қазақстан облысы (52,9%), Жамбыл облысы (38,5%), Қарағанды облысы (33,3%), Нұр-Сұлтан қаласы (33,3%).

26-кесте. «Жастарды қолдау туралы қандай мемлекеттік бағдарламаларды және жобаларды білесіз немесе естідіңіз?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

	%
«Дипломмен – ауылға!»	45,1
«Жасыл Ел»	35,2
«Жастар тәжірибесі»	28,9
Халықаралық «Болашақ» стипендиясы	24,2
Серпін-2050	21,7
«Нұрлы жер» тұрғын үй құрылысы бағдарламасы	18,8
«Бизнестің жол картасы-2020» бизнесті қолдау мен дамыту бірыңғай бағдарламасы	15,9
«Дарын» Мемлекеттік жастар сыйлығы	13,2
Баршаға арналған тегін кәсіптік-техникалық білім беру	7,4
Нәтижелі жұмыспен қамту және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған бағдарламасы	4,5
Жастар корпусын дамыту жобасы	2,0
Жастар кадрлық резерві	3,3
Көрсетілген бағдарламалардың ешқайсысымен таныс емеспін	21,6

Қазақстан жастарының 74,4% -ы ешқашан жастарды қолдау жөніндегі мемлекеттік бағдарламалар мен жобаларға қатысқан емес. Жастар қатысқан бағдарламалардың ішінде «Жасыл Ел» жобасы индикатор бойынша көш бастап тұр (9,8%). Тағы 7% жастар «Жастар тәжірибесі» бағдарламасына қатысты. «Дипломмен - ауылға!» Бағдарламасына қатысудың жалпы пайызы - 5%. Басқа мемлекеттік жобаларға қатысу 2,6% -дан аспайды (27-кесте).

27-кесте. «Сіз қандай жастарды қолдайтын мемлекеттік бағдарламалар мен жобаларға қатыстыңыз?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

	%
«Жасыл Ел»	9,8
«Жастар тәжірибесі»	7,0
«Дипломмен – ауылға!»	5,0
Серпін-2050	2,6
«Нұрлы жер» тұрғын үй құрылысы бағдарламасы	2,4
«Бизнестің жол картасы-2020» бизнесті қолдау мен дамыту бірыңғай бағдарламасы	2,1
Баршаға арналған тегін кәсіптік-техникалық білім беру	1,6
«Дарын» Мемлекеттік жастар сыйлығы	1,1
Нәтижелі жұмыспен қамту және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған бағдарламасы	0,9
Халықаралық «Болашақ» стипендиясы	0,9
Жастар корпусын дамыту жобасы	0,4
Жастар кадрлық резерві	0,2
Көрсетілген бағдарламалардың ешқайсысымен таныс емеспін	74,4

5.4 Жастардың бос уақыты және волонтерлік қызметіне қатынасы

Қазіргі жастардың бос уақыты - бұл маңызды құндылықтардың бірі, осы салада жастардың көптеген әлеуметтік-мәдени қажеттіліктері жүзеге асырылады. Демалысты өткізу барысында адамның бостандығы ең көп сипатталады, ол демалыс түрін, орнын және уақытын таңдауда көрінеді. Демалу барысында жастар өздерін еркін тұлға ретінде сезініп, еркін әрекет етеді.

Бос уақыт ұғымының мазмұны екі жақты сипатта болады. Бір жағынан, ол зияткерлік, мәдени және физикалық әлеуетті қалпына келтіруге мүмкіндік беретін, екінші жағынан, адамның әлеуметтік-мәдени қажеттіліктеріне негізделген адамның рухани және физикалық қасиеттерінің тұтастығын дамытуға мүмкіндік беретін рекреациялық құрал ретінде әрекет етеді.

Бос уақыт жеке адамның да, қазіргі қоғамның түрлі әлеуметтік топтарының да адамгершілік бағыттарын қалыптастыруға үлкен мүмкіндіктер береді. Бос уақыт қоғамдық санаға белсенді әсер етеді, ондағы құндылықтарды қалыптастырады, қоғам мақұлдайды және оны қолдайды; ол қоғамның және әр адамның жеке рухани қажеттіліктерін жүзеге асыру үшін шексіз мүмкіндіктерге ие. Жоғарыда айтылғандарды ескере отырып, жастардың бос уақытынан тыс жұмыстардың сипаты мен нысандарын анықтау, бос уақытты тиімді пайдаланудың мүмкін болатын резервтерін анықтау мақсатында зерттеу құралдарына жастардың бос уақыты сапасына қатысты бірнеше сұрақтар енгізілді.

Сауалнаманың нәтижелері бойынша, қазақстандық жастардың бос уақытын өткізудің жетекші нысандары коммуникация және көңіл көтеру болып табылады: бос уақытында респонденттердің басым бөлігі достарымен кездеседі (47,2%), үйде демалады (42,4%), қонақтарды қабылдайды (21,5%). Өздігінен білім алу, шығармашылық, белсенді демалыс бос уақытты ұнату құрылымында маңызды емес орын алады: бос уақытында спортпен шұғылданатындар - респонденттердің 21%-ы, кітап оқитындар - 19,8%, саябаққа серуендеуге баратындар - 18,5%, концерттерге баратындар - 8,5% театрларға, мұражайларға, көрмелерге баратындар - 4,7%-ды құрайды (28-кесте).

28-кесте. «Сіз өзіңіздің бос уақытыңызды қалай өткізесіз?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

	%
Достарыммен кездесемін	47,2
Үйде демаламын	42,4
Қонаққа барамын/қонақтарды күтемін	21,5
Спортпен айналысамын	21,0
Кітап оқимын	19,8

Саябақта серуендеймін	18,5
Киноға барамын	18,4
Қызығушылықтарымен айналысамын (пісіру, тігін, балық аулау, аңшылық, автокөлік)	15,3
Табиғатқа серуенге шығамын	15,1
Кафе, мейрамханаларға барамын	10,6
Концерттерге барамын	8,5
Мешітке/шіркеуге/синагогаға барамын	4,8
Театрға, мұражайларға, көрмелерге барамын	4,7
Менде бос уақыт жоқ	8,4
Баламен отырамын	0,1
Әлеуметтік желіде достарыммен әңгімелесемін	0,1
Уақытты отбасыммен өткіземін, серуендеймін	0,1

Демалыс орындарының жұмысына қанағаттанушылық туралы сауалнамаға респонденттердің 61,6% өз ауылдарында орналасқан демалыс орталықтарының жұмысына қанағаттанатындықтарын айтты. Респонденттердің 19,2% -ы бос уақыт мекемелерінің жұмысының сапасына қанағаттанбаушылық білдірді. Әр оныншы респондент өздері тұратын жерде бос уақытты өткізетін орындар жоқ екенін айтты (29-кесте). Сонымен қатар, өңірлік тұрғыда Ақмола (29,3%), Алматы (30,6%) және Қостанай (33%) тұрғындары бос уақыттарын өткізуге арналған орындардың жоқтығына шағымданады. Демалыс орталықтарының жұмысына қанағаттанушылықты Нұр-Сұлтан қаласында тұратын әрбір екінші респондент білдірді (52,6%).

29-кесте. Сіздің қалаңызда/ауылыңызда орналасқан демалыс мекемелері жұмысының сапасына қанағаттанасыз ба?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

	%
Толықтай қанағаттанамын	25,7
Қанағаттанамын деуге болады	35,9
Қанағаттанбаймын деуге болады	14,1
Толықтай қанағаттанбаймын	5,1
Біздің тұрғылықты жерде демалыс орындары жоқ	9,9
Мен біздің қала/ауылыңыздағы демалыс мекемелеріне бармаймын	7,6
Жауап беруге қиналамын	1,7

Қазіргі уақытта волонтерлік - бұл қоғамдық белсенділік пен азаматтықты білдірудің негізгі формаларының бірі. Ғылыми әлемде волонтерлік әлеуметтік белсенділік қоғамның көптеген әлеуметтік мәселелерін шешуге көмектесіп қана қоймай, ер азаматтар мен жасөспірім қыздардың әлеуметтік маңызды қасиеттерін дамытуға, олардың белсенді өмірлік ұстанымын қалыптастыруға ықпал етеді деген пікір бар. Сауалнама нәтижелері бойынша, қазақстандық

жастардың тек 12,2%-ы бұрын айналысқан және қазір волонтерлікпен айналысады. Респонденттердің басым бөлігі волонтерлік туралы естіді, бірақ оған ешқашан қатыспады (52%). 33,6% - бұл жастардың волонтерлік қоғамдық қызметтің мәні мен мақсаттары туралы ақпараттың жетіспеушілігінің көрсеткіші (25-сурет).

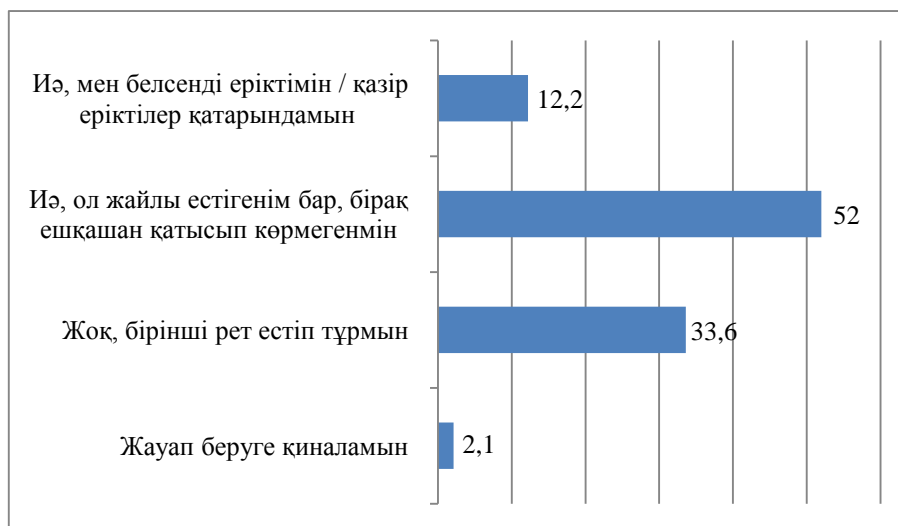
Өңірлер бойынша республиканың оңтүстік өңірінің әрбір екінші тұрғыны волонтерлер туралы бұрын-соңды ештеңе естімеген (Алматы облысы - 43,1%, Түркістан облысы - 47%, Жамбыл облысы - 44,6%, Қызылорда облысы - 43,3%), Ақтөбе облысы (46,4%) және Нұр-Сұлтан қаласы (46,2%).

Қостанай облысы мен Шымкенттегі респонденттердің абсолютті саны волонтерлік туралы естіген, бірақ волонтерлік тәжірибесі болмаған, бұл көрсеткіш сәйкесінше 95,6% және 80,7%-ды құрайды.

Волонтерлік қызметі туралы хабардар болу деңгейінің респонденттердің білім деңгейіне тәуелділігі бар: респондент неғұрлым білімді болса, оның волонтерлік туралы хабардар деңгейі де жоғары.

Пікірлер респонденттердің материалдық жағдайына байланысты да бөлінеді. Осылайша, полярлық страт өкілдері - ауқатты респонденттер және кедейлік шегінен төмен тұратын азаматтар - белсенді волонтерлердің көп бөлігі және волонтерлік туралы ештеңе білмейтіндер. Ал орта топ деп аталатын аралық страт өкілдерінің басым көпшілігі волонтерлер туралы біледі (естіді), бірақ ешқашан олардың қатарында болмаған.

25-диаграмма. «Сіз кез-келген волонтерлік іс-шаралармен айналысып көрдіңіз бе?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

Қазақстандық жастар тартылатын волонтерліктің кең таралған түрі - кедейлерге көмек көрсету (22,3%). Волонтерлердің басқа түрлері оларға қатысу жиілігінде айтарлықтай төмен. Сонымен, респонденттердің 11,6%-ы мүмкіндігі шектеулі жандарды қолдау бойынша волонтерлік іс-шараларға қатысады, 10,9%-ы қоршаған ортаны қорғау шараларына қатысады. Жалғызбасты және қарт адамдарға жас волонтерлердің 8,9%-ы көмек көрсетеді. 30-кестеде көрсетілген волонтерлік қызметтің қалған бағыттары жастар арасында кең таралмаған.

30-кесте. «Сіздің волонтерлік бағытыңыз қандай?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

	%
Кедейлерге көмектесу	22,3
Мүгедектерді қолдау	11,6
Қоршаған ортаны қорғау	10,9
Жалғызбасты және қарт адамдарға көмек	8,9
Діни ұйымдарға, шіркеулерге, мешіттерге қолдау көрсету	6,7
Спорттық және басқа да мәдени шараларға қолдау көрсету	5,7
Баспанасыздарды қолдау	5,0
Психологиялық көмек	4,2
Мәдениетті сақтау	3,7
Ғылыми зерттеулерді қолдау	3,2
Жануарларды қолдау	3,2
Нашақорлыққа қарсы күрес	2,2
Әйелдердің құқықтарын қолдау	1,2
Апаттық жағдайларда көмек көрсету	0,2
Жауап беруге қиналамын	10,9

Жастарды волонтерлікке не итермелейді? Қазақстандық жастардың жауаптары бойынша, олардың әрекеттерінің басты себебі - басқаларға көмектесуге деген ықылас (44,1%) және айналада болып жатқан оқиғаларға жауапкершілік сезімі (18,5%). Респонденттердің тағы бір бөлігі бұл қызмет арқылы өмірлік тәжірибе аламыз деп жауап берді (14,4%). Респонденттердің 19,7% волонтерлер ретінде әлемді өзгерткісі келетіндіктерін атап өтті (31-кесте).

31-кесте. «Сізге волонтер атануға не түрткі болды?» сұрағын жауаптарды бөлу, %

	%
Басқаларға көмектесуді қалау	44,1
Айналада болып жатқан оқиғалар үшін жауапкершілік сезімі	18,5

Өмірлік тәжірибеге ие болу ниеті	14,4
Қосымша табыс табу ниеті	7,8
Әлемді өзгерту деген ұмтылыс	19,7
Жауап беруге қиналамын	12,4

Сауалнама нәтижелері көрсеткендей, жастардың көпшілігі уақыттың 20-30% -ын волонтерлік қызметке жұмсауға дайын. Әрбір бесінші респондент ақысыз қоғамдық іс-шараларға жеке уақытының кем дегенде 20% -ын беруге дайын. Осыған байланысты респонденттердің 28,7%-ы жеке уақытын 50% -дан 80% -ға дейін (немесе одан да көп) волонтерлікке жұмсауға дайын болды (26-сурет). Бұл көрсеткіш, ең алдымен Жамбыл облысында (36,1%), Түркістан облысында (29,3%) және Алматы қаласында (67,3%) байқалды.

26-кесте. «Өз уақытыңыздың (пайызбен) қанша бөлігін волонтерлік іс-шарасына бөле аласыз немесе бөлесіз?» сұрағына жауаптарды бөлу, %

ҚОРЫТЫНДЫ

Бұл аналитикалық құжатта әлеуметтанулық зерттеу нәтижелері берілген, оның негізгі мақсаты – жастар ортасындағы қоғамдық-саяси жағдайды зерттеу.

Зерттеу нәтижелері бойынша келесі тұжырымдар жасалды:

Жалпы, жастар когортының әлеуметтік құрылымы қазақстандық қоғамның таптық құрылымының ерекшеліктерін білдіреді. Жастардың көпшілігі негіздік қабат деп аталады (орта тап пен кедейлік шегінде тепе-тең болатын халықтың үлесі). Жастардың орта табы 32%-ды құрайды. Жастардың кедейлік пен ауқаттылық шегінде тепе-теңдік үлесі шамамен 10-12% деңгейінде.

Қазақстанның жас буынының құндылықтық бағдарын талдай отырып, негізінен жастарға дәстүрлі көзқарастар мен құндылықтар, гендерлік стереотиптерден көрініс табатын неке және отбасылық қатынастар және ЛГБТ қауымдастықтарының өкілдеріне деген алауыздық және төзбеушілік, негізінен ұлттық және мәдени дәстүрлер мен дәстүрлерге байланысты отбасылық ұрпақтар сабақтастығы, діни сәйкестілік сынды сипаттамалар тән.

Негізінен, Қазақстан жастары түрлі тілде сөйлейтін, түрлі этникалық топтарға жататын адамдарға, қоғамда қабылданбайтын мінез-құлықты (азаматтық неке) ұстанатындарға және т.б. толерантты көзқарас көрсететінін айта кету керек. Сонымен қатар, жастар сыбайлас жемқорлыққа төзбеушілік танытады, бірақ сонымен бірге, деректер жастардың саны ұлғайған сайын жағымсыз құбылыс ретінде сыбайлас жемқорлыққа деген көзқарастар да өзгертетінін көрсетті.

Жастар ортасындағы тілдік жағдай екі тілділікпен сипатталады, ал мемлекеттік және ағылшын тілдерін меңгеру негізінен 14-18 жас аралығындағы жастарға тән, бұл алдағы 5-10 жылда қазақ жастары арасында қазақ және ағылшын тілдері маңыздылығының өсуін болжауға мүмкіндік береді. Ағылшын тілін еркін білу елдегі 8% жастарға тән. Сонымен қатар, ағылшын тілін меңгеру деңгейіне екі фактор әсер етеді: респонденттердің жасы және қаржылық жағдайдың деңгейі, бұл елде үштілділік реформасын жүзеге асырудың тиімділігі елдегі жастардың дамуы үшін қолайлы әлеуметтік-экономикалық жағдайлар жасауға тікелей тәуелді болады.

Қазіргі жастардың күнделікті өмірінің маңызды элементі - Интернет. Сауалнама нәтижелері көрсеткендей, қазақстандық жастар үшін Интернет байланыс құралы болып табылады. Сонымен бірге, жастар қалаған жағдайда, білім алуға, дүниетанымын кеңейтуге, кәсіби күзіреттілігін арттыруға және т.б. арна ретінде қызмет ете алатын жастардың дүниежүзілік Интернет мүмкіндіктерін тиімсіз пайдаланатындығын айтуға болады.

Сондай-ақ, сауалнаманың нәтижелері жастарға ұзақ мерзімді перспективада олардың жұмыс мәртебесінің тұрақтылығына сенімсіздік танытады деген қорытынды жасауға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, респонденттің жасы жоғары болса, оның жұмыстан босатылатынына сенімді болады, ал 14-23 жастағы жастар еңбек нарығындағы олардың мәртебесіне қатысты күмән мен қорқыныштың болуымен ерекшеленеді. Бұл жас кезіндегі тәжірибе мен құзіреттіліктің жетіспеушілігімен, сондай-ақ қоғамдағы эгалтизмнің көрінісімен байланысты болуы мүмкін («аға дегеніміз - ақылды» қағидаты бойынша жастарды кемсіту).

Қазақстандағы жастар ресурстық орталықтарының қызметіне келетін болсақ, сауалнаманың нәтижелері жалпы ЖРО туралы жастардың хабардар болу деңгейінің төмендігін көрсетеді. Осылайша, Жамбыл (60,7%), Павлодар (77%), Қостанай (78,9%) облыстарында және Нұр-Сұлтан қаласында (85,5%) тұратын жастар ЖРО жұмысы туралы ақпараттың жоғары деңгейінің жоқтығын көрсетеді. Сонымен бірге респонденттердің жұмыспен қамтылу жағдайы контекстіндегі деректердің талдауы: жұмыссыз азаматтар мен еңбек нарығында жұмыс істемейтін жастар көбінесе ЖРО қызметі туралы білмейді. Сонымен қатар, ЖРО туралы ештеңе білмейтін жастардың жас мөлшері, негізінен, 14 пен 18 жас аралығында өзгереді.

Жастардың ЖРО туралы ақпараттандыру деңгейінің төмендігімен қатар, зерттеу жастар ресурстық орталықтарының қызметкерлері үшін жұмыс тиімділігінің қанағаттанарлықсыз деңгейін анықтады. Сонымен, жастардың 38,1% -ы ЖРО қызметкерлеріне өз мәселелерін шешуге көмектеспейтіндерін айтты.

Мемлекеттік бағдарламалар мен жобаларға жастардың қатысуы төмен деңгейде (көптеген жобаларда ол 5% -дан аспайды). Сонымен қатар, Батыс Қазақстан, Жамбыл, Қарағанды облыстары мен Нұр-Сұлтан қаласының жастарының едәуір бөлігі Қазақстандағы жастар жобаларының функциясынан хабардар емес.

Жалпы, жастардың қоғамдық өмірдің әртүрлі аспектілерін (жеке басының қауіпсіздігі, физикалық әл-ауқатының деңгейі, білім беру қызметінің сапасы, тұрғын үй жағдайлары, жастар саясатын жүзеге асыру және т.б.) қабылдауы оң сипатқа ие. Сонымен бірге, зерттеу нәтижелері қазақстандық жастардың өмір сүру сапасы, әлеуметтік әл-ауқат және жастардың жастар саясатын іске асырудың тиімділігіне қанағаттануы әлеуметтік-экономикалық сипатқа ие екендігін көрсетті. Зерттеу тұрақты тенденцияны анықтады: жастардың әлеуметтік-экономикалық өмір деңгейі неғұрлым жоғары болса - олардың рейтингтері мен әлеуметтік өмірдің әртүрлі аспектілері туралы оң көзқарастар соғұрлым жоғары болады. Осылайша, өз денсаулығына, өмір сүру жағдайына, алынған (алып жатқан) білімнің сапасына,

қауіпсіздік деңгейіне, табысы аз және кедейлік шегінен төмен жастар арасында жастардың дамуы үшін оңтайлы жағдай жасау жөніндегі биліктің әрекеттеріне наразы адамдардың көп бөлігі бар. Сондықтан, жастардың әлеуметтік-экономикалық жағдайларының жақсаруы олардың әлеуметтік әл-ауқатының деңгейіне және өмірдің әртүрлі аспектілеріне қанағаттану деңгейіне бір уақытта әсер етеді деп болжауға болады.

ҚОСЫМШАЛАР

«Жастар» ғылыми-зерттеу орталығы

0100008, Қазақстан Республикасы, Нұр-Сұлтан қ, Мәңгілік ел даңғылы, 30

Телефон: +7 7172/ 27 81 59, email: infonic@eljastary.kz

Жоба

Қазақстан жастары_2019 (2)

Жастар арасында сұрау жүргізуге арналған сауалнама

Сауалнама № _____	Аудан _____
Облыс _____	Елді мекен типі:
Қала _____	1. Қала
Ауыл _____	2. Ауыл

Құрметті респондент! Менің есімім _____. Мен «Жастар» ғылыми-зерттеу орталығының (Нұр-Сұлтан қ.) интервьюерімін. Сізден жастардың өзекті мәселелеріне арналған социологиялық сауалнамаға қатысуды сұраймыз. Назарларыңызға бірқатар сұрақтар мен олардың жауаптары ұсынылады. Осы сұрақтар мен олардың жауап нұсқаларын тыңдап, өз жауабыңызды таңдаңыз. Сұрақтар мен жауаптарды соңына дейін тыңдап, көңіліңізден шығатын жауапты таңдауды сұраймыз. Жауаптардың ешқайсысы Сізді қанағаттандырмайтын болса, өз жауабыңыздың нұсқасын «басқасы» тармағында көрсетіңіз.

Алынған ақпарат тек жалпылама түрде қолданылатын болады. Пікіріңіздің құпиялылығына кепілдік беріледі.

1. АДАМНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАЖЕТТІЛІКТЕРІ

1. Сіз қандай қаражатқа өмір сүресіз? (БІР ЖАУАП)

1. Тек жалақыға ғана өмір сүремін
2. Жалақыға және үнемі қосымша қаражатқа өмір сүремін
3. Жалақыға және кейде қосымша табысқа өмір сүремін
4. Өз жекеменшігімнің қаражатына өмір сүремін
5. Кейдейсоқ қаражатқа өмір сүремін
6. Шәкіртақыға, зейнетақыға, жәрдемақыға өмір сүремін
7. Басқа отбасы мүшелерінің табысына өмір сүремін

(98) Басқасы (ЖАЗЫҢЫЗ) _____

2. Отбасыңыздың материалдық әл-ауқатының деңгейін қалай бағалайсыз? (БІР ЖАУАП)

1. Бізде елеулі қиындықтар жоқ, қажет болған жағдайда біз автокөлік немесе пәтер сатып ала аламыз
2. Қаражат қымбат заттардан, көлік немесе пәтерден басқа барлығына жетеді
3. Азық-түлік, киім үшін ақша жеткілікті, алайда ұзақ мерзімді тауарларды сатып алу қиын
4. Ақша азық-түлік үшін жеткілікті, бірақ киім сатып алу қиынға соғады
5. Ақша азық-түлікке де жетпейді

(99) Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)

3. Сіздің немесе отбасыңыздың ай сайынғы кірісінің қанша бөлігі тамақтануға кетеді? (БІР ЖАУАП)

1. Барлық ақша тамақтануға кетеді (100%)
2. Отбасылық табыстың көп бөлігі азық-түлікті сатып алуға кетеді (70-80%)
3. Табыстың жарты бөлігі азық-түлікке кетеді (50%)
4. Отбасылық табыстың төрттен бір бөлігі азық-түлікке кетеді (25%)
5. Азық-түлікке 10-дан 25%-ға дейін кетеді
6. Азық-түлікті сатып алуға табыстың 10%-нан азы кетеді

(99) Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)

4. Сіз қаншалықты әртүрлі тамақтанасыз? (БІР ЖАУАП)

1. Тамақ жеткілікті әртүрлі, күнделікті ет пен жеміспен тамақтанамыз
2. Біз тамақтануды әртүрлі етуге тырысамыз, бірақ күн сайын ет пен жемісті жеуге мүмкіндік әрқашан бола бермейді
3. Біздің отбасымыздың тамағы біркелкі, ет және жеміспен тамақтануға мүмкіндік жоқ

(99) Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)

5. Соңғы жарты жылда Сіздің өміріңізде тамаққа ақша болмай, бірнеше күн тамақтанбай қалған кезіңіз болды ма? (БІР ЖАУАП)

1. Иә, ондай жағдай жиі болады
 2. Ондай жағдай бірнеше рет болған
 3. Менің өмірімде ондай жағдай ешқашан болмаған
- (99) Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)

6. Сіздің үйіңізде қанша адам тұрады? _____

7. Сіздің пәтеріңізде/үйіңізде қанша бөлме бар? _____

8. Сіздің өзіңіздің жеке меншігіңізде, сіздің отбасыңыздың меншігінде жеке баспана бар ма?
(БІР ЖАУАП)

1. Иә, менің жеке меншігімде немесе жұбайымда/ата-анамда бар
 2. Жеке меншігімде (ортақ иелік)
 3. Жалға берілетін тұрғын үй
 4. Жоқ, менде баспана жоқ
- (98) Басқасы (ЖАЗЫҢЫЗ) _____

9. Сіз өзіңіздің тұрғын үй жағдайыңызға қанағаттанасыз ба? (БІР ЖАУАП)

1. Толықтай қанағаттанамын
 2. Қанағаттанамын деуге болады
 3. Қанағаттанбаймын деуге болады
 4. Толықтай қанағаттанбаймын
- (99) Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)

10. Коммуналдық қызметтер үшін ай сайын қанша төлейсіз (электр күші, су, жылу, телефон, интернет жүйесі)? (БІР ЖАУАП)

1. 10 мың. теңгеге дейін
 2. 11-20 мың. теңге
 3. 21-40 мың. теңге
 4. 41-80 мың. теңге
 5. 81 мың. теңге және одан да көп
 6. Коммуналдық қызметтер үшін ақша төлемеймін, ата-анам төлейді
- (98) Басқасы (ЖАЗЫҢЫЗ) _____
- (99) Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)

11. Мен Сізге қазір ТКШ саласындағы бірнеше мәселелерді айтамын. Олардың ішіндегі қайсысы Сіздің көзқарасыңыз бойынша тұрғылықты жеріңіз үшін маңызды болып табылады? (ҮШ жауаптан артық емес)

1. Коммуналдық қызметтердің жоғары бағасы
 2. Коммуналды қызметтердің сапасының төмендігі
 3. Тұрғын үйдің ескі болуы (коммуникацияның тозғандығы)
 4. Мемлекеттік органдар тарапынан тиісті бақылаудың жоқтығы
 5. Тұрғын үйдің қымбат болуы
 6. Тұрғын үй аумағын көркейту деңгейінің төмендігі
 7. Жылыту ауа-райына сәйкес келмейді
 8. Көлікті қоятын орынның болмауы
 9. Сыбайлас жемқорлық, ТКШ саласындағы парақорлық
 10. Жылу берудің төмен температурасы
 11. Қоқыс шығару бойынша мәселе
 12. ПИК-тің сенімсіздігі
 13. Электр қуатының ақауы
 14. Сумен жабдықтаудағы ақаулар
 15. Газдың болмауы, газбен жабдықтаудағы ақаулар
 16. Үйдің жанында асфальт жолдардың жоқтығы
 17. Үйдің жанында спорт, ойын алаңдарының жоқтығы
 18. Лифт жұмысындағы ақаулар
 19. ТКШ өкілдерімен байланыстың болмауы (телефон қоңырауларына, шағымдарға жауап бермейді және т.б.)
- (97) Мәселе жоқ
- (98) Басқасы (ЖАЗЫҢЫЗ) _____
- (99) Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)

12. Төменде көрсетілген нұсқалармен қаншалықты қанағаттанасыз...? (әрбір жолда БІР ЖАУАП)

	Қанағаттанамын	Қанағаттанбаймын	Қолданбаймын
1. Жылу беру деңгейі	1	2	3
2. Сумен жабдықтау деңгейі/ суық және ыстық су	1	2	3
3. Су тарту деңгейі / канализация	1	2	3
4. Электр қуатының деңгейі	1	2	3
5. Газбен жабдықтау деңгейі	1	2	3
6. Лифт қызметі	1	2	3
7. Қоқыс жинау қызметі	1	2	3
8. Телефон қызметі	1	2	3
9. Үйдегі интернет қызметі	1	2	3

13. Сіз тұратын қалада / ауылда жалғыз жүргенде Өзіңізді қауіпсіз сезінесіз бе? (БІР ЖАУАП)

1. Иә
2. Жоқ

(97) Жауап беруден бас тарту

(99) Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)

14. Соңғы 12 айда Сізге қарсы заңсыз іс-әрекеттер/қылмыс жасалды ма? (БІР ЖАУАП)

1. Иә
2. Жоқ

(97) Жауап беруден бас тарту

(99) Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)

15. Өз тұрғылықты жеріңіздегі қауіпсіздікті қамтамасыз ететін полиция инспекторымен таныссыз ба? (БІР ЖАУАП)

1. Иә, таныспын, оны жиі кездестіремін
2. Иә, таныспын, оны кейде кездестіремін
3. Жоқ, таныс емеспін, ешқашан көрген емеспін

(99) Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)

16. Соңғы 2-3 айда заңға қарсы іс-әрекеттер жасалған кезде, полиция қызметкерлерінің, Сізге ұнамаған немесе наразылығыңызды тудырған әрекеті орын алды ма? (БІР ЖАУАП)

1. Иә, болды, ондайдың куәгері болдым
2. Тек БАҚ, интернет және әлеуметтік желілерде
3. Ондай жағдайлар болмады

(98) Басқасы (ЖАЗЫҢЫЗ) _____

(99) Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)

17. Сіздің жеке қауіпсіздігіңізге не қауіп төндіреді? (ЕКІ жауаптан артық емес)

1. Таза ауаның, судың кірленуі
2. Жұмыссыздық
3. Соғыс қаупі
4. Сыбайлас жемқорлық
5. Аурулар
6. Кедейлік
7. Діни экстремизм
8. Этникалық жанжалдар
9. Қылмыс

(98) Басқасы (ЖАЗЫҢЫЗ) _____

(99) Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)

2. АМАНДЫҚТЫҢ НЕГІЗІ

18. Білім алуға қанша уақыт кетірдіңіз, яғни барлық білім беру мекемелерін алғанда (мектеп, колледж, университет, жоғарғы оқу орнынан кейінгі білім беру)? (БІР ЖАУАП)

1. (ЖАЗЫҢЫЗ) _____

(97) Жауаптан бас тарту

19. Келесі тілдерді қандай дәрежеде білетініңізді көрсетіңіз? (әрбір жолда БІР ЖАУАП)

Тілдер	Мүлдем білмеймін	Бірнеше сөз және сөз тіркестерін білемін	Түсінемін, қиын әңгімеге қатыса аламын	Еркін сөйлей аламын, оқимын және жазамын
1. Қазақ тілі	1	2	3	4
2. Орыс тілі	1	2	3	4
3. Ағылшын тілі	1	2	3	4

20. Сізде ұялы телефон бар ма? (БІР ЖАУАП)

- Иә
- Жоқ

21. Сіз қандай құрылғылардан жиі интернетке қосыласыз? (БІР ЖАУАП)

- Ұялы телефон
 - Тұрақты компьютер немесе ноутбук
 - Интернет-кафелер немесе компьютерлік клубтар
 - Интернет желісіне қосылмаймын----- №24 СҰРАҚҚА КӨШУ
- (98) Басқасы (ЖАЗЫҢЫЗ) _____
- (99) Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)

22. Қаншалықты жиі интернет желісіне кіресіз? (БІР ЖАУАП)

- Күнделікті, интернет желісінде үнемі отырамын
 - Күнделікті, күніне 1-2 сағат
 - Күнделікті, жарты сағатқа жетпейді
 - Аптасына бірнеше рет
 - Аптасына бір реттен артық емес
- (98) Басқасы (ЖАЗЫҢЫЗ) _____
- (99) Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)

23. Қандай мақсатта Сіз интернет желісін пайдаланасыз? (КЕЗ КЕЛГЕН ЖАУАП НҮСҚАСЫ)

- Оқу үшін
 - Жұмыс үшін
 - Жаналықтар оқу үшін
 - Әлеуметтік желілерде сөйлесу үшін
 - Ойнау үшін
- (98) Басқасы (ЖАЗЫҢЫЗ) _____
- (99) Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)

24. Өз денсаулығыңызды қалай бағалайсыз? (БІР ЖАУАП)

- Өте жақсы
 - Жақсы
 - Жақсы емес
 - Нашар
- (98) Басқасы (ЖАЗЫҢЫЗ) _____
- (99) Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)

25. Соңғы жылдың ішінде Сіздің денсаулығыңыз қай жағына өзгерді? (БІР ЖАУАП)

- Жақсарды
 - Жақсарды деуге болады
 - Бір қалыпты
 - Нашарлады деуге болады
 - Нашарлады
- (99) Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)

26. Сіз АҚТҚ/ЖҚТБ-ге қан тапсырып көрдіңіз бе? (БІР ЖАУАП)

- Иә
 - Жоқ
- (97) Жауаптан бас тарту
- (99) Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)

27. Өз жергілікті жеріңіздегі экологиялық жағдайды қалай бағалайсыз? (БІР ЖАУАП)

- Жалпы жақсы

2. Жақсы деуге болады
 3. Жақсы деуге болмайды
 4. Өте нашар, апатқа жақын
- (99) Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)

28. Төмендегі көрсетілгенмен қанағаттанасыз ба: (Әр баған бойынша БІР ЖАУАП)

	28.1 Сіздің жергілікті жеріңіздегі ауамен	28.2 Сіздің жергілікті жеріңіздегі қолданатын сумен
Қанағаттанамын	1	1
Қанағаттанамын деуге болады	2	2
Қанағаттанбаймын деуге болады	3	3
Қанағаттанбаймын	4	4
Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)	(99)	(99)

3. МҮМКІНДІКТЕР

29. Сіздің жеке тәжірибеңізде полиция қызметкеріне жүгінген кезіңіз болды ма? Және де Сіз оның жұмысымен қанағаттанасыз ба? (БІР ЖАУАП)

1. Иә, жеке өзім полицияға жүгінгенмін, толықтай қанағаттанамын
 2. Иә, жүгінгенмін, бірақта нәтижесі қанағаттандырмады
 3. Иә, жүгінгенмін, бірақта полиция қызметкерінің жұмысымен толықтай қанағаттанбадым
 4. Жоқ, ешқашан полиция қызметіне жүгінбедім
- (99) Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)

30. Өз мамандығыңызды таңдау барысында кімге құлақ саласыз? (БІР ЖАУАП)

1. БАҚ
2. Достарыма, таныстарыма
3. Ата-анама
4. Ұстаздарыма
5. Шешімді өзім қабылдаймын, ешкімнің пікіріне мән бермеймін

(98) Басқасы (ЖАЗЫҢЫЗ) _____

(99) Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)

31. Өзіңізді қандай дінге жатқызасыз? (БІР ЖАУАП)

1. Ислам
2. Православие
3. Католицизм
4. Протестантизм
5. Иудаизм
6. Өзімді ешқандай дінге жатқызбаймын ----- № 33 СҰРАҚҚА КӨШУ

(98) Басқасы (ЖАЗЫҢЫЗ) _____

(99) Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ) -----№ 33 СҰРАҚҚА КӨШУ

32. Дінді қалай таңдадыңыз? (БІР ЖАУАП)

1. Дініміз біздің этносымызға тәуелді
2. Дінім этносқа байланысты емес, оны ата-анам бойыма дарытқан
3. Дінді өзім таңдадым

(98) Басқасы (ЖАЗЫҢЫЗ) _____

(99) Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)

33. Некеге тұру үшін қандай жас мінсіз деп санайсыз? (әр бағанға БІР ЖАУАП)

	Ерлер үшін		Әйелдер үшін
1.	18-23 жас	1.	18-23 жас
2.	24-27 жас	2.	24-27 жас
3.	28-35 жас	3.	28-35 жас
4.	35-тен жоғары	4.	35-тен жоғары
5.	Некеге тұру міндетті емес	5.	Некеге тұру міндетті емес
(98)	Басқасы (ЖАЗЫҢЫЗ) _____	(98)	Басқасы (ЖАЗЫҢЫЗ) _____
(99)	Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)	(99)	Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)

34. Күтпеген жүктілікке жол бермеу үшін контрацепцияны қолдануға кімнің жауаптылығы керек деп ойлайсыз? (БІР ЖАУАП)

1. Контрацепцияны қолдану шешімін әйел адам қабылдау керек
2. Контрацепцияны қолдану шешімін ер адам қабылдау керек
3. Контрацепцияны қолдану шешіміне ер адам және әйел адам да жауапты
4. Контрацепцияны қолдануға қарсымын
5. Контрацепцияны қолдануға діни себепке байланысты қарсымын

(98) *Басқасы (ЖАЗЫҢЫЗ)* _____

(99) *Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)*

35. Соңғы бір ай ішінде сыбайлас жемқорлыққа тап болдыңыз ба? (кез-келген қызмет үшін сыйақы бердіңіз бе)? (БІР ЖАУАП)

1. Иә, осы уақыт ішінде бірнеше рет
2. Соңғы айда бір рет болды
3. Жоқ, соңғы бір айда болмады ----- № 37 СҰРАҚҚА КӨШУ
4. Соңғы бір айда болған емес, алайда бұрын болған

(98) *Басқасы (ЖАЗЫҢЫЗ)* _____

(99) *Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)*

36. Соңғы бір айда қандай берілген қызметтер үшін сыйақы (пара) бердіңіз? (БІР ЖАУАП)

1. Медициналық қызметтер
2. Білім беру, соның ішінде балабақшалар
3. Құқық қорғау органдары, оның ішінде жол полициясы
4. Жұмыспен қамту
5. Мемлекеттік органдар

(98) *Басқасы (ЖАЗЫҢЫЗ)* _____

(99) *Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)*

37. Қоғамдағы жемқорлықтың бар болғанына кім кінәлі деп ойлайсыз? (БІР ЖАУАП)

1. Пара ұсынатын (беретін) адам кінәлі деп ойлаймын
2. Пара алатын (бопсалайтын) адам кінәлі деп ойлаймын
3. Екеуі де кінәлі
4. Қоғам кінәлі
5. Заң кінәлі

(98) *Басқасы (ЖАЗЫҢЫЗ)* _____

(99) *Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)*

38. Сіз берген сыйақының орташа шамасы қанша? (БІР ЖАУАП)

1. 1000 теңгеден артық емес
2. 1001-5000 теңге
3. 5001-10 000 теңге
4. 10 001-50 000 теңге
5. 50 001-100 000 теңге
6. 100 000 теңгеден жоғары

(98) *Басқасы (ЖАЗЫҢЫЗ)* _____

(99) *Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)*

39. Біздің қоғамда әртүрлі адамдар бар. Төменгі жерде әртүрлі адамдар тобы көрсетілген. Қайсысымен көрші болғыңыз КЕЛМЕЙТІНІҢ көрсетіңізші (ӘРБІР ЖОЛДА БІР ЖАУАП)

	Жоқ	Жоқ, бірақ жағдайға байланысты	Маған бәрібір	Жауап беруге қиналамын
1. Басқа этникалық топтың адамдары (ұлт өкілдері)	1	2	3	(99)
2. Иммигранттар және шетелдік жұмыскерлер	1	2	3	(99)
3. Басқа дін өкілдері (діни наным)	1	2	3	(99)
4. Некесіз АХАЖ бірге тұратын адамдар	1	2	3	(99)
5. Түсініксіз тілде сөйлейтін	1	2	3	(99)

адамдар				
6. Оралмандар	1	2	3	(99)
7. Дәстүрлі емес жыныстық бағдары бар адамдар	1	2	3	(99)

40. Сіз де тұрақты жұмысыңыз болмағанына қанша уақыт болды? (БІР ЖАУАП)

1. 3 айға дейін
2. 3-6 ай
3. 6-12 ай
4. 1 жылдан астам

(98) Басқасы (ЖАЗЫҢЫЗ) _____

(99) Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)

41. 10 баллдық шкала бойынша Сіз қазіргі жұмысыңыздан кетпейтіңіз, шығарылмайтыңыз және жұмыссыз болмайтыңыз жайлы көрсетіңізші? (БІР ЖАУАП)

1 балл – төменгі ықтималдылық, ал 10 балл – максималды болып табылады.

1.....2.....3.....4.....5.....6.....7.....8.....9.....10

4. «ЖАСТАРҒА МЕЙІРІМДІ МЕКЕН» ИНДЕКСІ БОЙЫНША СҰРАҚТАР

42. Сіз алған немесе алып жатқан білім сапасына қанағаттанасыз ба? (БІР ЖАУАП)

1. Толықтай қанағаттанамын
2. Қанағаттанамын деуге болады
3. Қанағаттанбаймын деуге болады
4. Толықтай қанағаттанбаймын

(99) Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)

43. Біздің еліміздегі білім берудің негізгі артықшылықтарын көрсетіңіз (НҮСҚАЛАРДЫ ОҚЫҢЫЗ. КЕЗ КЕЛГЕН ЖАУАП НҮСҚАСЫ)

1. Мектепте тегін білім беру
2. Жаңа оқулықтардың болуы
3. Сыныптардағы техникалық жабдықталулар
4. Жоғары білікті оқытушылар
5. Жаңа оқу орындарының құрылысы
6. Отандық ЖОО-ның шет мемлекеттерде мойындалуы
7. Халықаралық жарыстарға қатысуы
8. Біздің білім беру жүйесінде артықшылықтар жоқ

(98) Басқасы (ЖАЗЫҢЫЗ) _____

44. Біздің еліміздегі білім берудің негізгі кемшіліктерін көрсетіңіз (КЕЗ КЕЛГЕН ЖАУАП НҮСҚАСЫ)

1. ҰБТ – үміткердің білімінің көрсеткіші болып табылмайды, емтиханның бұрынғы ауызша/жазбаша жүйесін қайтару керек
2. Мемлекеттік тілде оқулықтардың болмауы
3. Сыныптардың толуы
4. Сыныптардағы техникалық жабдықтардың төмен болуы
5. Білікті оқытушылардың жетіспеушілігі
6. Сабақ кестесінің ыңғайсыз болуы
7. Білім беру ортасының сыбайлас-жемқорлығы
8. Мемлекеттік білім беру гранттарының жеткіліксіз болуы
9. Студенттерге берілетін шәкіртақының аз болуы
10. ЖОО-на оқу ақысының жоғары болуы
11. Балабақшаларға деген ұзақ кезектер
12. Біздің білім беру жүйесінде ешқандай кемшіліктер жоқ

(98) Басқасы (ЖАЗЫҢЫЗ) _____

45. Тұрақты жалақы төленетін, әлеуметтік көмек және зейнетақы беретін жұмысыңыз бар ма? (БІР ЖАУАП)

1. Иә
2. Жоқ
3. Мен жұмыс істемеймін, оқимын

(98) Басқасы (ЖАЗЫҢЫЗ) _____

(99) Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)

46. Егер де Сіз жұмыссыз қалған жағдайда қаншалықты тез арада жұмысты таба аласыз? (БІР ЖАУАП)

1. Мүмкіндігінше тезірек таба аламын
2. Жұмыс іздеу кейбір қиындықтар тудырады, алайда үш айдың ішінде жұмыс таба аламын
3. Жаңа жұмыс табу – жастар үшін үлкен мәселе, ең жақсы дегенде алты ай ішінде таба аламын
4. Мен оқимын, жұмыс іздемеймін, менде жұмыс іздеушілік тәжірибесі жоқ

(98) *Басқасы (ЖАЗЫҢЫЗ)* _____

(99) *Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)*

47. Жастарды қолдау туралы қандай мемлекеттік бағдарламаларды және жобаларды білесіз немесе естідіңіз? (КЕЗ КЕЛГЕН ЖАУАП НҰСҚАСЫ)

1. «Жастар тәжірибесі»
2. «Дипломмен – ауылға!»
3. «Жасыл Ел»
4. «Бизнестің жол картасы-2020» бизнесті қолдау мен дамыту бірыңғай бағдарламасы
5. Нәтижелі жұмыспен қамту және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған бағдарламасы
6. «Нұрлы жер» тұрғын үй құрылысы бағдарламасы
7. Халықаралық «Болашақ» стипендиясы
8. «Дарын» Мемлекеттік жастар сыйлығы
9. Серпін-2050
10. Баршаға арналған тегін кәсіптік-техникалық білім беру
11. Жастар корпусын дамыту жобасы
12. Жастар кадрлық резерві
13. Көрсетілген бағдарламалардың ешқайсысымен таныс емеспін

(98) *Басқасы (ЖАЗЫҢЫЗ)* _____

48. Сіз қандай жастарды қолдайтын мемлекеттік бағдарламалар мен жобаларға қатыстыңыз? (КЕЗ КЕЛГЕН ЖАУАП НҰСҚАСЫ)

1. «Жастар тәжірибесі»
2. «Дипломмен – ауылға!»
3. «Жасыл Ел»
4. «Бизнестің жол картасы-2020» бизнесті қолдау мен дамыту бірыңғай бағдарламасы
5. Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған бағдарлама
6. «Нұрлы жер» тұрғын үй құрылысы бағдарламасы
7. Халықаралық «Болашақ» стипендиясы
8. «Дарын» Мемлекеттік жастар сыйлығы
9. Серпін-2050
10. Баршаға арналған тегін кәсіптік-техникалық білім беру
11. Жастар корпусын дамыту жобасы
12. Жастар кадрлық резерві
13. Көрсетілген бағдарламалардың ешқайсысына қатыспадым

(98) *Басқасы (ЖАЗЫҢЫЗ)* _____

49. Сіздің ауданыңыздағы / қалаңыздағы / облысыңыздағы Жастар ресурстық орталықтарының (ЖРО) жұмыстарымен Сіз таныссыз ба? (БІР ЖАУАП)

1. Иә, белгілі, мен өзім ЖРО-на жүгінгенмін
2. Иә, белгілі, бірақ ешқашан ЖРО-на жүгінген емеспін -----→ № 51 СҰРАҚҚА КӨШУ
3. ЖРО-ы жайлы естуім, оқығаным бар -----→ № 51 СҰРАҚҚА КӨШУ
4. Жоқ. ЖРО-ы жайлы естімедім-----→ № 51 СҰРАҚҚА КӨШУ

(99) *Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)* -----→ № 51 СҰРАҚҚА КӨШУ

50. Жастар ресурстық орталықтарының қызметкерлері Сіздің мәселенізді шешуге көмектесті ме? (БІР ЖАУАП)

1. Иә, көмек берді
2. Ішінара көмек берді
3. Жоқ, көмек бермеді

(98) *Басқасы (ЖАЗЫҢЫЗ)* _____

(99) *Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)*

51. Сіздің ойыңызша, мемлекеттік органдар жастардың мәселелеріне жеткілікті назар аударады ма? (БІР ЖАУАП)

1. Иә, мемлекет жастардың дамуы үшін барлық жағдайды жасайды
2. Мемлекет органдар жастарға жеткілікті назар аудармайды
3. Жоқ, мемлекет жастар үшін ештеңе жасамайды

(98) Басқасы (ЖАЗЫҢЫЗ) _____

(99) Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)

52. Сіз өзіңіздің бос уақытыңызды қалай өткізесіз? (ЖАУАПТАРДЫ ОҚЫҢЫЗ. КЕЗ-КЕЛГЕН ЖАУАП НҰСҚАСЫ)

1. Театрға, мұражайларға, көрмелерге барамын
2. Концерттерге барамын
3. Қонаққа барамын/қонақтарды күтемін
4. Достарыммен кездесемін
5. Спортпен айналысамын
6. Мешітке/шіркеуге/синагогаға барамын
7. Кафе, мейрамханаларға барамын
8. Саябақта серуендеймін
9. Кітап оқимын
10. Киноға барамын
11. Табиғатқа серуенге шығамын
12. Қызығушылықтарыммен айналысамын (пісіру, тігін, балық аулау, аңшылық, автокөлік)
13. Үйде демаламын
14. Менде бос уақыт жоқ

(98) Басқасы (ЖАЗЫҢЫЗ) _____

53. Сіздің қалаңызда / ауылыңызда орналасқан демалыс мекемелері (мектеп оқушылар сарайы, өнер мектептері, спорт мектептері, БЖСМ, спорт орталықтары және т.б.) жұмысының сапасына қанағаттанасыз ба? (БІР ЖАУАП)

1. Толықтай қанағаттанамын
2. Қанағаттанамын деуге болады
3. Қанағаттанбаймын деуге болады
4. Толықтай қанағаттанбаймын
5. Біздің тұрғылықты жерде демалыс орындары жоқ
6. Мен біздің қала / ауылымыздағы демалыс мекемелеріне бармаймын

(99) Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)

54. Сіз кез-келген волонтерлік іс-шаралармен айналысып көрдіңіз бе? (Өз еркіңізбен сыйақысыз жүзеге асырылатын, бейтаныс адамдарға көмек)? (БІР ЖАУАП)

1. Иә, мен белсенді волонтермін / қазір волонтерлер қатарындамын
2. Иә, ол жайлы естігенім бар, бірақ ешқашан қатысып көрмегенмін -- → D1 СҰРАҚҚА КӨШУ
3. Жоқ, бірінші рет естіп тұрмын ----- → № D1 СҰРАҚҚА КӨШУ

(99) Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)

55. Сіздің волонтерлік бағытыңыз қандай? (БІР ЖАУАП)

1. Діни ұйымдарға, шіркеулерге, мешіттерге қолдау көрсету
2. Кедейлерге көмектесу
3. Баспанасыздарды қолдау
4. Психологиялық көмек
5. Мүгедектерді қолдау
6. Мәдениетті сақтау
7. Ғылыми зерттеулерді қолдау
8. Нашакорлыққа қарсы күрес
9. Қоршаған ортаны қорғау
10. Спорттық және басқа да мәдени шараларға қолдау көрсету
11. Әйелдердің құқықтарын қолдау
12. Жануарларды қолдау
13. Жалғызбасты және қарт адамдарға көмек

(98) Басқасы (ЖАЗЫҢЫЗ) _____

(99) Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)

56. Сізді волонтер болуға не түрткі етті ? (ЕКІ ЖАУАПТАН артық емес)

1. Басқаларға көмектесуді қалау
2. Айналада болып жатқан оқиғалар үшін жауапкершілік сезімі
3. Өмірлік тәжірибеге ие болу ниеті
4. Қосымша табыс табу ниеті
5. Әлемді өзгерту деген ұмтылыс

(98) Басқасы (ЖАЗЫҢЫЗ) _____

(99) Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)

57. Өз уақытыңыздың (пайызбен) қанша бөлігін волонтерлік іс-шарасына бөле аласыз немесе бөлесіз? (БІР ЖАУАП)

1. Өз уақытымның 80%-нан жоғары
2. Өз уақытымның 60-70%
3. Өз уақытымның жартысы
4. Өз уақытымның 20-30%
5. Өз уақытымның 20%-нан төмен

(99) Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)

ӨЗІҢІЗГЕ ҚАТЫСТЫ ДЕРЕКТЕР БОЙЫНША АҚПАРАТ БЕРСЕҢІЗ

D1. Сіздің жынысыңыз: 1. Ер 2. Әйел

D2. Сіздің толық жасыңыз қанша, көрсетіңізші? _____

D3. Қандай этникалық топқа жатасыз (ұлтыңыз)?

1. Қазақ
2. Орыс

(98) Басқа этникалық топ (ұлтыңыз) (ЖАЗЫҢЫЗ) _____

D4. Сіздің біліміңіз (БІР ЖАУАП)

1. Бастауыш (4 сынып)
2. Толық емес орта сынып (9 сынып)
3. Орташа (11 сынып)
4. Кәсіптік-техникалық, арнайы орта (колледж, училищелер)
5. Аяқталмаған жоғарғы білім (тек ЖОО-да оқимын)
6. Жоғарғы (ЖОО-нын аяқтадым)
7. Жоғарғы және ғылыми дәреже (магистр, кандидат, доктор, PhD)

D5. Айтыңызшы, қазіргі кезде қайда тұрып жатырсыз? (БІР ЖАУАП)

1. Ата-анаммен/ туыстарыммен тұрамын
2. Өз пәтерімде/үйімде тұрамын
3. Жалдамалы пәтерде/бөлмеде, жатақханада тұрамын

(98) Басқасы (ЖАЗЫҢЫЗ) _____

(99) Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)

D6. Сіздің отбасы жағдайыңыз (БІР ЖАУАП)

1. Үйленгенмін / Тұрмыс құрғанмын
2. Азаматтық некедемін
3. Бойдақ / тұрмыс құрмаған

(98) Басқасы (ЖАЗЫҢЫЗ) _____

(99) Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)

D7. Сізде қанша бала бар? (БІР ЖАУАП)

1. Балаларым жоқ
2. Бір балам бар
3. Екі балам бар
4. Үш балам бар
5. Төрт одан да көп балаларым бар

D8. Қазіргі таңда Сіз жұмыс істейсіз бе? (БІР ЖАУАП)

1. Жоқ, тек оқимын ----- → САУАЛНАМАНЫ ТОЛТЫРУДЫ АЯҚТАУ

2. Оқимын және де жұмыс істеймін (қосымша жұмыс)
3. Жұмыс істеймін

4. Оқымаймын, жұмыс істемеймін және де жұмыс іздеп жүрген ЖОҚПЫН ----→

САУАЛНАМАНЫ ТОЛТЫРУДЫ АЯҚТАУ

5. Оқымаймын, жұмыс істемеймін (жұмыс іздеп жүрмін) -----→ **САУАЛНАМАНЫ ТОЛТЫРУДЫ АЯҚТАУ**

(99) Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)

D9. Сіз қандай салада жұмыс істейсіз? (БІР ЖАУАП)

1. Мемлекеттік қызметкер
2. Ғылым, мәдениет, денсаулық сақтау, білім беру, мектепке дейінгі саладағы маманмын
3. Қаржы маманы (банк, есепші және т.б.)
4. Бизнесмен, кәсіпкер
5. БАҚ қызметкері
6. Қызмет көрсету саласындағы маманы
7. Сауда қызметкері
8. Құрылысшы
9. Ауыл шаруашылық қызметкері
10. Техникалық қызметкер (күзетші, кезекші, жинап тазалаушы және т.б.)
11. Өзін-өзі жұмыспен қамтыған
12. Тұрақты жұмыссызбын, уақытша жұмыс істемеймін, әртүрлі жерлерде жұмыс істеймін

(98) Басқасы (ЖАЗЫҢЫЗ) _____

(99) Жауап беруге қиналамын (ОҚЫМАҢЫЗ)

**ИНТЕРВЬЮЕР ЖҰМЫСЫН БАҚЫЛАУ ҮШІН АНКЕТАНЫ ТОЛТЫРҒАННАН KEЙІН
СІЗГЕ САУАЛНАМАНЫҢ ЖҮРГІЗІЛГЕНІН РАСТАУ ҮШІН ҚОҢЫРАУ СОҒУЫ
МҮМКІН.**

ОСЫ МАҚСАТТА KEЙБІР МӘЛІМЕТТЕРДІ КӨРСЕТУДІ СҰРАЙМЫЗ.

Сіздің есіміңіз _____

Сіздің ұялы телефон нөміріңіз _____

Интервьюер ТАӘ	Интервьюер №
Сауалнама күні	Интервьюер қолы

КОД _____ ЕНГІЗУ _____

САУАЛНАМАҒА ҚАТЫСҚАНЫҢЫЗ ҮШІН АЛҒЫС БІЛДІРЕМІЗ!

1. Сіз қандай қаражатқа өмір сүресіз?

	Саны	%
Тек жалақыға ғана өмір сүремін	732	36,7
Жалақыға және үнемі қосымша қаражатқа өмір сүремін	106	5,3
Жалақыға және кейде қосымша табысқа өмір сүремін	108	5,4
Өз жекеменшігімнің қаражатына өмір сүремін	76	3,8
Кейздейсоқ қаражатқа өмір сүремін	66	3,3
Шәкіртақыға, зейнетақыға, жәрдемақыға өмір сүремін	157	7,9
Басқа отбасы мүшелерінің табысына өмір сүремін	747	37,5
Басқа	2	0,1

2. Отбасыңыздың материалдық әл-ауқатының деңгейін қалай бағалайсыз?

	Саны	%
Бізде елеулі қиындықтар жоқ, қажет болған жағдайда біз автокөлік немесе пәтер сатып ала аламыз	201	10,1
Қаражат қымбат заттардан, көлік немесе пәтерден басқа барлығына жетеді	640	32,1
Азық-түлік, киім үшін ақша жеткілікті, алайда ұзақ мерзімді тауарларды сатып алу қиын	825	41,4
Ақша азық-түлік үшін жеткілікті, бірақ киім сатып алу қиынға соғады	254	12,7
Ақша азық-түлікке де жетпейді	25	1,3
Жауап беруге қиналамын	50	2,5

3. Сіздің немесе отбасыңыздың ай сайынғы кірісінің қанша бөлігі тамақтануға кетеді?

	Саны	%
Барлық ақша тамақтануға кетеді (100%)	59	3,0
Отбасылық табыстың көп бөлігі азық-түлікті сатып алуға кетеді (70-80%)	335	16,8
Табыстың жарты бөлігі азық-түлікке кетеді (50%)	936	47,0
Отбасылық табыстың төрттен бір бөлігі азық-түлікке кетеді (25%)	400	20,1
Азық-түлікке 10-дан 25%-ға дейін кетеді	136	6,8
Азық-түлікті сатып алуға табыстың 10%-нан азы кетеді	17	0,9
Жауап беруге қиналамын	110	5,5

4. Сіз қаншалықты әртүрлі тамақтанасыз?

	Саны	%
Тамақ жеткілікті әртүрлі, күнделікті ет пен жеміспен тамақтанамыз	674	33,8
Біз тамақтануды әртүрлі етуге тырысамыз, бірақ күн сайын ет пен жемісті жеуге мүмкіндік әрқашан бола бермейді	1156	58,0
Біздің отбасымыздың тамағы біркелкі, ет және жеміспен тамақтануға мүмкіндік жоқ	140	7,0
Жауап беруге қиналамын	24	1,2

5. Соңғы жарты жылда Сіздің өміріңізде тамаққа ақша болмай, бірнеше күн тамақтанбай қалған кезіңіз болды ма?

	Саны	%
Иә, ондай жағдай жиі болады	97	4,9
Ондай жағдай бірнеше рет болған	379	19,1
Менің өмірімде ондай жағдай ешқашан болмаған	1435	72,5
Жауап беруге қиналамын	69	3,5

6. Сіздің үйіңізде қанша адам тұрады?

	Саны	%
1-2	144	7,3
3-4	844	42,5
5-6	704	35,5
7-18	292	14,7

7. Сіздің пәтеріңізде/үйіңізде қанша бөлме бар?

	Саны	%
1-2	584	29,5
3-4	855	43,1
5-6	385	19,4
7-12	159	8,0

8. Сіздің өзіңіздің жеке меншігіңізде, сіздің отбасыңыздың меншігінде жеке баспана бар ма?

	Саны	%
Иә, менің жеке меншігімде немесе жұбайымда/ата-анамда бар	1087	54,8
Жеке меншігімде (ортақ иелік)	210	10,6
Жалға берілетін тұрғын үй	159	8,0
Жоқ, менде баспана жоқ	529	26,6

9. Сіз өзіңіздің тұрғын үй жағдайыңызға қанағаттанасыз ба?

	Саны	%
Толықтай қанағаттанамын	867	43,6
Қанағаттанамын деуге болады	763	38,3
Қанағаттанбаймын деуге болады	266	13,4
Толықтай қанағаттанбаймын	64	3,2
Жауап беруге қиналамын	30	1,5

10. Коммуналдық қызметтер үшін ай сайын қанша төлейсіз (электр күші, су, жылу, телефон, интернет жүйесі)?

	Саны	%
10 мың. теңгеге дейін	621	31,2
11-20 мың. теңге	704	35,4
21-40 мың. теңге	199	10,0
41-80 мың. теңге	31	1,6
81 мың. теңге және одан да көп	8	,4
Коммуналдық қызметтер үшін ақша төлемеймін, ата-анам төлейді	304	15,3
Жауап беруге қиналамын	122	6,1

11. Мен Сізге қазір ТКШ саласындағы бірнеше мәселелерді айтамын. Олардың ішіндегі қайсысы Сіздің көзқарасыңыз бойынша тұрғылықты жеріңіз үшін маңызды болып табылады?

	Саны	%
Коммуналдық қызметтердің жоғары бағасы	651	32,8
Коммуналды қызметтердің сапасының төмендігі	249	12,5
Тұрғын үйдің ескі болуы (коммуникацияның тозғандығы)	160	8,1
Мемлекеттік органдар тарапынан тиісті бақылаудың жоқтығы	110	5,5

Тұрғын үйдің қымбат болуы	461	23,2
Тұрғын үй аумағын көркейту деңгейінің төмендігі	199	10,0
Жылыту ауа-райына сәйкес келмейді	101	5,1
Көлікті қоятын орынның болмауы	141	7,1
Сыбайлас жемқорлық, ТКШ саласындағы парақорлық	101	5,1
Жылу берудің төмен температурасы	89	4,5
Қоқыс шығару бойынша мәселе	218	11,0
ПИК-тің сенімсіздігі	55	2,8
Электр қуатының ақауы	103	5,2
Сумен жабдықтаудағы ақаулар	146	7,4
Газдың болмауы, газбен жабдықтаудағы ақаулар	189	9,5
Үйдің жанында асфальт жолдардың жоқтығы	285	14,4
Үйдің жанында спорт, ойын алаңдарының жоқтығы	219	11,0
Лифт жұмысындағы ақаулар	29	1,5
ТКШ өкілдерімен байланыстың болмауы (телефон қоңырауларына, шағымдарға жауап бермейді және т.б.)	25	1,3
Коммуналдық қызметтердің жоғары бағасы	218	11,0
Басқа	2	0,1
Жауап беруге қиналамын	99	5,0

12.1 Төменде көрсетілген нұсқалармен қаншалықты қанағаттанасыз...? Жылу беру деңгейімен

	Саны	%
Қанағаттанамын	1223	62,3
Қанағаттанбаймын	300	15,3
Қолданбаймын	439	22,4

12.2 Төменде көрсетілген нұсқалармен қаншалықты қанағаттанасыз...? Сумен жабдықтау деңгейімен/ суық және ыстық сумен

	Саны	%
Қанағаттанамын	1305	66,6
Қанағаттанбаймын	401	20,5
Қолданбаймын	253	12,9

12.3 Төменде көрсетілген нұсқалармен қаншалықты қанағаттанасыз...? Су тарту деңгейі / канализациямен

	Саны	%
Қанағаттанамын	1178	60,2
Қанағаттанбаймын	348	17,8
Қолданбаймын	432	22,1

12.4 Төменде көрсетілген нұсқалармен қаншалықты қанағаттанасыз...? Электр қуатының деңгейімен

	Саны	%
Қанағаттанамын	1589	81,6
Қанағаттанбаймын	274	14,1
Қолданбаймын	85	4,4

12.5 Төменде көрсетілген нұсқалармен қаншалықты қанағаттанасыз...? Газбен жабдықтау деңгейімен

	Саны	%
Қанағаттанамын	973	49,8
Қанағаттанбаймын	292	14,9
Қолданбаймын	690	35,3

12.6 Төменде көрсетілген нұсқалармен қаншалықты қанағаттанасыз...? Лифт қызметімен

	Саны	%
Қанағаттанамын	378	19,4
Қанағаттанбаймын	209	10,7
Қолданбаймын	1361	69,9

12.7 Төменде көрсетілген нұсқалармен қаншалықты қанағаттанасыз...? Қоқыс жинау қызметімен

	Саны	%
Қанағаттанамын	940	48,8
Қанағаттанбаймын	433	22,5
Қолданбаймын	553	28,7

12.8 Төменде көрсетілген нұсқалармен қаншалықты қанағаттанасыз...? Телефон қызметімен

	Саны	%
Қанағаттанамын	1252	64,7
Қанағаттанбаймын	220	11,4
Қолданбаймын	463	23,9

12.9 Төменде көрсетілген нұсқалармен қаншалықты қанағаттанасыз...? Үйдегі интернет қызметімен

	Саны	%
Қанағаттанамын	1176	60,7
Қанағаттанбаймын	286	14,8
Қолданбаймын	475	24,5

13. Сіз тұратын қалада / ауылда жалғыз жүргенде Өзіңізді қауіпсіз сезінесіз бе?

	Саны	%
Иә	1412	70,8
Жоқ	520	26,1
Жауап беруден бас тарту	19	1,0
Жауап беруге қиналамын	41	2,1

14. Соңғы 12 айда Сізге қарсы заңсыз іс-әрекеттер/қылмыс жасалды ма?

	Саны	%
Иә	79	4,0
Жоқ	1874	94,1
Жауап беруден бас тарту	18	0,9
Жауап беруге қиналамын	21	1,1

15. Өз тұрғылықты жеріңіздегі қауіпсіздікті қамтамасыз ететін полиция инспекторымен танысыңыз ба?

	Саны	%
Иә, таныспын, оны жиі кездестіремін	186	9,3
Иә, таныспын, оны кейде кездестіремін	595	29,9
Жоқ, таныс емеспін, ешқашан көрген емеспін	1180	59,3
Жауап беруге қиналамын	30	1,5

16. Соңғы 2-3 айда заңға қарсы іс-әрекеттер жасалған кезде, полиция қызметкерлерінің, Сізге ұнамаған немесе наразылығыңызды тудырған әрекеті орын алды ма?

	Саны	%
Иә, болды, ондайдың куәгері болдым	84	4,3
Тек БАҚ, интернет және әлеуметтік желілерде	310	15,8
Ондай жағдайлар болмады	1523	77,4
Жауап беруге қиналамын	51	2,6

17. Сіздің жеке қауіпсіздігіңізге не қауіп төндіреді?

	Саны	%
Таза ауаның, судың кірленуі	404	20,4
Жұмыссыздық	565	28,5
Соғыс қаупі	248	12,5
Сыбайлас жемқорлық	308	15,5
Аурулар	394	19,8
Кедейлік	279	14,1
Діни экстремизм	155	7,8
Этникалық жанжалдар	67	3,4
Қылмыс	384	19,3
<i>Басқа</i>	35	1,8
Жауап беруге қиналамын	153	7,7

18. Білім алуға қанша уақыт кетірдіңіз, яғни барлық білім беру мекемелерін алғанда (мектеп, колледж, университет, жоғарғы оқу орнынан кейінгі білім беру)?

	Саны	%
1-6	44	2,3
7-12	785	41,5
13-25	976	51,6
Жауап беруден бас тарту	88	4,6

19.1 Келесі тілдерді қандай дәрежеде білетініңізді көрсетіңіз? Қазақ тілі

	Саны	%
Мүлдем білмеймін	74	3,8
Бірнеше сөз және сөз тіркестерін білемін	196	10,0
Түсінемін, қиын әңгімеге қатыса аламын	218	11,1
Еркін сөйлей аламын, оқимын және жазамын	1479	75,2

19.2 Келесі тілдерді қандай дәрежеде білетініңізді көрсетіңіз? Орыс тілі

	Саны	%
Мүлдем білмеймін	33	1,7
Бірнеше сөз және сөз тіркестерін білемін	216	11,0

Түсінемін, қиын әңгімеге қатыса аламын	399	20,4
Еркін сөйлей аламын, оқимын және жазамын	1311	66,9

19.3 Келесі тілдерді қандай дәрежеде білетініңізді көрсетіңіз? Ағылшын

	Саны	%
Мүлдем білмеймін	317	16,3
Бірнеше сөз және сөз тіркестерін білемін	958	49,1
Түсінемін, қиын әңгімеге қатыса аламын	509	26,1
Еркін сөйлей аламын, оқимын және жазамын	166	8,5

20. Сізде ұялы телефон бар ма?

	Саны	%
Иә	1164	59,3
Жоқ	800	40,7

21. Сіз қандай құрылғылардан жиі интернетке қосыласыз?

	Саны	%
Ұялы телефон	1751	87,9
Тұрақты компьютер немесе ноутбук	175	8,8
Интернет-кафелер немесе компьютерлік клубтар	21	1,1
Интернет желісіне қосылмаймын	43	2,2
Басқа	1	0,1
Жауап беруге қиналамын	1	0,1

22. Қаншалықты жиі интернет желісіне кіресіз?

	Саны	%
Күнделікті, интернет желісінде үнемі отырамын	855	43,6
Күнделікті, күніне 1-2 сағат	893	45,5
Күнделікті, жарты сағатқа жетпейді	125	6,4
Аптасына бірнеше рет	72	3,7
Аптасына бір реттен артық емес	10	0,5
Жауап беруге қиналамын	7	0,4

23. Қандай мақсатта Сіз интернет желісін пайдаланасыз?

	Саны	%
Оқу үшін	715	36,5
Жұмыс үшін	564	28,8
Жаңалықтар оқу үшін	730	37,3
Әлеуметтік желілерде сөйлесу үшін	1294	66,1
Ойнау үшін	252	12,9
Басқа	4	0,3
Жауап беруге қиналамын	14	0,7

24. Өз денсаулығыңызды қалай бағалайсыз?

	Саны	%
Өте жақсы	462	23,2
Жақсы	1361	68,3
Жақсы емес	144	7,2

Нашар	17	0,9
Жауап беруге қиналамын	8	0,4

25. Соңғы жылдың ішінде Сіздің денсаулығыңыз қай жағына өзгерді?

	Саны	%
Жақсарды	300	15,0
Жақсарды деуге болады	375	18,8
Бір қалыпты	1152	57,7
Нашарлады деуге болады	117	5,9
Нашарлады	25	1,3
Жауап беруге қиналамын	28	1,4

26. Сіз АҚТҚ/ЖҚТБ-ге қан тапсырып көрдіңіз бе?

	Саны	%
Иә	670	33,8
Жоқ	1222	61,6
Жауап беруден бас тарту	28	1,4
Жауап беруге қиналамын	64	3,2

27. Өз жергілікті жеріңіздегі экологиялық жағдайды қалай бағалайсыз?

	Саны	%
Жалпы жақсы	602	30,2
Жақсы деуге болады	954	47,9
Жақсы деуге болмайды	354	17,8
Өте нашар, апатқа жақын	59	3,0
Жауап беруге қиналамын	22	1,1

28.1 Сіздің жергілікті жеріңіздегі ауамен қанағаттысыз ба?

	Саны	%
Қанағаттанамын	921	46,7
Қанағаттанамын деуге болады	669	33,9
Қанағаттанбаймын деуге болады	218	11,1
Қанағаттанбаймын	140	7,1
Жауап беруге қиналамын	23	1,2

28.2 Сіздің жергілікті жеріңіздегі қолданатын сумен қанағаттысыз ба?

	Саны	%
Қанағаттанамын	862	44,0
Қанағаттанамын деуге болады	699	35,7
Қанағаттанбаймын деуге болады	261	13,3
Қанағаттанбаймын	112	5,7
Жауап беруге қиналамын	26	1,3

29. Сіздің жеке тәжірибеңізде полиция қызметкеріне жүгінген кезіңіз болды ма? Және де Сіз оның жұмысымен қанағаттанасыз ба?

	Саны	%
Иә, жеке өзім полицияға жүгінгенмін, толықтай қанағаттанамын	188	9,5

Иә, жүгінгенмін, бірақта нәтижесі қанағаттандырмады	164	8,3
Иә, жүгінгенмін, бірақта полиция қызметкерінің жұмысымен толықтай қанағаттанбадым	114	5,7
Жоқ, ешқашан полиция қызметіне жүгінбедім	1495	75,2
Жауап беруге қиналамын	26	1,3

30. Өз мамандығыңызды таңдау барысында кімге құлақ саласыз?

	Саны	%
БАҚ	31	1,6
Достарыма, таныстарыма	79	4,0
Ата-анама	1180	59,2
Ұстаздарыма	71	3,6
Шешімді өзім қабылдаймын, ешкімнің пікіріне мән бермеймін	606	30,4
Басқа	6	0,3
Жауап беруге қиналамын	19	1,0

31. Өзіңді қандай дінге жатқызасыз?

	Саны	%
Ислам	1600	80,2
Православие	291	14,6
Католицизм	12	0,6
Протестантизм	12	0,6
Иудаизм	4	0,2
Өзімді ешқандай дінге жатқызбаймын	68	3,4
Жауап беруге қиналамын	8	0,4

32. Дінді қалай таңдадыңыз?

	Саны	%
Дініміз біздің этносымызға тәуелді	741	38,9
Дінім этносқа байланысты емес, оны ата-анам бойыма дарытқан	942	49,4
Дінді өзім таңдадым	174	9,1
Жауап беруге қиналамын	49	2,6

33.1 Некеге тұру үшін қандай жас мінсіз деп санайсыз? Ерлер үшін

	Саны	%
18-23 жас	337	17,1
24-27 жас	1168	59,2
28-35 жас	398	20,2
35-тен жоғары	26	1,3
Некеге тұру міндетті емес	6	0,3
Жауап беруге қиналамын	37	1,9

33.2 Некеге тұру үшін қандай жас мінсіз деп санайсыз? Әйелдер үшін

	Саны	%
18-23 жас	1170	59,7
24-27 жас	661	33,7
28-35 жас	68	3,5

35-тен жоғары	7	0,4
Некеге тұру міндетті емес	11	0,6
Жауап беруге қиналамын	44	2,2

34. Күтпеген жүктілікке жол бермеу үшін контрацепцияны қолдануға кімнің жауаптылығы керек деп ойлайсыз?

	Саны	%
Контрацепцияны қолдану шешімін әйел адам қабылдау керек	196	9,9
Контрацепцияны қолдану шешімін ер адам қабылдау керек	209	10,6
Контрацепцияны қолдану шешіміне ер адам және әйел адам да жауапты	1006	50,9
Контрацепцияны қолдануға қарсымын	223	11,3
Контрацепцияны қолдануға діни себепке байланысты қарсымын	66	3,3
Жауап беруге қиналамын	276	14,0

35. Соңғы бір ай ішінде сыбайлас жемқорлыққа тап болдыңыз ба? (кез-келген қызмет үшін сыйақы бердіңіз бе)?

	Саны	%
Иә, осы уақыт ішінде бірнеше рет	79	4,0
Соңғы айда бір рет болды	71	3,6
Жоқ, соңғы бір айда болмады	1338	68,4
Соңғы бір айда болған емес, алайда бұрын болған	174	8,9
Жауап беруге қиналамын	295	15,1

36. Соңғы бір айда қандай берілген қызметтер үшін сыйақы (пара) бердіңіз?

	Саны	%
Медициналық қызметтер	114	16,3
Білім беру, соның ішінде балабақшалар	73	10,4
Құқық қорғау органдары, оның ішінде жол полициясы	84	12,0
Жұмыспен қамту	68	9,7
Мемлекеттік органдар	27	3,9
Жауап беруге қиналамын	334	47,7

37. Қоғамдағы жемқорлықтың бар болғанына кім кінәлі деп ойлайсыз?

	Саны	%
Пара ұсынатын (беретін) адам кінәлі деп ойлаймын	129	6,6
Пара алатын (бопсалайтын) адам кінәлі деп ойлаймын	281	14,3
Екеуі де кінәлі	726	37,0
Қоғам кінәлі	386	19,7
Заң кінәлі	276	14,1
<i>Басқа</i>	11	0,6
Жауап беруге қиналамын	153	7,8

38. Сіз берген сыйақының орташа шамасы қанша?

	Саны	%
1000 теңгеден артық емес	259	14,7
1001-5000 теңге	187	10,6

5001-10 000 теңге	141	8,0
10 001-50 000 теңге	68	3,9
50 001-100 000 теңге	25	1,4
100 000 теңгеден жоғары	28	1,6
<i>Басқа</i>	535	30,4
Жауап беруге қиналамын	514	29,3

39. Біздің қоғамда әртүрлі адамдар бар. Төменгі жерде әртүрлі адамдар тобы көрсетілген. Қайсысымен көрші болғыңыз КЕЛМЕЙТІНІҢ көрсетінізші... Саны

	Жоқ	Жоқ, бірақ жағдайға байланысты	Маған бәрібір	Жауап беруге қиналамын
1. Басқа этникалық топтың адамдары (ұлт өкілдері)	255	320	1279	110
2. Иммигранттар және шетелдік жұмыскерлер	322	466	1043	123
3. Басқа дін өкілдері (діни наным)	291	343	1193	127
4. Некесіз АХАЖ бірге тұратын адамдар	293	275	1254	124
5. Түсініксіз тілде сөйлейтін адамдар	355	396	1043	154
6. Оралмандар	280	393	1127	148
7. Дәстүрлі емес жыныстық бағдары бар адамдар	1050	248	475	177

39. Біздің қоғамда әртүрлі адамдар бар. Төменгі жерде әртүрлі адамдар тобы көрсетілген. Қайсысымен көрші болғыңыз КЕЛМЕЙТІНІҢ көрсетінізші... %

	Жоқ	Жоқ, бірақ жағдайға байланысты	Маған бәрібір	Жауап беруге қиналамын
1. Басқа этникалық топтың адамдары (ұлт өкілдері)	13,0	16,3	65,1	5,6
2. Иммигранттар және шетелдік жұмыскерлер	16,5	23,8	53,4	6,3
3. Басқа дін өкілдері (діни наным)	14,9	17,6	61,1	6,5
4. Некесіз АХАЖ бірге тұратын адамдар	15,1	14,1	64,4	6,4
5. Түсініксіз тілде сөйлейтін адамдар	18,2	20,3	53,5	7,9
6. Оралмандар	14,4	20,2	57,9	7,6
7. Дәстүрлі емес жыныстық бағдары бар адамдар	53,8	12,7	24,4	9,1

40. Сізге тұрақты жұмысыңыз болмағанына қанша уақыт болды?

	Саны	%
3 айға дейін	171	9,5
3-6 ай	85	4,7
6-12 ай	59	3,3
1 жылдан астам	179	9,9
<i>Басқа</i>	1119	62,0
Жауап беруге қиналамын	191	10,6

41. 10 баллдық шкала бойынша Сіз қазіргі жұмысыңыздан кетпейтіңіз, шығарылмайтыңыз және жұмыссыз болмайтыңыз жайлы көрсетіңізші?

	Саны	%
1	136	10,1
2	83	6,1
3	63	4,7
4	94	7,0
5	267	19,7
6	126	9,3
7	155	11,5
8	148	10,9
9	84	6,2
10	196	14,5

42. Сіз алған немесе алып жатқан білім сапасына қанағаттанасыз ба?

	Саны	%
Полностью удовлетворен (-а)	726	36,5
Скорее удовлетворен (-а)	984	49,5
Скорее не удовлетворен (-а)	196	9,9
Полностью не удовлетворен (-а)	60	3,0
Жауап беруге қиналамын	23	1,2

43. Біздің еліміздегі білім берудің негізгі артықшылықтарын көрсетіңіз

	Саны	%
Мектепте тегін білім беру	1103	55,9
Жаңа оқулықтардың болуы	403	20,4
Сыныптардағы техникалық жабдыкталулар	343	17,4
Жоғары білікті оқытушылар	202	10,2
Жаңа оқу орындарының құрылысы	217	11,0
Отандық ЖОО-ның шет мемлекеттерде мойындалуы	140	7,1
Халықаралық жарыстарға қатысуы	284	14,4
Біздің білім беру жүйесінде артықшылықтар жоқ	350	17,7
<i>Басқа</i>	9	0,5

44. Біздің еліміздегі білім берудің негізгі кемшіліктерін көрсетіңіз

	Саны	%
ҰБТ – үміткердің білімінің көрсеткіші болып табылмайды, емтиханның бұрынғы ауызша/жазбаша жүйесін қайтару керек	783	39,6
Мемлекеттік тілде оқулықтардың болмауы	239	12,1
Сыныптардың толуы	258	13,0
Сыныптардағы техникалық жабдыктардың төмен болуы	315	15,9
Білікті оқытушылардың жетіспеушілігі	427	21,6
Сабақ кестесінің ыңғайсыз болуы	154	7,8
Білім беру ортасының сыбайлас-жемқорлығы	258	13,0
Мемлекеттік білім беру гранттарының жеткіліксіз болуы	392	19,8

Студенттерге берілетін шәкіртақының аз болуы	519	26,2
ЖОО-на оқу ақысының жоғары болуы	796	40,2
Балабақшаларға деген ұзақ кезектер	361	18,2
Біздің білім беру жүйесінде ешқандай кемшіліктер жоқ	148	7,5
Басқа	30	1,5

45. Тұрақты жалақы төленетін, әлеуметтік көмек және зейнетақы беретін жұмысыңыз бар ма?

	Саны	%
Иә	796	40,1
Жоқ	585	29,5
Мен жұмыс істемеймін, оқимын	586	29,5
Жауап беруге қиналамын	17	0,9

46. Егер де Сіз жұмыссыз қалған жағдайда қаншалықты тез арада жұмысты таба аласыз?

	Саны	%
Мүмкіндігінше тезірек таба аламын	420	21,4
Жұмыс іздеу кейбір қиындықтар тудырады, алайда үш айдың ішінде жұмыс таба аламын	386	19,6
Жаңа жұмыс табу – жастар үшін үлкен мәселе, ең жақсы дегенде алты ай ішінде таба аламын	412	20,9
Мен оқимын, жұмыс іздемеймін, менде жұмыс іздеушілік тәжірибесі жоқ	575	29,2
Жауап беруге қиналамын	174	8,8

47. Жастарды қолдау туралы қандай мемлекеттік бағдарламаларды және жобаларды білесіз немесе естідіңіз?

	Саны	%
«Жастар тәжірибесі»	574	28,9
«Дипломмен – ауылға!»	897	45,1
«Жасыл Ел»	700	35,2
«Бизнестің жол картасы-2020» бизнесті қолдау мен дамыту бірыңғай бағдарламасы	315	15,9
Нәтижелі жұмыспен қамту және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған бағдарламасы	90	4,5
«Нұрлы жер» тұрғын үй құрылысы бағдарламасы	373	18,8
Халықаралық «Болашақ» стипендиясы	480	24,2
«Дарын» Мемлекеттік жастар сыйлығы	263	13,2
Серпін-2050	431	21,7
Баршаға арналған тегін кәсіптік-техникалық білім беру	147	7,4
Жастар корпусын дамыту жобасы	40	2,0
Жастар кадрлық резерві	65	3,3
Көрсетілген бағдарламалардың ешқайсысымен таныс емеспін	430	21,6

48. Сіз қандай жастарды қолдайтын мемлекеттік бағдарламалар мен жобаларға қатыстыңыз?

	Саны	%
«Жастар тәжірибесі»	136	7,0
«Дипломмен – ауылға!»	97	5,0

«Жасыл Ел»	191	9,8
«Бизнестің жол картасы-2020» бизнесті қолдау мен дамыту бірыңғай бағдарламасы	41	2,1
Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған бағдарлама	18	,9
«Нұрлы жер» тұрғын үй құрылысы бағдарламасы	46	2,4
Халықаралық «Болашақ» стипендиясы	17	,9
«Дарын» Мемлекеттік жастар сыйлығы	22	1,1
Серпін-2050	51	2,6
Баршаға арналған тегін кәсіптік-техникалық білім беру	32	1,6
Жастар корпусын дамыту жобасы	7	,4
Жастар кадрлық резерві	4	,2
Көрсетілген бағдарламалардың ешқайсысына қатыспадым	1455	74,4

49. Сіздің ауданыңыздағы / қалаңыздағы / облысыңыздағы Жастар ресурстық орталықтарының (ЖРО) жұмыстарымен Сіз таныссыз ба?

	Саны	%
Иә, белгілі, мен өзім ЖРО-на жүгінгенмін	115	5,8
Иә, белгілі, бірақта ешқашан ЖРО-на жүгінген емеспін	341	17,2
ЖРО-ы жайлы естуім, оқығаным бар	416	21,0
Жоқ. ЖРО-ы жайлы естімедім	1035	52,3
Жауап беруге қиналамын	71	3,6

50. Жастар ресурстық орталықтарының қызметкерлері Сіздің мәселенізді шешуге көмектесті ме?

	Саны	%
Иә, көмек берді	86	29,8
Ішінара көмек берді	52	18,0
Жоқ, көмек бермеді	110	38,1
Жауап беруге қиналамын	41	14,2

51. Сіздің ойыңызша, мемлекеттік органдар жастардың мәселелеріне жеткілікті назар аударады ма?

	Саны	%
Иә, мемлекет жастардың дамуы үшін барлық жағдайды жасайды	726	37,0
Мемлекет органдар жастарға жеткілікті назар аудармайды	787	40,2
Жоқ, мемлекет жастар үшін ештеңе жасамайды	348	17,8
Жауап беруге қиналамын	99	5,1

52. Сіз өзіңіздің бос уақытыңызды қалай өткізесіз?

	Саны	%
Театрға, мұражайларға, көрмелерге барамын	94	4,7
Концерттерге барамын	168	8,5
Қонаққа барамын/қонақтарды күтемін	426	21,5
Достарыммен кездесемін	937	47,2
Спортпен айналысамын	417	21,0
Мешітке/шіркеуге/синагоғаға барамын	96	4,8
Кафе, мейрамханаларға барамын	211	10,6

Саябақта серуендеймін	367	18,5
Кітап оқимын	393	19,8
Киноға барамын	365	18,4
Табиғатқа серуенге шығамын	300	15,1
Қызығушылықтарыммен айналысамын (пісіру, тігін, балық аулау, аңшылық, автокөлік)	303	15,3
Үйде демаламын	843	42,4
Менде бос уақыт жоқ	167	8,4
<i>Басқа</i>	5	0,3

53. Сіздің қалаңызда / ауылыңызда орналасқан демалыс мекемелері (мектеп оқушылар сарайы, өнер мектептері, спорт мектептері, БЖСМ, спорт орталықтары және т.б.) жұмысының сапасына қанағаттанасыз ба?

	Саны	%
Толықтай қанағаттанамын	512	25,7
Қанағаттанамын деуге болады	716	35,9
Қанағаттанбаймын деуге болады	281	14,1
Толықтай қанағаттанбаймын	102	5,1
Біздің тұрғылықты жерде демалыс орындары жоқ	197	9,9
Мен біздің қала / ауылымыздағы демалыс мекемелеріне бармаймын	151	7,6
Жауап беруге қиналамын	33	1,7

54. Сіз кез-келген волонтерлік іс-шаралармен айналысып көрдіңіз бе? (Өз еркіңізбен сыйақысыз жүзеге асырылатын, бейтаныс адамдарға көмек)?

	Саны	%
Иә, мен белсенді волонтермін / қазір волонтерлер қатарындамын	243	12,2
Иә, ол жайлы естігенім бар, бірақ ешқашан қатысып көрмегенмін	1032	52,0
Жоқ, бірінші рет естіп тұрмын	667	33,6
Жауап беруге қиналамын	42	2,1

55. Сіздің волонтерлік бағытыңыз қандай?

	Саны	%
Діни ұйымдарға, шіркеулерге, мешіттерге қолдау көрсету	27	6,7
Кедейлерге көмектесу	90	22,3
Баспанасыздарды қолдау	20	5,0
Психологиялық көмек	17	4,2
Мүгедектерді қолдау	47	11,6
Мәдениетті сақтау	15	3,7
Ғылыми зерттеулерді қолдау	13	3,2
Нашақорлыққа қарсы күрес	9	2,2
Қоршаған ортаны қорғау	44	10,9
Спорттық және басқа да мәдени шараларға қолдау көрсету	23	5,7
Әйелдердің құқықтарын қолдау	5	1,2
Жануарларды қолдау	13	3,2
Жалғызбасты және қарт адамдарға көмек	36	8,9
Басқа	1	0,1
Жауап беруге қиналамын	44	10,9

56. Сізді волонтер болуға не түрткі етті?

	Саны	%
Басқаларға көмектесуді қалау	174	44,1
Айналада болып жатқан оқиғалар үшін жауапкершілік сезімі	73	18,5
Өмірлік тәжірибеге ие болу ниеті	57	14,4
Қосымша табыс табу ниеті	31	7,8
Әлемді өзгерту деген ұмтылыс	78	19,7
Жауап беруге қиналамын	49	12,4

57. Өз уақытыңыздың (пайызбен) қанша бөлігін волонтерлік іс-шарасына бөле аласыз немесе бөлесіз?

	Саны	%
Өз уақытымның 80%-нан жоғары	19	4,8
Өз уақытымның 60-70%	28	7,1
Өз уақытымның жартысы	66	16,8
Өз уақытымның 20-30%	145	36,8
Өз уақытымның 20%-нан төмен	87	22,1
Жауап беруге қиналамын	49	12,4

**МИНИСТЕРСТВО ИНФОРМАЦИИ И ОБЩЕСТВЕННОГО
РАЗВИТИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН**

НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ЦЕНТР «МОЛОДЕЖЬ»

**«МОЛОДЕЖЬ КАЗАХСТАНА
(ВТОРОЙ ЗАМЕР)»**

**АНАЛИТИЧЕСКИЙ ДОКЛАД
ПО РЕЗУЛЬТАТАМ СОЦИОЛОГИЧЕСКОГО ИССЛЕДОВАНИЯ**

Нур-Султан, 2019

Социологическое исследование Молодежь Казахстана /
Нур-Султан: НИЦ «Молодежь», 2019. – 81 с.

Социологическое исследование проведено по заказу
Министерства информации и общественного развития Республики
Казахстан.

© Научно-исследовательский центр «Молодежь», 2019

СОДЕРЖАНИЕ

Раздел I. Программа социологического исследования	83
1.1 Методологическая часть программы.....	83
1.2 Методическая часть программы.....	84
Раздел II. Базовые потребности молодежи Казахстана.....	88
2.1 Социально-экономическое положение молодежи.....	88
2.2 Удовлетворенность жилищными условиями и вопросами ЖКХ.....	91
2.3 Вопросы безопасности: мнение молодежи.....	96
Раздел III. Основы благополучия.....	100
3.2 Роль интернета в жизни молодежи.....	100
3.3 Отношение молодежи к здоровому образу жизни	102
3.4 Оценка экологической ситуации.....	103
Раздел IV. Возможности молодежи: ценности, установки, восприятие.....	105
4.1 Религиозные и семейные ценности казахстанской молодежи..	105
4.3 Молодежь и проблема коррупции в Казахстане	108
4.4 Степень толерантности казахстанской молодежи.....	111
Раздел V. Результаты индекса «Жастарға мейірімді мекен»....	113
5.1 Преимущества и недостатки образовательной системы в Казахстане.....	113
5.2 Занятость молодежи на казахстанском рынке труда.....	117
5.3 Эффективность государственной молодежной политики.....	120
5.4 Досуг молодежи и отношение к волонтерству.....	124
Заключение	130
Приложения.....	133

РАЗДЕЛ 1. ПРОГРАММА СОЦИОЛОГИЧЕСКОГО ИССЛЕДОВАНИЯ

1.1. Методологическая часть программы

Актуальность исследования

В настоящее время конкурентоспособность страны в глобальном мире во многом зависит от проводимой государством политики в отношении молодого поколения. Являясь основным носителем репродуктивного и трудового потенциала населения, молодежь к тому же крайне чувствительна к проводимым преобразованиям и внешним потрясениям. Молодежь – это наиболее активный социальный агент происходящих изменений. При этом ее активность может иметь как конструктивный, так и деструктивный характер. В этой связи разработка и реализация эффективных мероприятий в сфере молодежной политики требует актуального представления о состоянии молодежи как социально-демографической группы. Одним из эффективных мероприятий планомерной реализации молодежной политики является регулярный мониторинг самочувствия молодежи, изучение тенденций развития общественно-политической ситуации в молодежной среде.

Изучение общественно-политической ситуации в молодежной среде за второе полугодие охватило различные стороны жизнедеятельности молодежи, в том числе: социально-экономическое положение, удовлетворенность жилищными условиями, ощущение безопасности, оценка уровня религиозности, экологической обстановки, образовательного бэкгрануда, информированность о государственной молодежной политике и оценка ее эффективности, вовлеченность в волонтерскую деятельность.

Цель и задачи исследования

Целью социологического исследования является изучение общественно-политической ситуации в молодежной среде.

Задачи социологического исследования заключались в следующем:

- изучение качества жизни молодежи, включая такие компоненты как инфраструктурная, культурно-досуговая, спортивная, ЗОЖ, образовательная и др.
- определение уровня религиозности молодежи и выявление факторов, влияющих на него;
- изучение семейных ценностей молодежи;

- уровень информированности и удовлетворенности молодежи деятельностью институтов государственной молодежной политики на местах;
- изучение уровня вовлеченности молодежи в волонтерские практики.

Объект и предмет исследования

Объектом настоящего социологического исследования выступает молодежь Казахстана (население в возрасте от 14 до 28 лет).

Предмет исследования - мнения молодых казахстанцев об общественно-политической ситуации в стране.

Методы социологического исследования

Методом сбора информации выступает массовый опрос населения в возрасте от 14 до 28 лет, «face-to-face». Данный метод позволил получить наиболее объективную информацию о мнении населения в отношении самочувствия молодежи в стране.

Сбор информации в рамках массового опроса производился по месту жительства респондентов (так называемый квартирный опрос), реже по месту учебы/работы/центру занятости (для более оперативного поиска и доступа к целевой группе). Выбранный метод соответствует целям и задачам текущего исследования.

1.2 Методическая часть программы

Объем выборочной совокупности

Объем выборочной совокупности составил 2000 респондентов. Территория проведения социологического исследования охватывает все регионы Республики Казахстан – города республиканского значения Нур-Султан, Алматы и Шымкент, 14 областных центров, а также сельские населенные пункты. В исследовании использована стратифицированная многоступенчатая выборка (Таблица 1).

Таблица 1. Выборочная совокупность по проекту, человек

Регионы		город	село	мужчины	женщины	В разрезе возрастов		
						14-18 лет	19-23 лет	24-28 лет
Казахстан	2000	1130	870	1013	987	581	627	792
Акмолинская область	76	34	42	40	36	22	25	29
Актюбинская область	98	61	37	49	49	26	29	43
Алматинская область	209	45	164	109	100	66	64	79
Атырауская область	69	31	38	35	34	20	22	27
Восточно-Казахстанская область	136	85	51	70	66	38	42	56
Жамбылская область	123	46	77	63	60	41	39	43
Западно - Казахстанская область	70	35	35	36	34	20	22	28
Карагандинская область	144	113	31	74	70	41	46	57
Костанайская область	91	48	43	47	44	25	28	38
Кызылординская область	91	38	53	47	44	29	29	33
Мангистауская область	75	28	47	38	37	23	24	28
Павлодарская область	74	51	23	38	36	21	23	30
Северо-Казахстанская область	54	25	29	28	26	17	17	20
Туркестанская область	242	42	200	127	115	88	80	74
г. Нур-Султан	117	117	0	56	61	27	37	53
г. Алматы	217	217	0	100	117	43	65	109
г. Шымкент	114	114	0	56	58	34	35	45

В настоящем исследовании отбор единиц наблюдения производился в несколько этапов: применен вероятностный дизайн выборки. Вероятностный дизайн выборки построен таким образом, что любой человек в пределах совокупности имеет равные возможности быть отобранным для анализа. Была использована стратифицированная многоступенчатая выборка. Так, основными стратами выступают:

Ступень 1. Отбор по областям – исходя из численности населения по областям и городам республиканского значения в возрасте от 14 лет до 28 лет, определены объемы выборки по 17 регионам страны.

Ступень 2. Отбор по принципу город-село – в каждой области высчитаны объемы городской и сельской выборки.

Ступень 3. Отбор стартовой точки – в пределах каждого населенного пункта случайным образом определяются стартовые точки маршрута и количество респондентов.

Ступень 4. Отбор домохозяйства – следуя по маршруту от стартовой точки по правилу «левой руки» отбирается домохозяйство.

Ступень 5. Отбор респондентов согласно квоте – в каждом отдельно взятом домохозяйстве респонденты отбираются по двум признакам – пол и возраст – половозрастной квоте – возраст респондента должен быть в пределах 14-28 лет, а также репрезентативная представленность по полу (количество опрашиваемых мужчин и женщин рассчитано согласно данным Комитета по статистике по каждой области, городу и селу).

Выборка является репрезентативной, т.е. по выделенным параметрам состав респондентов приближается к соответствующим пропорциям в генеральной совокупности. При этом отклонение средних характеристик выборочной совокупности от средних характеристик генеральной совокупности не превышает $\pm 3,5 \%$.

Методика обработки информации

По итогам полевого этапа проведен контроль работы интервьюеров (100 % проверка корректности заполнения анкет и 30 % контроль поля по телефону), а также кодировка, ввод и обработка данных. Для проведения контроля поля НИЦ «Молодежь» сохранил и по запросу Заказчика может предоставить все документы полевого этапа исследования (анкеты, маршрутные листы, линейные распределения и корреляции).

Ввод, обработка первичных данных, а также вывод одномерных, двумерных таблиц, корреляционный и кластерный анализы были выполнены с помощью лицензионной, русифицированной компьютерной программы SPSS, версия 21.

Методы анализа информации

Основными методами анализа первичной социологической информации выступили:

- 1) одномерный анализ данных;
- 2) двумерный анализ данных;
- 3) корреляционный анализ.

Период исследования: сентябрь-октябрь 2019 года.

Социально-демографические характеристики респондентов

В исследовании приняли участие граждане в возрасте: 14-18 лет (29,7%), 19-23 лет (30,1%) и 24-28 лет (40,3%). Гендерный состав респондентов представлен 991 мужчинами (49,5%) и 1009 женщинами (50,5%). В разрезе город-село в исследовании приняли участие 1109

городских (55,5%) и 891 сельских (44,5%) жителей. В опросе приняли участие 79,9% казахов, 15,2% представителей русского этноса и 5% представителей других национальностей.

РАЗДЕЛ II. БАЗОВЫЕ ПОТРЕБНОСТИ МОЛОДЕЖИ КАЗАХСТАНА

2.1 Социально-экономическое положение молодежи

Одним из главных индикаторов качества жизни молодежи является ее социально-экономический статус. Удовлетворение базовых потребностей молодого поколения рассматривается в данном случае как показатель эффективности государственной молодежной политики в стране.

В настоящем разделе мы поэтапно рассмотрим такие аспекты социально-экономического самочувствия молодых людей, как уровень материального положения, степень удовлетворенности молодежи жилищными условиями, сферой ЖКХ и мнение молодых граждан о вопросах безопасности в стране.

Согласно результатам проведенного исследования, основными источниками доходов для казахстанской молодежи являются заработная плата и доходы других членов семьи, 36,7% и 37,5% соответственно. Лишь 1/10 доля опрошенных, кроме заработной платы, имеет дополнительный доход на постоянной или нерегулярной основе (10,7%). Случайные заработки являются главным источником дохода для 3,3% опрошенных. Лишь 3,8% молодых казахстанцев обеспечивают себя за счет доходов от осуществляемой предпринимательской деятельности. Доля тех, кто живет на стипендию, пенсию и пособия, невелика – 7,9% (Таблица 1).

Таблица 1. Распределение ответов на вопрос: «На какие средства Вы живете?», в %

	%
Живу только на заработную плату	36,7
Живу на заработную плату и имею постоянный дополнительный доход	5,3
Живу на заработную плату и время от времени имею дополнительный доход	5,4
Живу на доходы от собственной предпринимательской деятельности	3,8
Живу случайными заработками	3,3
Живу на стипендию, пенсию, пособие	7,9
Живу на доходы других членов семьи	37,5

При этом, согласно уровню материального благосостояния молодежи, в общей структуре опрошенных основную долю составляет так называемый базовый класс – те граждане, которые живут простым воспроизводством (денег хватает на питание и одежду, но покупка

товаров длительного пользования затруднительна) – 41,4%. Доля среднего класса составила 32,1%. Уровень бедности в молодежной среде сложился в показатель 1,3%. При этом каждый десятый респондент отнес себя к группе высокообеспеченных граждан, не испытывающих материальных затруднений (Таблица 2). Анализ данных в динамике демонстрирует тенденцию улучшения материального положения казахстанской молодежи за 2-е полугодие 2019 года. Так, доля среднего класса и обеспеченных граждан увеличилась на 4,4% и 3% соответственно.

Таблица 2. Распределение ответов на вопрос: «Как бы Вы сами определили уровень материального благосостояния Вашей семьи?», в %

	%
Мы не испытываем материальных затруднений и при необходимости вполне можем приобрести автомобиль или квартиру	10,1
Доходов хватает на все, кроме очень дорогих приобретений, таких как автомобиль или квартира	32,1
Денег хватает на питание и одежду, но покупка товаров длительного пользования затруднительна	41,4
Денег хватает на питание, но покупка одежды вызывает затруднение	12,7
Денег не хватает даже на питание	1,3
Затрудняюсь ответить	2,5

Анализ структуры потребления домохозяйств показывает, что в основном половина доходов молодых людей расходуется на продукты первой необходимости (47%). Еще 20,1% опрошенных указали, что в их семьях на питание уходит четверть дохода. 16,8% молодежи и их семей тратят на питание более 50% доходов (Диаграмма 1). По сравнению с данными 1-го полугодия, нельзя сказать однозначно об улучшении или ухудшении потребительского поведения молодежи. Так как наряду с уменьшением доли граждан, все доходы которых уходят на питание (с 4,7% в первом полугодии до 3% во втором полугодии), увеличилась доля граждан, которые тратят на питание половину своего дохода (с 40,9% в первом полугодии до 47% во втором полугодии).

Диаграмма 1. Распределение ответов на вопрос: «Какая часть Вашего или Вашей семьи ежемесячного дохода уходит на питание?», в %

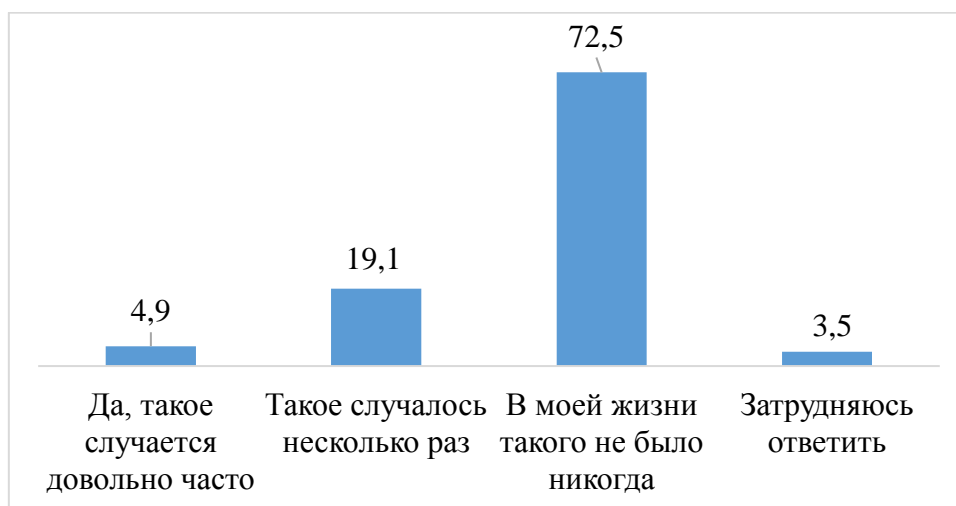
Насколько разнообразно питается казахстанская молодежь? Основная часть молодых людей ответила, что старается сделать питание разнообразным, однако возможностями ежедневно употреблять мясо и фрукты данная группа не всегда располагает (58%). О сбалансированности своего питания сказали 33,8% респондентов. На скудность и однообразие питания пожаловались 7% опрошенных (Диаграмма 2). Причем велика доля в данной группе респондентов, проживающих за чертой бедности (28%) и балансирующих на грани бедности (22,1%).

Диаграмма 2. Распределение ответов на вопрос: «Насколько разнообразно Вы питаетесь?», в %

В завершение блока вопросов о социально-экономическом положении молодых людей, респонденты ответили на вопрос: «За последние полгода были ли в Вашей жизни моменты, когда у Вас не было денег на еду, в результате чего Вы недоедали на протяжении нескольких дней?». Ответы распределились следующим образом: 72,5% ответили, что в их жизни такого никогда не было. О наличии критических ситуаций в жизни сказали 19,1%. При этом с 4,9% молодежи моменты, когда не хватает денег на питание, случаются довольно часто (Диаграмма 3). В размере материального положения опрошенных последние превалируют в группе населения, проживающих за чертой бедности.

Диаграмма 3. Распределение ответов на вопрос: «За последние полгода были ли в Вашей жизни моменты, когда у Вас не было денег на еду, в результате чего Вы недоедали на протяжении нескольких дней?», в %

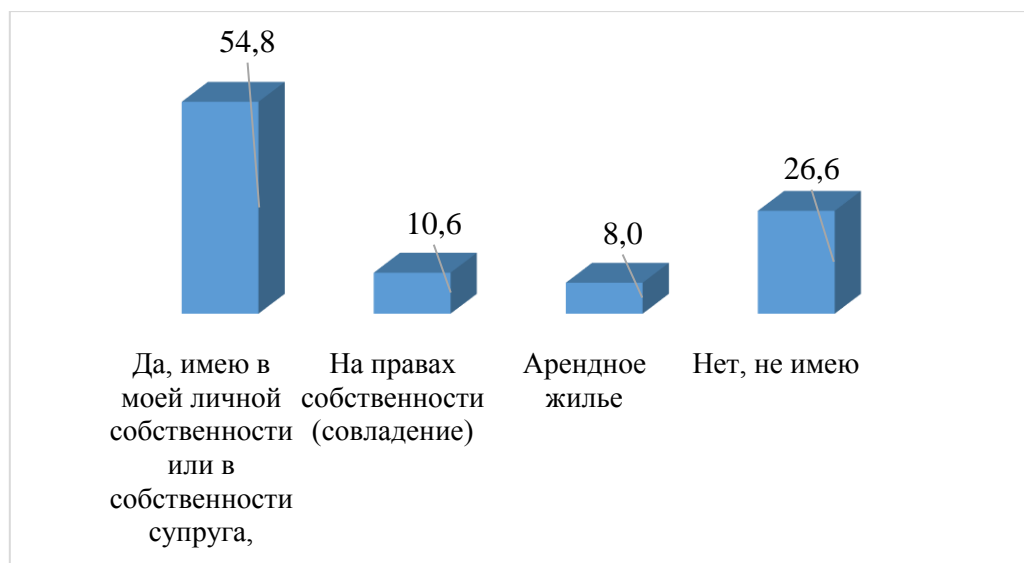

2.2 Удовлетворенность жилищными условиями и вопросами ЖКХ

Важным показателем в определении общественно-политической ситуации выступает удовлетворенность жилищными условиями населения. В связи с этим в анкету был включен ряд вопросов о жилищной ситуации респондентов.

При оценке респондентами собственной жилищной ситуации было установлено, что половина опрошенных имеет жилье в личной собственности или в собственности супруга/родителей (54,8%). Каждый десятый участник опроса отметил наличие жилья на правах собственности (совладение). 34,6% молодежи не имеют собственного жилья, 8% из которых арендуют жилье, в котором проживают (Диаграмма 4).

Диаграмма 4. Распределение ответов на вопрос: «Вы имеете свое собственное жилье, которое находится в Вашей личной собственности, в собственности Вашей семьи, которым Вы можете распоряжаться по своему усмотрению?», в %

Анализ демографической структуры домохозяйств показал, что в большинстве случаев в казахстанских домохозяйствах проживает от 1 до 6 человек (85,4%). Расширенные семьи в Казахстане также не редкость: каждый десятый респондент указал, что состав их домохозяйств колеблется от 7 до 18 человек (15%) (Таблица 3).

Таблица 3. Распределение ответов на вопрос: «Сколько человек живет в Вашем домохозяйстве?», в %

	%
1	1,3
2	6,0
3	17,2
4	25,4
5	21,8
6	13,7
7	8,4
8	4,0
9	1,3
10	0,6
11	0,3
12	0,2
17	0,1
18	0,1

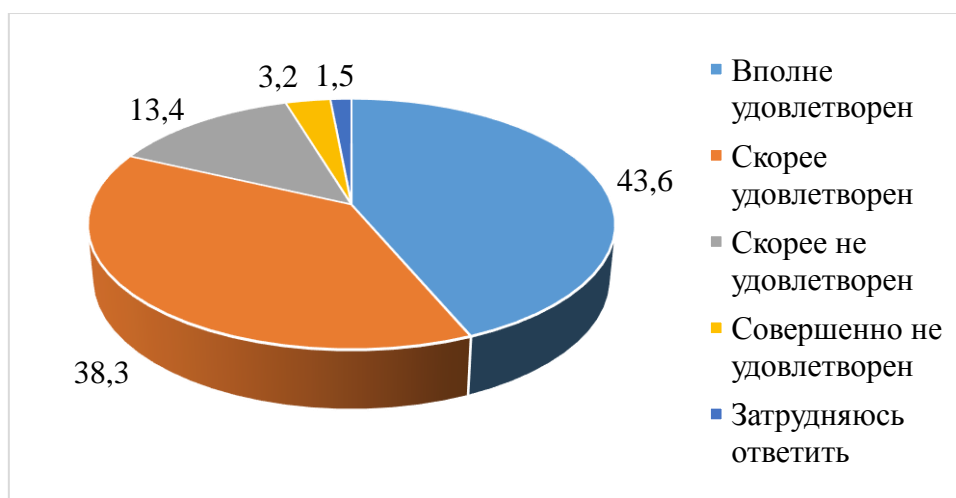
83,8% молодежи проживает в доме/квартире с комнатами в количестве от 1 до 5. Доля тех, кто имеет от 6 комнат и выше, составляет 16,2%. (Таблица 4).

Таблица 4. Распределение ответов на вопрос: «Сколько комнат в Вашей квартире/доме?», в %

	%
1	9,1
2	0,2
2	20,1
3	25,9
4	17,2
5	11,3
6	8,1
7	4,3
8	2,1
9	0,9
10	0,6
11	0,1
12	0,1

Удовлетворенность собственными жилищными условиями выразили 81,9% опрошенных (совокупный показатель вариантов ответа «вполне удовлетворен» и «скорее удовлетворен»). 13,4% молодых людей скорее не удовлетворены своими условиями проживания. 3,2% респондентов абсолютно не удовлетворены своими жилищными условиями (Диаграмма 5).

Диаграмма 5. Распределение ответов на вопрос: «Удовлетворены ли Вы Вашими жилищными условиями в целом или нет?», в %

Размер ежемесячной оплаты респондентов за коммунальные услуги варьируется в основном от 11 тыс. тенге до 20 тыс. тенге (35,4%). Каждый третий опрошенный платит в качестве коммунальных платежей до 10 тыс. тенге. При этом 10% опрошенных платят в месяц от 21 тыс. тенге до 40 тыс. тенге (Таблица 5).

Таблица 5. Распределение ответов на вопрос: «Сколько ежемесячно Вы платите за коммунальные услуги (электричество, вода, отопление, телефон, интернет)?», в %

	%
До 10 тыс. тенге	31,2
11-20 тыс. тенге	35,4
21-40 тыс. тенге	10,0
41-80 тыс. тенге	1,6
81 тыс. тенге и выше	0,4
За коммунальные услуги не плачу, платят родители	15,3
Затруднились ответить	6,1

Рейтинг самых острых проблем сферы ЖКХ возглавили такие проблемы, как высокие тарифы на коммунальные услуги (32,8%), недоступность жилья (23,2%) и отсутствие асфальтированных дорог у дома (14,4%). На четвертой позиции по актуальности оказались проблемы, связанные с низким качеством коммунальных услуг (12,5%). Замыкает пятерку актуальных проблем ЖКХ проблема с вывозом мусора (11%). В числе значимых проблем ЖКХ значатся также такие вопросы как отсутствие придомовых игровых, спортивных площадок (11%), низкий уровень благоустройства придомовых территорий (10%), отсутствие газификации, перебои с газоснабжением (9,5%) (Таблица 6).

Таблица 6. Распределение ответов на вопрос: «Я сейчас назову ряд проблем в сфере ЖКХ. Какие из них, с Вашей точки зрения, наиболее актуальны и значимы для Вашего населенного пункта?», в %

	%
Высокие тарифы на коммунальные услуги	32,8
Недоступность жилья	23,2
Отсутствие асфальтированных дорог у дома	14,4
Низкое качество коммунальных услуг	12,5
Проблема с вывозом мусора	11,0
Отсутствие придомовых игровых, спортивных площадок	11,0
Низкий уровень благоустройства придомовых территорий	10,0
Отсутствие газификации, перебои с газоснабжением	9,5
Обветшание жилого фонда	8,1

Перебои с водоснабжением	7,4
Отсутствие парковок	7,1
Отсутствие надлежащего контроля со стороны госорганов	5,5
Перебои в электроснабжении	5,2
Отопление не соответствует погоде	5,1
Коррупция, взяточничество в отрасли ЖКХ	5,1
Низкие температуры отопления	4,5
Недобросовестность КСК	2,8
Перебои в работе лифтов	1,5
Отсутствие каналов коммуникации с представителями ЖКХ	1,3
Уголь дорогой	0,1
Плохой интернет	0,1
Нет никаких проблем	11,0
Затрудняюсь ответить	5,0

Что касается удовлетворенности молодежи различными аспектами сферы ЖКХ, то наиболее качественный вид услуг в ЖКХ – это электроснабжение. Уровень удовлетворенности данным сектором услуг составляет 81,6%. Высокая удовлетворенность молодежи качеством коммунальных услуг также касается секторов водоснабжения (66,6%), телефонии (64,7%), теплоснабжения (62,3%), водоотведения (60,2%).

Самым слабым местом в секторе ЖКХ являются услуги вывоза мусора. 48,8% удовлетворены и 22,5% не удовлетворены работой данного сектора (Таблица 7).

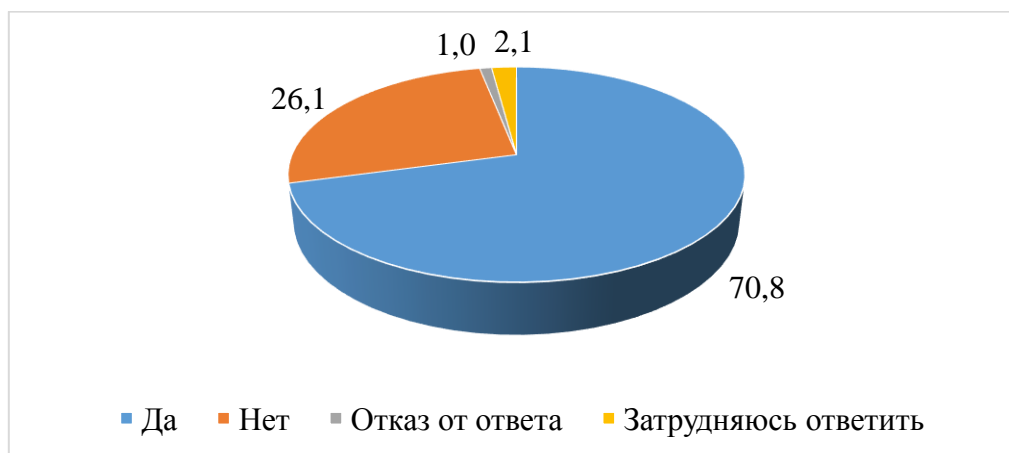
Таблица 7. Распределение ответов на вопрос: «Насколько Вы удовлетворены...», в %

	Удовлетворен (-а)	Не удовлетворен (-а)	Не пользуюсь
1. Уровнем организации теплоснабжения	62,3	15,3	22,4
2. Уровнем организации водоснабжения / холодная и горячая вода	66,6	20,5	12,9
3. Уровнем организации водоотведения / канализации	60,2	17,8	22,1
4. Уровнем организации электроснабжения	81,6	14,1	4,4
5. Уровнем организации газоснабжения	49,8	14,9	35,3
6. Услугами лифта	19,4	10,7	69,9
7. Услугами вывоза мусора	48,8	22,5	28,7
8. Услугами телефонии	64,7	11,4	23,9
9. Услугами домашнего Интернета	60,7	14,8	24,5

2.3 Вопросы безопасности: мнение молодежи

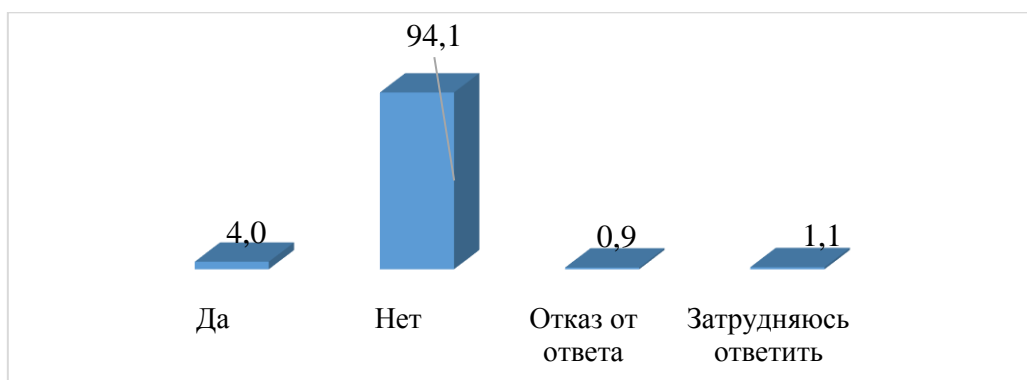
Своеобразным индикатором, характеризующим благополучие развития молодого поколения и общества в целом, является ощущение безопасности в молодежной среде. Результаты социологического опроса показали, что доминирующая часть казахстанской молодежи чувствует себя в безопасности и защищенности в окрестностях своего населенного пункта (70,8%). Ощущение страха и напряженности испытывают 26,1% молодых людей (Диаграмма 6). Причем доля последних выше среди респондентов с низким уровнем материального положения. В региональном разрезе наибольшую степень незащищенности демонстрирует молодежь Западно-Казахстанской области (47,1%).

Диаграмма 6. Распределение ответов на вопрос: «Чувствуете ли Вы себя в безопасности, когда идете один / одна ночью по городу / поселку / селу, где Вы живете?», в %

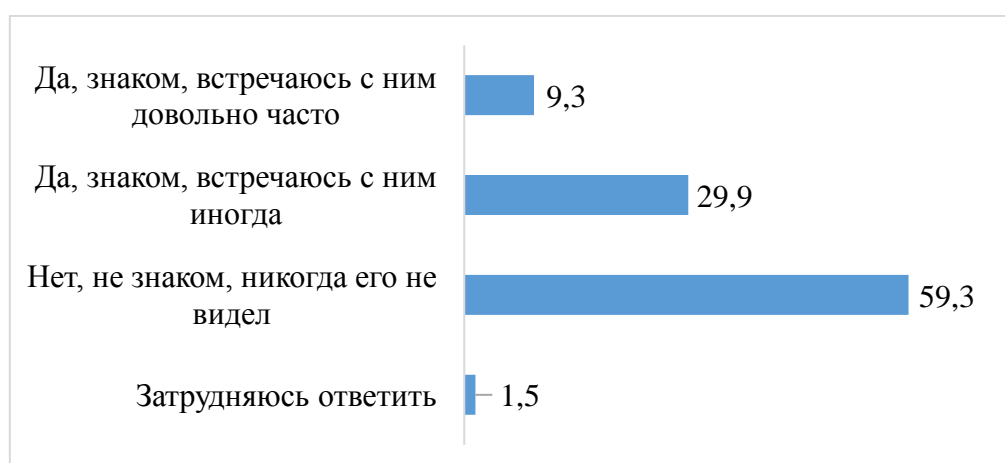
94,1% респондентов декларируют, что за прошедшие 12 месяцев против них не было предпринято какое-либо противоправное действие. Положительный ответ дали 4% опрошенных, причем значительна доля среди них жителей Мангистауской области (17,6%) (Диаграмма 7).

Диаграмма 7. Распределение ответов на вопрос: «За прошедшие 12 месяцев было ли предпринято против Вас какое-либо противоправное действие/преступление?», в %

Достаточно тревожными являются данные о том, что 59,3% молодежи Казахстана не знакомы с участковым инспектором полиции, который обеспечивает безопасность участка, на территории которого они проживают. Личный опыт взаимодействия с работниками полиции имеют 39,2% респондентов, большинство из которых встречаются с местным участковым время от времени (29,9%) (Диаграмма 8). В разрезе регионов высокий процент незнания своего участкового был обнаружен на севере и западе страны – Западно-Казахстанская область (77,1%), Костанайская область (86,8%), Павлодарская область (71,6%), г. Нур-Султан (92,3%).

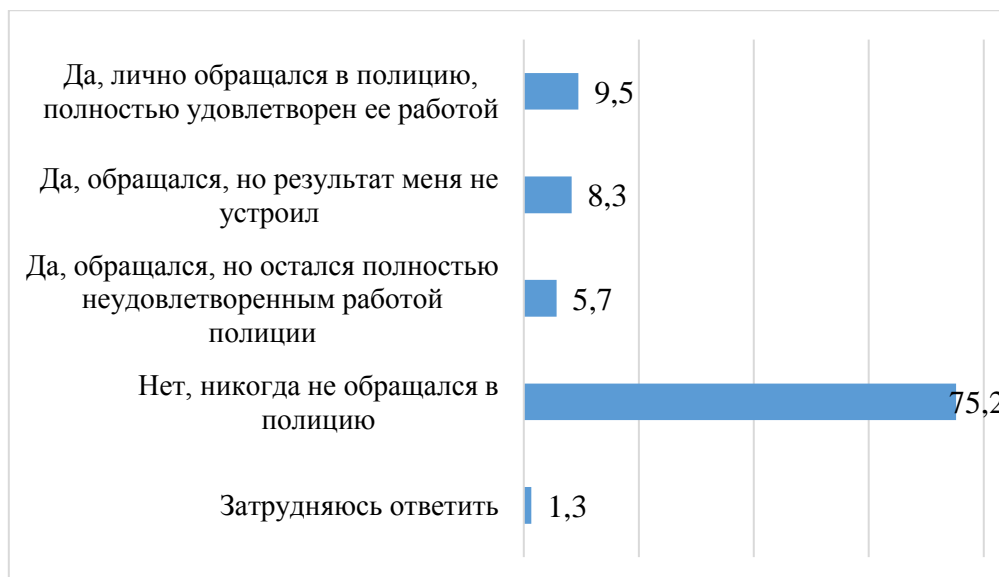
Диаграмма 8. Распределение ответов на вопрос: «Знакомы ли, встречались ли Вы лично с участковым инспектором полиции, который обеспечивает безопасность участка, на котором Вы проживаете?», в %

75,2% опрошенных никогда не обращались в полицию. Причем из тех, кто обращался в полицию, 9,5% молодых граждан выразили удовлетворенность работой сотрудников правоохранительных органов. Общий процент неудовлетворенных работами полиции составил 14%.

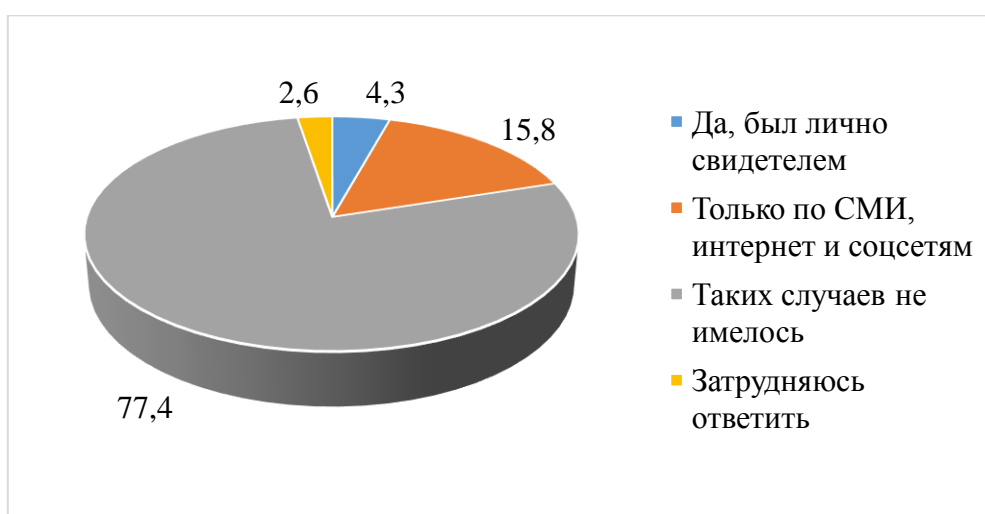
(Диаграмма 9). В разрезе регионов на неэффективность работы правоохранительных органов указали молодые жители г. Алматы (34,1%), Западно-Казахстанской области (22,9%), Восточно-Казахстанской области (22,8%), Мангистауской области (21,6%).

Диаграмма 9. Распределение ответов на вопрос: «Был ли у Вас лично опыт обращения в полицию и насколько Вы удовлетворены ее работой?», в %

Несоответствующие органам полиции паттерны поведения имели место в повседневности 4,3% молодых казахстанцев, причем этот показатель по сравнению с данными 1-го полугодия повысился на 0,6%. Большинство респондентов указало, что за последние несколько месяцев таких случаев, когда полицейские вели себя не профессионально, не происходило в их жизни (77,4%): данный показатель за полгода также повысился почти на 3%. В то же время каждый пятый участник опроса сталкивался с неподобающим поведением сотрудников полиции в СМИ, Интернет-пространстве и социальных сетях (15,8%): данный индикатор в сравнении с данными первого замера понизился, что может быть связано с политикой уменьшения негативного контента в казахстанских СМИ (Диаграмма 10).

Диаграмма 10. Распределение ответов на вопрос: «Был ли за прошедшие 2-3 месяца противоправный случай, в котором полицейские повели себя так, что у Вас вызвало неприятие или недовольство?», в %

В заключение блока вопросов о безопасности молодежь ответила на вопрос о том, что представляет угрозу их личной безопасности. Согласно полученным ответам, наибольшую угрозу для молодых казахстанцев представляет безработица (28,5%), загрязнение воздуха, воды (20,4%), болезни (19,8%), преступность (19,3%). Другими словами, молодежь волнуют вопросы личного порядка, касающиеся здоровья, занятости, ощущения безопасности (Таблица 8).

Таблица 8. Распределение ответов на вопрос: «Что на Ваш взгляд представляет угрозу Вашей личной безопасности?», в %

	%
Безработица	28,5
Загрязнение воздуха, воды	20,4
Болезни	19,8
Преступность	19,3
Коррупция	15,5
Бедность	14,1
Угроза войны	12,5
Религиозный экстремизм	7,8
Межэтнические конфликты	3,4
Ничего	1,3
Мешкотарный завод убивает запахами	0,3
Азартные игры	0,1
Алкоголизм	0,1
Неопределенность в будущем	0,1
Затрудняюсь ответить	7,7

РАЗДЕЛ III. ОСНОВЫ БЛАГОПОЛУЧИЯ

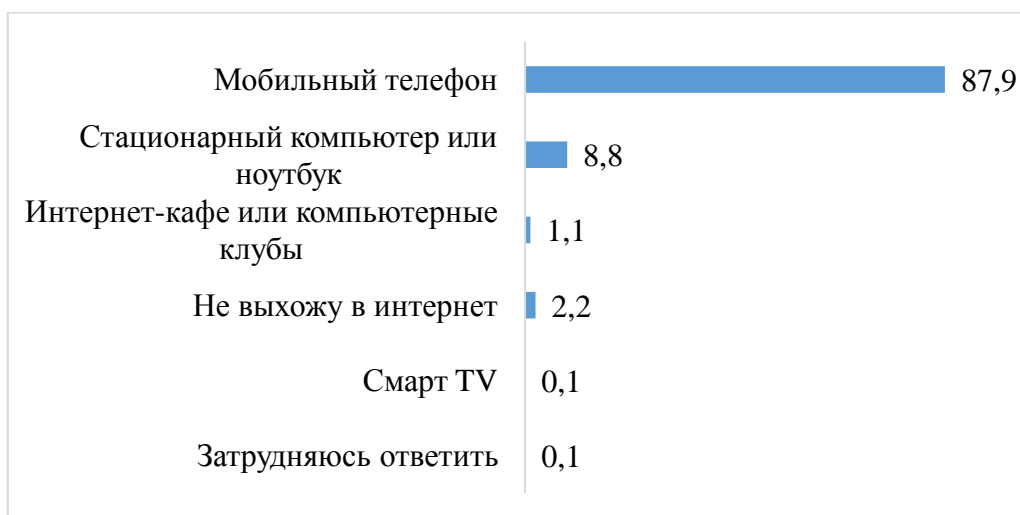
3.1 Роль интернета в жизни молодежи

Достаточно распространенной формой проведения досуга среди молодежи является проведение времени в сети интернет. Данная форма культурного досуга, в отличие от многих других, многофункциональна. Интернет используют в учебе, работе, общении, развлечении и т.д.

Одной из задач настоящего опроса было определение частоты использования интернета молодыми людьми, основных средств доступа к интернету и целей его использования.

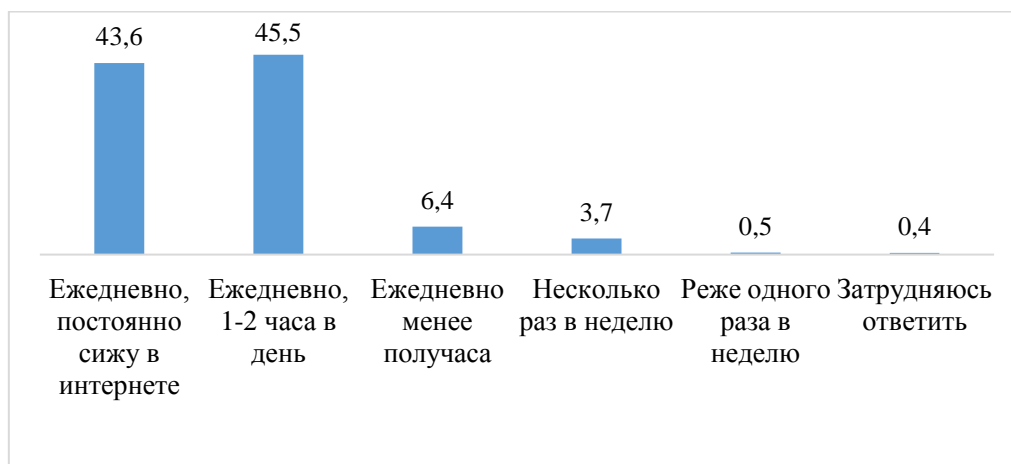
Результаты социологического исследования по вопросу «**На каких имеющихся у Вас устройствах Вы чаще всего выходите в интернет?**» показывают, что подавляющее большинство молодых казахстанцев (87,9%) выходят во всемирную сеть посредством мобильного телефона. Используют для этой цели стационарный компьютер или ноутбук еще 8,8% опрошенных. Значимость интернет-кафе, компьютерных клубов в данном случае минимальна (Диаграмма 11).

Диаграмма 11. Распределение ответов на вопрос: «На каких имеющихся у Вас устройствах Вы чаще всего выходите в интернет?», в %

Интернет ежедневно и на постоянной основе присутствует в повседневности казахстанской молодежи. Так, 43,6% молодых людей отметили, что сидят в интернете постоянно, 45,5% молодых казахстанцев – «ежедневно, 1-2 часа в день». Еще 6,4% респондентов тратят на интернет не более получаса в день (Диаграмма 12).

Диаграмма 12. Распределение ответов на вопрос: «Как часто Вы выходите в интернет?», в %

Причем молодые люди пользуются интернетом, в первую очередь, для удовлетворения коммуникационных потребностей (общения в социальных сетях) (66,1%). 37,3% молодых казахстанцев выходят в онлайн для чтения новостей. Почти такое же количество опрошенных используют интернет для учебы (36,5%). Каждый третий респондент пользуется интернетом для работы. Значимость всемирной сети для развлечений также не минимальна, 12,9% используют интернет для игр (Таблица 9).

Таким образом, интернет будучи неотъемлемым компонентом повседневности молодых казахстанцев, является для них основным источником информации в учебе, работе, общественной жизни и главным средством коммуникации.

Таблица 9. Распределение ответов на вопрос: «С какой целью Вы пользуетесь интернетом?», в %

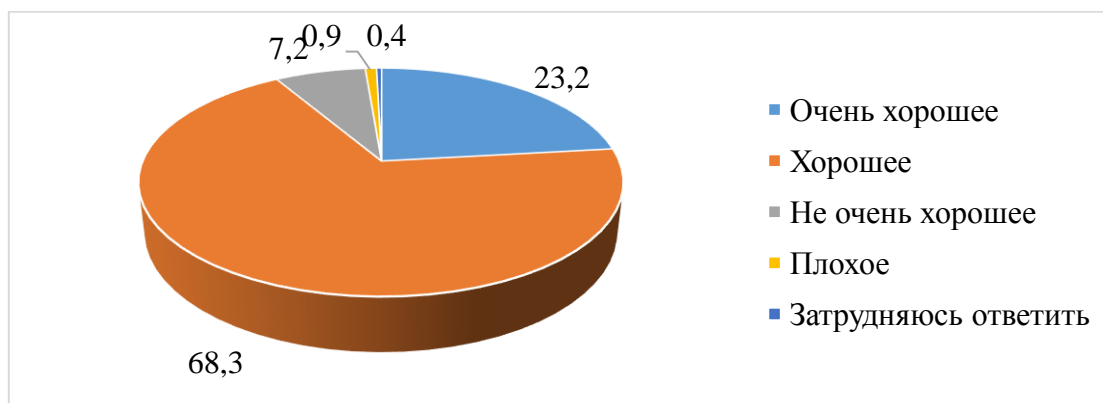
	%
Для учебы	36,5
Для работы	28,8
Для чтения новостей	37,3
Для общения в социальных сетях	66,1
Для игр	12,9
для развлечений	0,2
все перечисленные	0,1
Саморазвитие	0,1
Затрудняюсь ответить	0,7

3.2 Отношение молодежи к здоровому образу жизни

В современном мире здоровый образ жизни выступает в числе ключевых показателей качества жизни населения. По определению Всемирной организации здравоохранения, здоровье является состоянием полного физического, духовного и социального благополучия. Согласно данным социологического опроса, доминирующее число опрошенных определяют состояние собственного здоровья как хорошее (68,3%). Еще 23,2% молодых людей характеризуют состояние своего здоровья, как «очень хорошее». Причем 7,2% молодых казахстанцев не могут похвастать отличным физическим самочувствием, поэтому выбрали вариант ответа «не очень хорошее» (Диаграмма 13).

В разрезе возрастных групп на неудовлетворительное состояние здоровья жаловались в основном респонденты в возрасте 19-23 лет (8,7%) и 24-28 лет (8,1%). Кроме этого, не удовлетворены состоянием своего здоровья чаще граждане, которые проживают за чертой бедности.

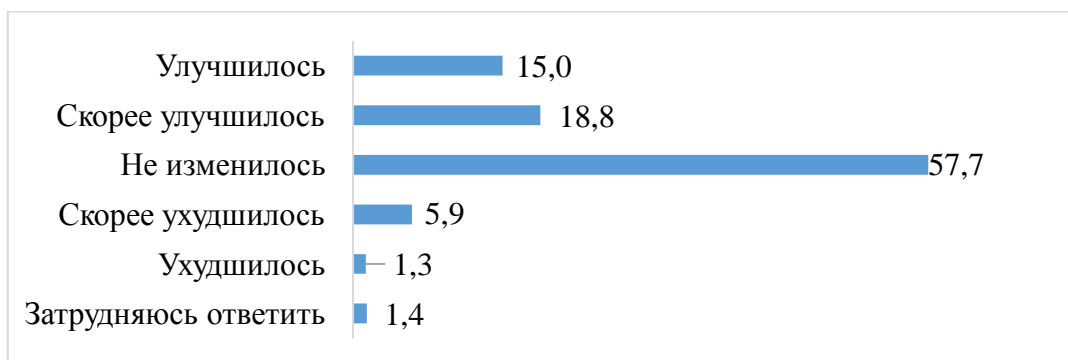
Диаграмма 13. Распределение ответов на вопрос: «Как Вы оцениваете состояние собственного здоровья?», в %

Изучение вопроса в динамике показало, что за последний год состояние здоровья большинства молодых казахстанцев не изменилось (57,7%). 33,8% опрошенных отметили улучшение своего здоровья за последний год. Об ухудшении состояния своего здоровья сказали 7,2% респондентов (Диаграмма 14). Причем показатель ухудшения здоровья растет вместе с возрастом опрошенных: чем старше респондент – тем чаще он выбирал вариант ответа «скорее ухудшилось».

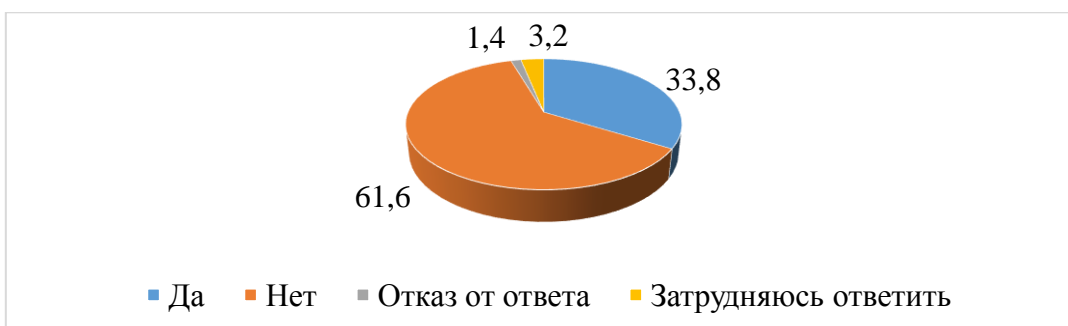
Наблюдается устойчивая корреляция между ухудшением здоровья опрошенных за последний год и их материальным статусом. Так, лица с низким уровнем социального достатка отмечали ухудшение своего здоровья намного чаще, чем обеспеченные респонденты.

Диаграмма 14. Распределение ответов на вопрос: «Как изменилось состояние Вашего здоровья за последний год?», в %

В заключение блока вопросов о здоровье, респондентов спросили на предмет того, сдавали ли они когда-нибудь анализ крови на ВИЧ/СПИД. Согласно результатам опроса, 33,8% молодых казахстанцев сдавали такой анализ, однако преобладающее число респондентов ответили отрицательно (61,6%) (Диаграмма 15).

Диаграмма 15. Распределение ответов на вопрос: «Сдавали ли Вы когда-нибудь анализ крови на ВИЧ/СПИД?», в %

Таким образом, как показал опрос, здоровый образ жизни молодежи как определяющий фактор охраны и укрепления здоровья молодого поколения предполагает, наряду с обеспечением социально-экономических условий полноценной жизнедеятельности, целенаправленное формирование его сознания и поведения, соответствующих требованиям здоровья, то есть регулярное участие в профилактических мероприятиях по предупреждению заболеваний и соблюдению здорового образа жизни.

3.3 Оценка экологической ситуации

В число наиболее важных составляющих качества жизни входит благоприятная экологическая ситуация в населенном пункте. Мнения молодых казахстанцев относительно оценки экологической ситуации в месте их проживания распределились следующим образом: 78,1% опрошенных считают экологический фон в своем городе или регионе

благополучным в той или иной степени, а 20,8% опрошенных характеризуют состояние окружающей среды как неудовлетворительное (Диаграмма 16). В региональном разрезе на неудовлетворенность экологической ситуацией указали жители Карагандинской (58,4%), Кызылординской (57,8%), Павлодарской (55,4%) и Западно-Казахстанской (52,8%) областей.

Диаграмма 16. Распределение ответов на вопрос: «Как бы Вы оценили экологическую обстановку в Вашем населенном пункте, местности?», в %

Причем молодые казахстанцы одинаково удовлетворены качеством воздуха в своем населенном пункте и качеством воды, которой пользуются, 80,6% и 79,7% соответственно. Общий процент неудовлетворенных молодых людей качеством воздуха и воды сложился в показатель 18,2% и 19% соответственно (Таблица 10).

В региональном разрезе больше всего неудовлетворенных качеством воздуха в их населенном пункте было выявлено среди жителей Кызылординской (49,4%), Карагандинской (38,5%), Актюбинской (30,2%), Западно-Казахстанской (30,0%), Павлодарской (28,4%) областей.

Качество воды в их регионе проживания не устраивает жителей Западно-Казахстанской (41,4%), Карагандинской (39,2%), Актюбинской (35,5%) и Кызылординской (28,4%), областей.

Таблица 10. Распределение ответов на вопрос: «Удовлетворены ли Вы качеством ...?», в %

	1. ...воздуха в Вашем населенном пункте	2. ...воды, которой пользуетесь, в Вашем населенном пункте
Удовлетворен	46,7	44
Скорее удовлетворен	33,9	35,7
Скорее не удовлетворен	11,1	13,3
Не удовлетворен	7,1	5,7
Затрудняюсь ответить	1,2	1,3

РАЗДЕЛ IV. ВОЗМОЖНОСТИ МОЛОДЕЖИ: ЦЕННОСТИ, УСТАНОВКИ, ВОСПРИЯТИЕ

4.1 Религиозные и семейные ценности казахстанской молодежи

Религия как социальный институт имеет немаловажное значение в казахстанском обществе. Религия влияет на политику, экономику и другие сферы жизни общества, проявляясь на уровне личности как религиозная идентичность. С целью определения религиозности казахстанской молодежи, в инструментарий исследования были включены несколько вопросов на тему религии.

По данным исследования, основная часть участников опроса определила свою конфессиональную принадлежность как ислам – 80,2%. 14,6% опрошенных идентифицировали себя в качестве приверженцев православия. Другие религиозные направления (католицизм, протестантизм, иудаизм) представлены незначительно. 3,4% респондентов выбрали вариант ответа «не отношу себя ни к какой религии», то есть определили себя как атеистов (Диаграмма 17). Атеизм молодежи во многом объясняется свойственными этому возрасту нигилистическими установками. Причем атеизм как осознанная мировоззренческая позиция в большей степени характерен для подростков (14-18 лет).

Дифференцирующим фактором уровня религиозности молодежи также выступила гендерная принадлежность опрошенных: мужчины, по сравнению с женщинами, чаще не идентифицируют себя религиозными, 4% и 2,9% соответственно.

Диаграмма 17. Распределение ответов на вопрос: «К какой религии Вы себя относите?», в %

Определенная религиозная идентификация казахстанской молодежи преимущественно обусловлена национально-культурными традициями и семейной межпоколенческой преемственностью. Так, отвечая на вопрос «Как Вы выбирали религию?» большая часть опрошенных выбрала варианты ответа «наша религия зависит от нашего этноса» (38,9%) и «религия не связана с этносом, ее мне передали родители» (49,4%). Религиозная принадлежность как факт осознанного личного выбора имеет место в жизни каждого десятого респондента, ответившего на данный вопрос (9,1%) (Таблица 11). Причем чем старше респондент, тем чаще он отмечает, что религию выбрал самостоятельно (14-18 лет – 7,5%, 19-23 лет – 9,5%, 24-28 лет – 10,0%).

Таблица 11. Распределение ответов на вопрос: «Как Вы выбирали религию?», в %

	%
Наша религия зависит от нашего этноса	38,9
Религия не связана с этносом, ее мне передали мои родители	49,4
Религию выбрал сам	9,1
Затрудняюсь ответить	2,6

Семейные ценности – важные человеческие установки, значимые для любого общества. В семье формируются нравственные и моральные нормы, образцы поведения, жизненные цели и стратегии взаимодействия с внешним миром. В настоящем исследовании тематике брачно-семейных ценностей и установок посвящено 2 вопроса: первый вопрос был посвящен выявлению мнения молодежи на предмет подходящего возраста для вступления в брак, второй вопрос направлен на изучение контрацептивной культуры среди молодых казахстанцев.

Результаты опроса показывают, что среди молодого поколения сохраняются традиционные устои, отсюда имеют место так называемые «двойные стандарты», когда для мужчин и женщин определены различные нормы поведения. Итак, согласно преобладающим мнениям, мужчинам следует создавать семью в возрасте 24-27 лет (59,2%) (Таблица 12).

Таблица 12. Распределение ответов на вопрос: «Как Вы думаете, какой возраст является идеальным для вступления в брак для мужчины», в %

	%
18-23 года	17,1
24-27 лет	59,2
28-35 лет	20,2

35 лет и более	1,3
В брак вступать не обязательно	0,3
Затрудняюсь ответить	1,9

Для женщин идеальным возрастом для вступления в брак является возрастной диапазон 18-23 года (59,7%) (Таблица 13). Причем такое мнение чаще встречается среди мужчин (62,8%), чем среди женщин (56,6%). Более лояльным отношением в данном вопросе отличаются представители русского этноса (46,8%), нежели казахи (61,8%) и другие национальности (64,6%).

Причем крайняя граница идеального возраста для создания семьи у женщин не превышает 27 лет, тогда как для мужчин – этот диапазон намного шире и оттягивается до 35 лет.

Таблица 13. Распределение ответов на вопрос: «Как Вы думаете, какой возраст является идеальным для вступления в брак для женщины», в %

	%
18-23 года	59,7
24-27 лет	33,7
28-35 лет	3,5
35 лет и более	0,4
В брак вступать не обязательно	0,6
Затрудняюсь ответить	2,2

По официальной статистике, каждая третья женщина в Казахстане хотя бы раз прерывала беременность на ранней стадии¹. Статистика по подростковым родам в Казахстане выглядит следующим образом: 36 случаев на 1000 девушек в возрасте 15-19 лет. Это в шесть раз выше, чем в странах ОЭСР. В Корее этот показатель равен двум, в Швейцарии – четырём.² Поэтому в исследовании было решено выяснить, как современная молодежь относится к применению контрацепции и что думает об ответственности за ее использование. Результаты опроса демонстрируют: каждый второй опрошенный считает, что ответственность за использование контрацепции лежит как на мужчине, так и на женщине (50,9%). Практически одинаковое количество респондентов возлагают индивидуальную ответственность за решение по использованию контрацепции на женщину (9,9%) и мужчину (10,6%).

14,6% молодого поколения выступают против применения контрацепции, причем 3,3% из них исходят из религиозных мотивов

¹ <https://mk-kz.kz/articles/2017/07/25/v-kazakhstane-rastet-chislo-beremennostey-i-abortov-sredi-podrostkov.html>

² <https://informburo.kz/novosti/issledovanie-2-kazahstanskih-devushek-do-19-let-delali-aborty-v-domashnih-usloviyah.html>

(Таблица 14). В этническом разрезе против применения контрацепции в 3 раза чаще выступают казахи (13%), нежели представители русской (4,6%) и других (4,0%) национальностей.

Значительное число опрошенных предпочли не отвечать на данный вопрос (14%), причем число затруднившихся ответить чаще встречается среди молодежи в возрасте 14-18 лет (22,3%). Это может объясняться тем, что подростки стесняются обсуждать вопросы, связанные с сексуальным и репродуктивным здоровьем.

Таблица 14. Распределение ответов на вопрос: «Как Вы считаете, кто должен брать на себя ответственность за использование контрацепции для предупреждения незапланированной беременности?», в %

	%
Решение по использованию контрацепции должна принимать женщина	9,9
Решение по использованию контрацепции должен принимать мужчина	10,6
Ответственность за использование контрацепции лежит как на мужчине, так и на женщине	50,9
Я против применения контрацепции	11,3
Не допускаю возможности применения контрацепции по религиозным причинам	3,3
Затрудняюсь ответить	14,0

4.2 Молодежь и проблема коррупции в Казахстане

Одним из важнейших шагов на пути к развитию страны и социально-экономическому прогрессу является преодоление коррупции. По данным неправительственной международной организации по борьбе с коррупцией Transparency International, в рейтинге восприятия коррупции Казахстан занимает 124 позицию из 180 стран, что говорит о том, что коррупция – серьезная проблема казахстанского общества. В настоящем исследовании мнение молодежи о коррупции было выявлено через следующие индикаторы: участие в коррупционных правонарушениях, коррумпированность общественных отношений, размер коррупционных вознаграждений, ответственность граждан в существовании коррупции.

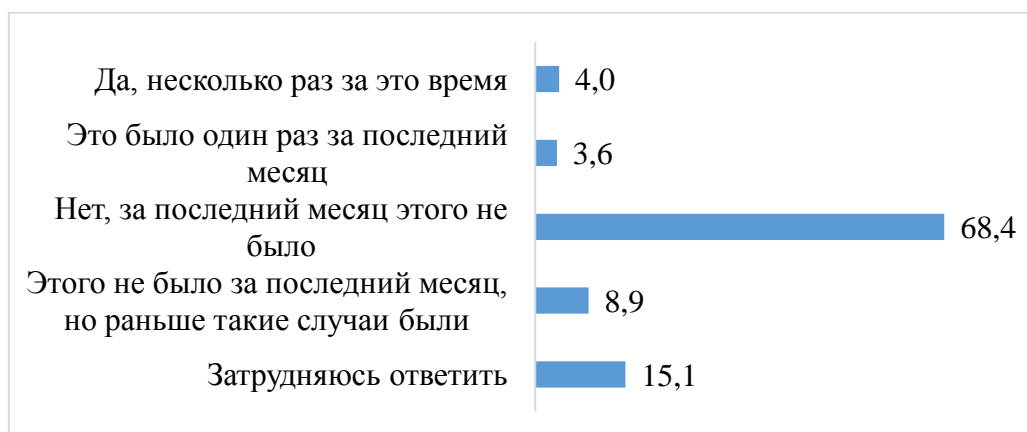
Результаты исследования показывают, что большая часть казахстанской молодежи (68,4%) не сталкивалась в течение последнего месяца с проявлениями коррупции. Однако 16,5% респондентов признались, что давали вознаграждение за какую-либо услугу с разной периодичностью: 4,0% - несколько раз за последний месяц, 3,6% - один раз в течение месяца, 8,9% - не было за последний месяц, но раньше

такие случаи имели место в повседневности молодых казахстанцев. Причем на давний опыт участия в коррупционных действиях чаще указывают респонденты старших возрастов: 14-18 лет - 6%, 19-23 года - 9%, 24-28 лет – 10,9%.

Еще 15,1% респондентов затруднились ответить на вопрос (Диаграмма 18).

Чаще всего решать вопросы неформальным путем приходится в Восточно-Казахстанской области (совокупный показатель вариантов ответа «да, несколько раз за это время» и «это было один раз за последний месяц» - 19,4%), Акмолинской области (17,1%), г. Алматы (15,8%), Мангистауской области (10,7%), Туркестанской области (9,9%).

Диаграмма 18. Распределение ответов на вопрос: «Сталкивались ли Вы в течение последнего месяца с проявлениями коррупции (давали ли вознаграждение за какую-либо услугу)?», в %

В качестве наиболее коррумпированных сфер общественной жизни определились следующие сферы: медицинские услуги (16,3%), образование (10,4%) и правоохранительные органы (12%). Каждый десятый, ответивший на вопрос, указал, что давал взятку в процессе трудоустройства (9,7%). Коррумпированность государственных органов отметили 3,9% молодых людей (Таблица 15).

Анализ данных в разрезе социально-демографических групп позволяет выявить определенные тенденции по гендерному, возрастному и этническому признакам. Так, мужчины чаще вовлечены в коррупционные отношения с правоохранительными органами, тогда как женщины чаще отмечали, что давали вознаграждения в образовательном секторе.

Кроме этого, отмечается рост коррупционного поведения прямо пропорционально возрасту молодых казахстанцев: чем старше респондент – тем выше показатель того, что различные вопросы он решает с помощью неформальных и незаконных вознаграждений.

Анализ показал различия в этническом разрезе. Показатель участия коррупции в вопросах трудоустройства в 2 раза выше в ответах, полученных от казахов (10,3%), нежели от русских (5,8%) и других (6,5%) национальностей.

Таблица 15. Распределение ответов на вопрос: «За оказание каких услуг Вы давали вознаграждение (взятку) за последний месяц?», в %

	%
Медицинские услуги	16,3
Образование, включая детские сады	10,4
Правоохранительные органы, в том числе дорожная полиция	12,0
Трудоустройство	9,7
Государственные органы	3,9
Затрудняюсь ответить	47,7

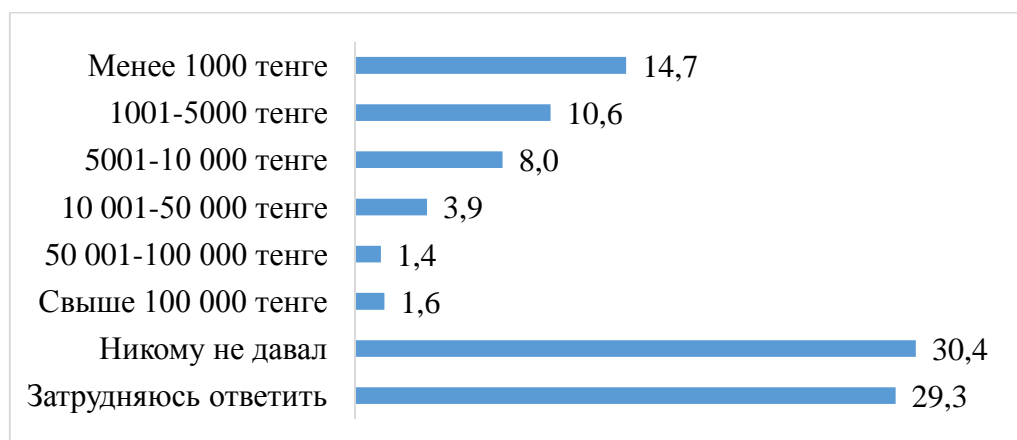
Кто виноват в том, что в обществе процветает коррупция – дающий или берущий? Четкого и определенного мнения среди молодежи на этот счет не сложилось. Большинство (37%) возлагает вину на обе стороны. 14,3% считают, что виноват тот, кто берет. Лишь 6,6% респондентов отметили в качестве виновников коррупции тех, кто дает взятки. Еще 19,7% молодых казахстанцев придерживаются точки зрения о том, что ответственность в данном случае лежит на системе, то есть виновато общество. Другие 14,1% опрошенных видят причину проявления коррупции в несовершенном законодательстве (Таблица 16).

Таблица 16. Распределение ответов на вопрос: «Как Вы думаете, кто виноват в том, что в обществе существует коррупция?», в %

	%
Виноват тот, кто предлагает взятку	6,6
Виноват тот, кто требует взятку	14,3
Виноваты оба	37,0
Виновато общество	19,7
Виновато законодательство	14,1
Государство	0,3
Низкие зарплаты, высокие цены	0,3
Затрудняюсь ответить	7,8

Средний размер вознаграждения, который участвует в коррупционных действиях молодежи, варьируется от 1000 тенге (и менее) до 10 000 тенге (в совокупности 33,3%). Есть также незначительная доля тех, кто давал неформальные вознаграждения в больших размерах – от 10 000 тенге до 100 000 тенге (и выше) (в совокупности 6,9%) (Диаграмма 19).

Диаграмма 19. Распределение ответов на вопрос: «Каков средний размер вознаграждения, которое Вам пришлось давать?», в %

4.3 Степень толерантности казахстанской молодежи

Особую группу ценностей молодежи составляют установки на толерантность к другим группам, к которым сам человек не относится. К таковым группам обычно относят этнические, религиозные группы, мигранты, люди, разговаривающие на другом языке и т.д.

В рамках настоящего исследования степень толерантности молодежи изучалась с использованием шкалы социальной дистанции, автором которой является Э. Богардус. Эта шкала позволяет оценить степень социально-психологического принятия людьми друг друга.

В ходе опроса респондентам предлагалось по каждой группе из предложенного перечня отметить свою готовность проживать по соседству.

Согласно полученным данным, из семи предложенных групп наибольшую толерантность казахстанская молодежь проявляет к людям другой этнической группы (национальности) и сожительствующим без официальной регистрации брака в ЗАГСе. Так, вариант ответа «мне все равно» в отношении перечисленных групп был выбран в 65,1% и 64,4% случаев. На втором месте среди групп, к которым молодежь испытывает наибольшую толерантность, стоят оралманы (57,9%). Третью позицию среди групп, соседство с которыми является комфортным для респондентов, занимают иммигранты и люди, разговаривающие на другом языке, 53,4% и 53,5% соответственно.

Наибольшую степень интолерантности молодежь проявляет по отношению к людям с нетрадиционной сексуальной ориентацией – суммарный показатель вариантов ответа «категорически нет» и «нет, но с некоторыми исключениями» составил 66,5% (Таблица 17).

Анализ корреляций в разрезе этносов показал, что наибольшую степень социальной дистанции ко всем перечисленным группам проявляет казахская молодежь.

Таблица 17. Распределение ответов на вопрос: «Назовите тех, с кем бы Вы НЕ ХОТЕЛИ жить по соседству?», в %

	Категорически нет	Нет, но с некоторыми исключениями	Мне все равно	Затрудняюсь ответить
1. Люди другой этнической группы (национальности)	13,0	16,3	65,1	5,6
2. Иммигранты и иностранные рабочие	16,5	23,8	53,4	6,3
3. Люди другой религии (вероисповедания)	14,9	17,6	61,1	6,5
4. Сожительствующие без официальной регистрации брака в ЗАГСе	15,1	14,1	64,4	6,4
5. Люди, разговаривающие на незнакомом Вам языке	18,2	20,3	53,5	7,9
6. Оралманы	14,4	20,2	57,9	7,6
7. Люди с нетрадиционной сексуальной ориентацией	53,8	12,7	24,4	9,1

РАЗДЕЛ V. РЕЗУЛЬТАТЫ ИНДЕКСА «ЖАСТАРҒА МЕЙІРІМДІ МЕКЕН»

5.1 Преимущества и недостатки образовательной системы в Казахстане

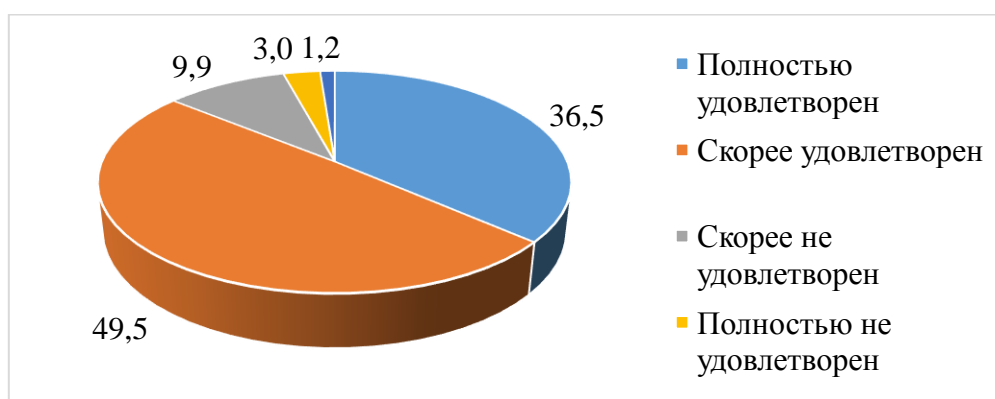
За годы независимости в Казахстане сформировалась система высшего образования, которая учитывает национальные особенности и международные стандарты. Однако с 2016 года система образования в Казахстане претерпевает изменения, направленные на формирование граждан мобильными и результативными, способными максимально быстро менять профориентацию, быть готовыми к освоению меняющихся технологий.

В ходе осуществляемых реформ важной задачей является разработка показателей результативности и эффективности существующей образовательной системы. Мировая практика показывает, что одним из важных показателей результативности является удовлетворенность граждан услугами образовательных учреждений. В данном блоке аналитического отчета будут представлены результаты социологического опроса молодежи на предмет удовлетворенности и восприятия нынешней системы образования в Казахстане.

Итак, на вопрос анкеты «Удовлетворены ли Вы качеством полученного или получаемого Вами образования?» 86% опрошенных ответили, что удовлетворены качеством полученного (или получаемого) образования. Общий процент неудовлетворенности образованием в Казахстане сложился в показатель 12,9% (Диаграмма 20). Наряду с этим было выявлено, что добровольно незанятые и безработные респонденты менее удовлетворены качеством образовательных услуг по сравнению с представителями занятого населения и обучающимися.

В разрезе регионов больше всего неудовлетворенных качеством образования наблюдается в Мангистауской области и г. Алматы, 25,3% и 26,7% соответственно.

Диаграмма 20. Распределение ответов на вопрос: «Удовлетворены ли Вы качеством полученного или получаемого Вами образования?», в %

Ссылаясь на результаты следующего вопроса о том, сколько лет молодые люди затратили времени на обучение, большинство молодых казахстанцев отметили, что в общей совокупности затратили на получение образования от 12 до 16 лет включительно (57,8%), то есть получили средне-специальное или высшее образование. 33,8% респондентов указали, что закончили обязательный образовательный стандарт, то есть основную или среднюю школу. 2,6% опрошенных указали, что учились в общей сложности 17-18 лет, то есть имеют послевузовское образование (степень магистра). Остальные участники опроса отметили, что затратили на обучение от 19 до 25 лет. Другими словами, являются приверженцами стратегии life-long learning (Таблица 18).

Таблица 18. Распределение ответов на вопрос «Сколько лет Вы затратили времени на обучение, то есть получение образования, включая все учебные заведения, которые закончили?»

	%
1-11	33,8
12-16	57,8
17-18	2,6
19-25	1,1
Отказ от ответа	4,6

На момент проведения опроса лишь 3,7% опрошенной молодежи не владели государственным языком. Остальные 96,3% респондентов отметили, что знают казахский язык, в той или иной степени. Из них 75,2% опрошенных могут свободно говорить, читать и писать на казахском языке.

Что касается русского языка, то в ходе опроса было обнаружено, что русский язык не знают 1,7% молодых людей. Остальные 98,3%

молодых граждан отметили, что знают русский язык, в той или иной степени. При этом свободное владение русским языком свойственно 66,9% молодых казахстанцев.

16,3% респондентов не знают английский язык, свободно владеют английским языком лишь 8,5% респондентов, еще 26,1% понимают речь на английском языке, а также могут участвовать в несложном разговоре (Таблица 19).

В разрезе социально-демографических характеристик были выявлены следующие тенденции: не владение казахским и английским языками больше характерно для молодежи старших возрастных групп 18-23 года и 24-28 лет, тогда как молодые люди в возрасте 14-18 лет показали высокий уровень владения как государственным, так и английским языком.

Не знают английский язык в основном добровольно незанятые и безработные граждане, тогда как обучающиеся показали, что владеют английским языком, в той или иной степени.

Данные в разрезе материального статуса опрошенных устойчиво демонстрируют тенденцию зависимости владения английским языком от уровня материального положения граждан. Так, среди обеспеченных граждан не знают английский язык 15% респондентов, в то же время среди тех граждан, которые проживают за чертой бедности, этот показатель в 3 раза выше и составляет 43,5%.

Таблица 19. Распределение ответов на вопрос: «Напишите, в какой степени Вы владеете следующими языками?», в %

Языки	Совершенно не знаю	Знаю только несколько слов и фраз	Понимаю, а также могу участвовать в несложном разговоре	Могу свободно говорить, читать и писать
1. Казахский	3,7	10,0	11,1	75,2
2. Русский	1,7	11,0	20,4	66,9
3. Английский	16,3	49,1	26,1	8,5

Главными преимуществами образования в Казахстане молодежь назвала бесплатное школьное образование, наличие новых учебников, техническую оснащенность кабинетов и возможность участвовать на международных олимпиадах. Каждый десятый опрошенный отметил, что положительным моментом в казахстанской образовательной системе является строительство новых учебных заведений и высокая квалификация преподавателей. При этом 17,7% респондентов считают, что в казахстанской системе образования нет преимуществ (Таблица 20).

Таблица 20. Распределение ответов на вопрос: «Назовите основные преимущества образования в нашей стране», в %

	%
Бесплатное школьное образование	55,9
Наличие новых учебников	20,4
Техническая оснащенность кабинетов	17,4
Возможность участвовать на международных олимпиадах	14,4
Строительство новых учебных заведений	11,0
Высокая квалификация преподавателей	10,2
Котируемость отечественных ВУЗов за рубежом	7,1
В нашей системе образования нет преимуществ	17,7
Академическая мобильность не работает	0,1
Не знаю	0,3
Государственные грант в ВУЗах	0,1

Основные недостатки образования в Казахстане заключаются в высокой оплате за обучение в ВУЗах и системе Единого национального тестирования, которая, согласно респондентам, не является эффективным индикатором образованности абитуриентов, об этом сказали 40,2% и 39,6% респондентов соответственно. Каждый четвертый опрошенный отметил в качестве недостатка образовательной системы в стране низкие стипендии для студентов. Для 1/5 доли респондентов минусом нынешней образовательной системы является отсутствие квалифицированных педагогов, недостаточное количество государственных образовательных грантов и недостаток дошкольных учебных учреждений. Кроме перечисленных, молодежь отмечала такие проблемы как переполненность классов, коррупцию в образовательной системе, нехватку учебников на государственном языке (Таблица 21).

Таблица 21. Распределение ответов на вопрос: «Назовите основные недостатки образования в нашей стране», в %

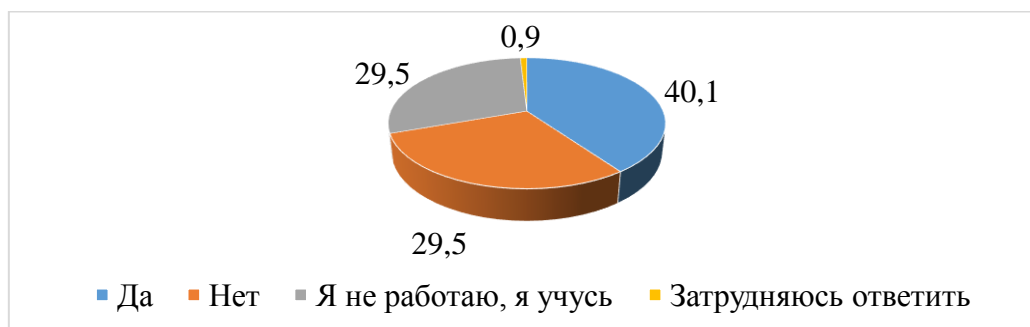
	%
Высокая плата за обучение в ВУЗах	40,2
ЕНТ- не показатель образованности абитуриента, нужно вернуть прежнюю систему устных/письменных экзаменов	39,6
Низкие стипендии для студентов	26,2
Отсутствие квалифицированных педагогов	21,6
Недостаточное количество государственных образовательных грантов	19,8
Большие очереди в детские сады	18,2
Низкая техническая оснащенность кабинетов	15,9
Переполненность классов	13,0
Коррупционированность образовательной среды	13,0
Нехватка учебников на государственном языке	12,1

Неудобное расписание занятий	7,8
В нашей системе образования нет недостатков	7,5
Питание в школе дорого	0,1
Не знаю	0,4
Программа образования полностью неправильная	0,3
Нет практической части, только теория	0,3
После получения диплома нет работы по специальности	0,2
В целом низкий уровень образования, сомнительные эксперименты	0,4

5.2 Занятость молодежи на казахстанском рынке труда

Обеспечение занятости молодежи является одним из актуальных вопросов социально-экономического развития каждой страны. Молодежь является наиболее динамичной группой рабочей силы. Данная возрастная группа населения обладает повышенной мобильностью и потенциальными способностями к быстрому обучению. Наряду с этим, отсутствие или небольшой опыт работы, нехватка дополнительных навыков, несоответствие полученных знаний реальной ситуации обуславливают уязвимость данной группы населения на рынке труда. Отсюда данный блок отчета посвящен анализу статуса занятости молодых казахстанцев. Как показал опрос, каждый третий представитель молодого поколения на момент опроса являлся учащимся или студентом, то есть имел статус обучающегося в учебных заведениях разного уровня (29,5%). Большая часть опрошенных (40,1%) имеет постоянную работу, на которой выплачиваются заработная плата и делаются социальные и пенсионные отчисления. Остальные 29,5% представляют собой уязвимую группу, которая состоит из безработной молодежи и молодежи, трудоустроенной неофициально, поэтому они подвержены риску остаться без своевременной выплаты заработной платы и лишены социального пакета (Диаграмма 21). Данная группа в большей степени представлена в Жамбылской (49,6%), Туркестанской (42,9%), Восточно-Казахстанской (37,9%) областях и г. Алматы (37,6%).

Диаграмма 21. Распределение ответов на вопрос: «Имеете ли Вы постоянную работу, на которой выплачивается постоянная заработная плата и делаются социальные и пенсионные отчисления?», в %

Что касается продолжительности молодежной безработицы в Казахстане, то можно обнаружить, что каждый десятый ответивший на вопрос отметил, что для него характерно состояние краткосрочной безработицы, то есть отсутствие занятости на рынке труда не более 3-х месяцев (9,5%). 8% респондентов отметили, что не имеют постоянной работы от 3-х до 12 месяцев. Для 9,9% опрошенных характерна долгосрочная безработица. (Таблица 22).

В разрезе регионов краткосрочная безработица имеет место в Северо-Казахстанской (20,8%), Восточно-Казахстанской (17,8%) и Туркестанской (14,5%) областях. Долгосрочная безработица среди молодежи была обнаружена в ходе исследования в Актыбинской (21,2%) и Акмолинской (18,1%) областях.

Таблица 22. Распределение ответов на вопрос: «Если Вы не имеете постоянной работы, то насколько давно?», в %

	%
До 3 месяцев	9,5
3-6 месяцев	4,7
6-12 месяцев	3,3
Больше 1 года	9,9
В данный момент работаю	20,1
Домохозяйка	0,2
Учусь	41,8
Затрудняюсь ответить	10,6

Та доля молодежи, которая работает на данный момент, оценивает вероятность сохранения нынешней работы на 5,9 из 10. Другими словами, казахстанская молодежь не уверена в стабильности своего статуса занятости в долгосрочной перспективе. Причем чем старше респондент, тем больше он уверен в том, что не будет уволен, тогда как молодежь в возрасте 14-23 лет отличается наличием сомнений и страхов по поводу своего статуса кво. Это может быть связано как с недостатком опыта, компетенций в столь молодом возрасте, так и проявлением эдальтизма в обществе (дискриминация молодых людей по принципу «старший — значит, умный») (Таблица 23).

Таблица 23. Распределение ответов на вопрос: «По 10-балльной шкале оцените пожалуйста вероятность того, что Вы сохраните нынешнюю работу, не будете уволены и не станете безработными?», в %

	%
1	10,1
2	6,1
3	4,7

4	7,0
5	19,7
6	9,3
7	11,5
8	10,9
9	6,2
10	14,5

Перспектива поиска работы для большинства молодых людей связана с определенными сложностями. И если одни респонденты оценивают свои возможности как достаточно высокие, то есть они уверены в том, что найдут работу в самые короткие сроки или в течение трех месяцев (41%). То другие признаются, что найти новую работу – большая проблема, которую удастся решить в течение полугода (29,2%). Остальные респонденты пока не имеют опыта в поиске работы, так как учатся на данный момент, поэтому не могут оценить свои возможности на рынке труда (Таблица 24).

В разрезе социально-демографических характеристик можно отметить, что наибольшим оптимизмом в данном случае обладают молодые казахи (22,8%), в возрасте 24-28 лет (30,5%), мужчины (23,9%).

Таблица 24. Распределение ответов на вопрос: «В случае, если Вы окажетесь без работы, как быстро Вы найдете новую работу?», в %

	%
Я найду работу в самые короткие сроки	21,4
Поиск работы вызовет определенные сложности, но в течение трех месяцев я найду работу	19,6
Найти новую работу – это большая проблема для молодого человека, в лучшем случае найду в течение полугода	20,9
Я учусь, не ищу работу, у меня нет опыта в поиске работы	29,2
Затрудняюсь ответить	8,8

Выбор профессии - это важный и серьезный шаг в жизни каждого человека, и чтобы он был правильным, необходимо учитывать многие аспекты: востребованность на рынке труда, финансовые затраты на образование, склонности, способности и т.д. В ходе исследования респондентам был задан вопрос: «К кому Вы прислушиваетесь при выборе своей профессии?». Результаты опроса показали, что на выбор профессии молодыми людьми большое влияние оказывают родители (59,2%). Фактор осознанного выбора имеет место лишь в жизни каждого третьего представителя из молодежной когорты (30,4%). Наименьшее влияние на молодежь при выборе профессии имеют СМИ, учителя, социальное окружение (друзья, знакомые) (Таблица 25).

Таблица 25. Распределение ответов на вопрос: «К кому Вы прислушиваетесь при выборе своей профессии?», в %

	%
К СМИ	1,6
К друзьям, знакомым	4,0
К родителям	59,2
К учителям	3,6
Решения принимаю самостоятельно, не ориентируясь на мнения других	30,4
Нет профессии, закончил 9 классов	0,2
Ни к кому	0,1
Ко всем	0,1
Затрудняюсь ответить	1,0

5.3 Эффективность государственной молодежной политики

Государственная молодежная политика, целью которой является создание условий для полноценного и всестороннего развития молодежи, обеспечение успешной социализации, является одним из приоритетов нашей страны. В связи с этим, ключевой характер имеет мнение молодежи, как объекта приложения сил, об эффективности государственной молодежной политики.

Согласно результатам социологического исследования, большая часть молодежи Казахстана считает, что государство недостаточно уделяет внимания проблемам молодежи, об этом сказали 40,2% опрошенных. Противоположного мнения придерживаются 37% респондентов, полагающих обратное – государственные органы создают все условия для развития молодежи. Категоричная позиция о том, что государство ничего не делает в решении вопросов, касающихся молодежи, принадлежит почти каждому пятому опрошенному (17,8%) (Диаграмма 22). Причем в числе тех, кто поддерживает мнение о бездействии властных органов, в большей степени значатся молодые жители Костанайской (30,8%), Мангистауской (36,1%) областей и г. Алматы (28,6%).

Диаграмма 22. Распределение ответов на вопрос: «По Вашему мнению достаточно ли внимания государственные органы уделяют проблемам молодежи?», в %

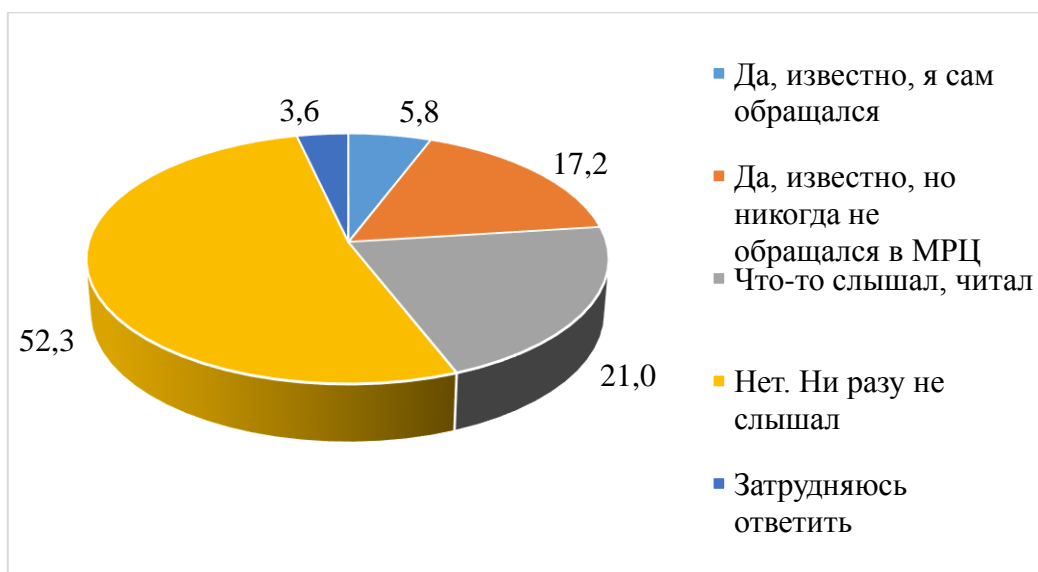

Далее опрос показал, что деятельность Молодежных ресурсных центров (МРЦ) не известна каждому второму представителю казахстанской молодежи. 21% респондентов имеют фрагментарную осведомленность о работе МРЦ. О том, что им известно о работе МРЦ, заявили 23% опрошенных, из них 17,2% никогда не обращались в МРЦ лично (Диаграмма 23).

Корреляционный анализ данных демонстрирует региональные различия в ответах респондентов. Так, высокую степень неинформированности о работе МРЦ показывают молодые люди, проживающие в Жамбылской (60,7%), Павлодарской (77%), Костанайской (78,9%) областях и г. Нур-Султан (85,5%).

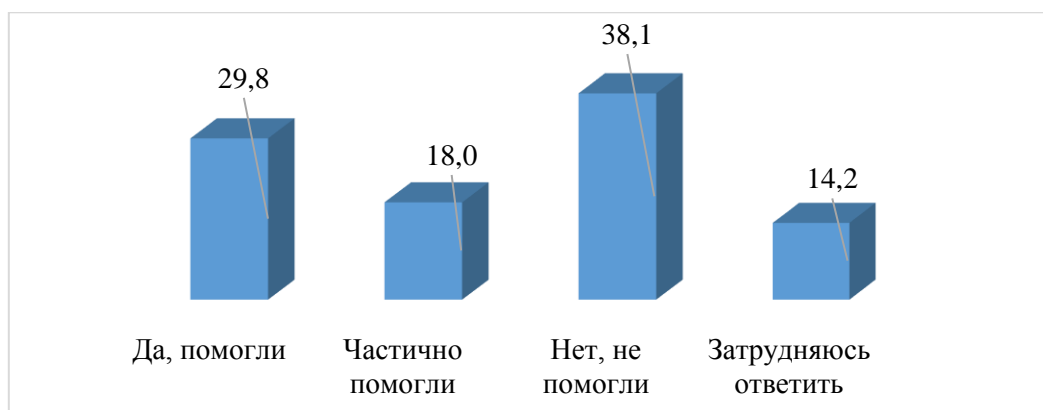
Также обращает на себя внимание анализ данных в разрезе статуса занятости опрошенных: не знают о деятельности МРЦ чаще безработные граждане и незанятая на рынке труда молодежь. Причем возрастной диапазон той молодежи, которая ничего не знает об МРЦ, в основном варьируется от 14 до 18 лет.

Диаграмма 23. Распределение ответов на вопрос: «Скажите, пожалуйста, Вам известно о работе Молодежных ресурсных центров (МРЦ) Вашего района / города / области?», в %

Наряду с низкой информированностью молодежи о деятельности МРЦ в ходе исследования был выявлен также неудовлетворительный уровень эффективности работы сотрудников МРЦ. Так, 38,1% молодых людей отметили, что им не помогли работники МРЦ в решении их проблемы. Частично решили волнующие вопросы лишь 18% респондентов. Положительный и эффективный опыт взаимодействия с сотрудниками МРЦ имеют 29,8% опрошенных, которые обращались в региональные центры по поддержке молодежи (Диаграмма 24).

Диаграмма 24. Распределение ответов на вопрос: «Помогли ли сотрудники Молодежных ресурсных центров в решении Вашей проблемы?», в %

Молодежная политика государства осуществляется, в том числе, посредством реализации ряда молодежных программ и проектов. В рамках настоящего исследования была изучена степень знакомства

молодежи Казахстана с такими программами, как «С дипломом – в село!», «Жасыл Ел», «Молодежная практика», Международная стипендия «Болашак», Серпін-2050, Программа жилищного строительства «Нұрлы жер», Единая программа поддержки и развития бизнеса «Дорожная карта бизнеса 2020», Государственная молодежная премия «Дарын», Бесплатное техническое и профессиональное образование для всех, Программа развития продуктивной занятости и массового предпринимательства на 2017-2021 годы, Проект развития молодежного корпуса, Молодежный кадровый резерв.

По уровню осведомленности среди молодежи лидируют следующие проекты: «С дипломом – в село!» (45,1%), «Жасыл Ел» (35,2%), «Молодежная практика» (28,9%), международная стипендия «Болашак» (24,2%).

При этом можно констатировать низкий уровень информированности респондентов в отношении таких программ, как Молодежный кадровый резерв (3,3%), Проект развития молодежного корпуса (2%) (Таблица 26).

Не знакомы ни с одной из перечисленных программ 21,6% опрошенных. Причем можно выделить следующие регионы, молодежь в которых больше всего не знает о государственных проектах по поддержке молодежи: в их числе Западно-Казахстанская область (52,9%), Жамбылская область (38,5%), Карагандинская область (33,3%), г. Нур-Султан (33,3%).

Таблица 26. Распределение ответов на вопрос: «О каких государственных программах и проектах по поддержке молодежи Вы слышали или знаете?», в %

	%
«С дипломом – в село!»	45,1
«Жасыл Ел»	35,2
«Молодежная практика»	28,9
Международная стипендия «Болашак»	24,2
Серпін-2050	21,7
Программа жилищного строительства «Нұрлы жер»	18,8
Единая программа поддержки и развития бизнеса «Дорожная карта бизнеса 2020»	15,9
Государственная молодежная премия «Дарын»	13,2
Бесплатное техническое и профессиональное образование для всех	7,4
Программа развития продуктивной занятости и массового предпринимательства на 2017-2021 годы	4,5
Проект развития молодежного корпуса	2,0
Молодежный кадровый резерв	3,3
Ни с одной из перечисленных программ не знаком	21,6

74,4% молодежи Казахстана никогда не принимали участие в государственных программах и проектах по поддержке молодежи. Из тех программ, в которых молодежь принимала участие, по показателю лидирует проект «Жасыл ел» (9,8%). Еще 7% молодых людей участвовали в программе «Молодежная практика». Общий процент участия в программе «С дипломом – в село!» - 5%. Участие в остальных государственных проектах не превышает 2,6% (Таблица 27).

Таблица 27. Распределение ответов на вопрос: «В каких государственных программах и проектах по поддержке молодежи Вы принимали участие?», в %

	%
«Жасыл Ел»	9,8
«Молодежная практика»	7,0
«С дипломом – в село!»	5,0
Серпін-2050	2,6
Программа жилищного строительства «Нурлы жер»	2,4
Единая программа поддержки и развития бизнеса «Дорожная карта би	2,1
Бесплатное техническое и профессиональное образование для всех	1,6
Государственная молодежная премия «Дарын»	1,1
Программа развития продуктивной занятости и массового предприни	0,9
Международная стипендия «Болашак»	0,9
Проект развития молодежного корпуса	0,4
Молодежный кадровый резерв	0,2
Ни в одной из перечисленных программ не принимал участие	74,4

5.4 Досуг молодежи и отношение к волонтерству

Досуг для современной молодежи является одной из первостепенных ценностей, в этой области реализуются многие социокультурные потребности молодых людей. Для досуговой сферы жизнедеятельности в наибольшей степени характерна свобода личности, которая проявляется в выборе форм, места, времени проведения досуга. Именно в сфере досуга молодые люди более чем где-либо выступают в качестве свободных индивидуальностей.

Содержание понятия досуга по природе своей дуально. С одной стороны, оно выступает в качестве рекреационного средства, позволяющего восстанавливать интеллектуальный, культурный и физический потенциал, с другой — развивать всю совокупность духовных и физических качеств личности, исходя из ее социокультурных потребностей.

Досуг предоставляет большие возможности для формирования нравственных ориентиров, как отдельной личности, так и различных социальных групп современного общества. Досуговая сфера активно влияет на общественное сознание, формируя в нем ценности, одобряемые обществом и, как правило, им же поощряемые; она располагает безграничными возможностями для реализации многообразных духовных потребностей общества и каждой личности в отдельности. Ввиду вышесказанного в целях выявления структуры характера и форм занятий молодежи в свободное время, выявления возможных резервов для повышения эффективности использования досуга в инструментарий исследования было включено несколько вопросов, касающихся качества досуга молодежи.

Согласно результатам опроса, ведущими формами проведения свободного времени для молодежи Казахстана выступают общение и развлечение: преобладающее число опрошенных в свободное время встречаются с друзьями (47,2%), отдыхают дома (42,4%), ходят в гости, принимают гостей (21,5%). Тогда как самообразование, творчество, активные виды отдыха, занимают в структуре досуговых предпочтений не столь значительное место: в свободное время занимаются спортом – 21% респондентов, читают – 19,8%, гуляют в парке – 18,5%, ходят на концерты – 8,5%, посещают театры, музеи, выставки – 4,7% (Таблица 28).

Таблица 28. Распределение ответов на вопрос: «Как Вы проводите свое свободное время?», в %

	%
Встречаюсь с друзьями	47,2
Отдыхаю дома	42,4
Хожу в гости, принимаю гостей	21,5
Занимаюсь спортом	21,0
Читаю	19,8
Гуляю в парке	18,5
Хожу в кино	18,4
Занимаюсь хобби	15,3
Выезжаю на природу	15,1
Посещаю кафе, ресторан	10,6
Хожу на концерты	8,5
Хожу в мечеть, церковь, синагогу	4,8
Посещаю театры, музеи, выставки	4,7
У меня нет свободного времени	8,4
С ребенком сижу	0,1
Общаюсь с друзьями в социальных сетях	0,1
Гуляю с семьей, провожу время с семьей	0,1

На вопрос анкеты об удовлетворенности качеством работы досуговых учреждений, 61,6% респондентов ответили, что удовлетворены работой досуговых центров, расположенных в их населенном пункте. Неудовлетворенность качеством работы досуговых учреждений выразили 19,2% опрошенных. Каждый десятый участник опроса указал на отсутствие досуговых учреждений в регионе их проживания (Таблица 29). Причем в региональном разрезе на отсутствие мест для проведения досуга чаще жаловались жители Акмолинской (29,3%), Алматинской (30,6%) и Костанайской (33%) областей. Неудовлетворенность качеством работы досуговых центров выразил каждый второй опрошенный, проживающий в г. Нур-Султан (52,6%).

Таблица 29. Распределение ответов на вопрос: «Удовлетворены ли Вы качеством работы досуговых учреждений, которые находятся в Вашем городе / селе?», в %

	%
Полностью удовлетворен	25,7
Скорее удовлетворен	35,9
Скорее не удовлетворен	14,1
Полностью не удовлетворен	5,1
В нашем населенном пункте нет досуговых учреждений	9,9
Я не посещаю досуговые учреждения в нашем городе, селе	7,6
Затрудняюсь ответить	1,7

В настоящее время для молодежи одной из основных форм выражения социальной активности и гражданской позиции является волонтерство. В научном мире существует мнение, что добровольная общественная деятельность сегодня не только может помочь решить многие социальные проблемы общества, но и способствовать развитию социально-значимых качеств юношей и девушек, формированию у них активной жизненной позиции. Как показывают результаты опроса, лишь 12,2% казахстанской молодежи являлись ранее и практикуют сейчас добровольческую деятельность. Доминирующее число респондентов слышали о волонтерстве, но никогда в нем не участвовали (52%). 33,6% - показатель неинформированности молодежи о сущности и целях добровольной общественной деятельности (Диаграмма 25).

В разрезе регионов ничего не знает о волонтерстве почти каждый второй житель южного региона страны (Алматинская область – 43,1%, Туркестанская область - 47%, Жамбылская область – 44,6%, Кызылординская область – 43,3%), Актюбинской области (46,4%) и г. Нур-Султан (46,2%).

Примечательно, что практически абсолютное число опрошенных в Костанайской области и г. Шымкент слышали о волонтерстве, но не

имеют опыта участия в волонтерских практиках, 95,6% и 80,7% соответственно.

Наблюдается зависимость уровня информированности о феномене волонтерства от уровня образования опрошенных: чем образованнее респондент – тем выше вероятность, что он знает что-либо о волонтерской деятельности.

Мнения разделились также в зависимости от материального статуса опрошенных. Так, представители полярных страт – обеспеченные респонденты и граждане, проживающие за чертой бедности, представляют основную долю активных волонтеров и тех, кто о волонтерстве ничего не знает. Тогда как представители промежуточных страт, так называемый средний класс, в превалирующем числе знает (слышал) о волонтерах, но никогда в их рядах не состоял.

Диаграмма 25. Распределение ответов на вопрос: «Занимались ли Вы когда-либо волонтерской деятельностью?», в %

Самым распространенным видом волонтерства, в котором принимает участие казахстанская молодежь, является помощь бедным (22,3%). Другие виды волонтерской деятельности значительно уступают по частоте участия в них. Так, 11,6% участвуют в волонтерских практиках по поддержке людей с ограниченными возможностями, 10,9% - участвуют в мероприятиях по защите окружающей среды. Помощь одиноким и пожилым людям оказывают 8,9% молодых волонтеров. Остальные направления добровольной общественной деятельности, указанные в Таблице 30, менее популярны в молодежной среде.

Таблица 30. Распределение ответов на вопрос: «Каково направление Вашей волонтерской деятельности?», в %

	%
Помощь бедным	22,3
Поддержка людей с ограниченными возможностями	11,6
Защита окружающей среды	10,9
Помощь одиноким и пожилым людям	8,9
Поддержка религиозной организации, церкви, мечети	6,7
Поддержка спортивных и иных культурно-массовых мероприятий	5,7
Поддержка бездомных	5,0
Психологическая помощь	4,2
Сохранение культуры	3,7
Поддержка научных исследований	3,2
Защита животных	3,2
Борьба с наркоманией	2,2
Защита прав женщин	1,2
Во время стихийных бедствий	0,2
Затрудняюсь ответить	10,9

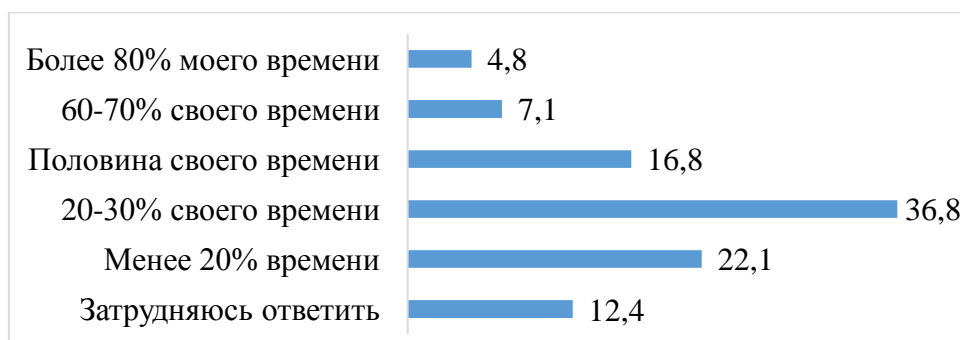
Что побуждает молодежь быть волонтерами? Согласно ответам молодых казахстанцев, главными мотивами их действий является желание помочь другим (44,1%) и чувство ответственности за происходящее вокруг (18,5%). Другая часть опрошенных ответила, что таким образом приобретает жизненный опыт (14,4%). 19,7% респондентов, будучи волонтерами, желают изменить мир (Таблица 31).

Таблица 31. Распределение ответов на вопрос: «Скажите, пожалуйста, что побудило Вас стать волонтером?», в %

	%
Желание помочь другим	44,1
Чувство ответственности за происходящее вокруг	18,5
Желание приобрести жизненный опыт	14,4
Желание немного подзаработать	7,8
Желание изменить мир	19,7
Затрудняюсь ответить	12,4

Как показали результаты опроса, большая часть молодежи готова потратить на волонтерскую деятельность 20-30% своего времени. Каждый пятый готов пожертвовать менее 20% личного времени на безвозмездную общественную деятельность. Более щедрыми в этом плане оказались 28,7% опрошенных, которые готовы потратить на волонтерство от 50% до 80% (и более) личного времени (Диаграмма 26). Причем последних больше всего Жамбылской области (36,1%), Туркестанской области (29,3%) и г. Алматы (67,3%).

Диаграмма 26. Распределение ответов на вопрос: «Какую часть своего времени (в процентах) Вы тратите либо готовы потратить на волонтерскую деятельность?», в %

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Настоящий аналитический документ содержит результаты социологического исследования, основной целью которого являлось изучение общественно-политической ситуации в молодежной среде.

По результатам исследования были сделаны следующие выводы:

В целом социальная структура молодежной когорты репрезентирует особенности классовой структуры казахстанского общества. Большая часть молодежи представляет собой так называемый базовый слой (среднее между средним классом и долей населения, которая балансирует на грани бедности). Средний класс представлен в молодежной среде на уровне 32%. Доли балансирующих на грани бедности и обеспеченных молодых граждан находятся практически в одинаковом соотношении – на уровне 10-12%.

Анализируя ценностные ориентации молодого поколения Казахстана, можно сказать, что в основном для молодежи характерны традиционные взгляды и ценности, проявляющиеся в гендерных стереотипах относительно брачно-семейных установок, предубеждений и интолерантности в отношении представителей ЛГБТ сообществ, религиозной идентификации, преимущественно обусловленной национально-культурными традициями и семейной межпоколенческой преемственностью.

Следует отметить, что в основном молодежь Казахстана проявляет толерантное отношение к людям, разговаривающим на другом языке, принадлежащим к разным этническим группам, мигрантам, практикующим поведение, неприятое в обществе (гражданский брак) и т.д. Кроме этого, молодежь проявляет нетерпимость к коррупции, но в то же время данные показали, что по мере взросления молодежи меняется и отношение к коррупции как негативному явлению.

Языковая ситуация в молодежной среде характеризуется билингвизмом, причем владение государственным и английским языками характерно преимущественно для молодежи в возрасте 14-18 лет, что позволяет прогнозировать значительное повышение значимости казахского и английского языков среди казахстанской молодежи в ближайшие 5-10 лет. Свободное владение английским языком характерно для 8% молодежи в стране. Причем на степень владения английским языком влияют два фактора: возраст респондентов и уровень материального положения, которые позволяют предположить, что эффективность реализации реформы трехязычия в стране может напрямую зависеть от создания благоприятных социально-экономических условий для развития молодежи в стране.

Важным элементом повседневности современной молодежи является интернет. Результаты опроса показали, что для казахстанской

молодежи интернет является средством коммуникации. При этом можно констатировать неэффективное использование возможностей всемирной паутины молодежью, которые при желании могут выступить каналом получения образования, расширения мировоззрения, повышения профессиональной компетенции и т.д.

Также результаты опроса позволяют сделать вывод о том, что для молодежи характерна неуверенность в стабильности своего статуса занятости в долгосрочной перспективе. Причем чем старше респондент, тем больше он уверен в том, что не будет уволен, тогда как молодежь в возрасте 14-23 лет отличается наличием сомнений и страхов по поводу своего статуса кво на рынке труда. Это может быть связано как с недостатком опыта, компетенций в столь молодом возрасте, так и проявлением эгалтизма в обществе (дискриминация молодых людей по принципу «старший — значит, умный»).

Относительно деятельности молодежных ресурсных центров в Казахстане, результаты опроса позволяют констатировать низкий уровень информированности молодежи о МРЦ в целом. Так, высокую степень неинформированности о работе МРЦ показывают молодые люди, проживающие в Жамбылской (60,7%), Павлодарской (77%), Костанайской (78,9%) областях и г. Нур-Султан (85,5%). Также обращает на себя внимание анализ данных в разрезе статуса занятости опрошенных: не знают о деятельности МРЦ чаще безработные граждане и незанятая на рынке труда молодежь. Причем возрастной диапазон той доли молодежи, которая ничего не знает об МРЦ, в основном варьируется от 14 до 18 лет.

Наряду с низкой информированностью молодежи о деятельности МРЦ в ходе исследования был выявлен также неудовлетворительный уровень эффективности работы сотрудников молодежных ресурсных центров. Так, 38,1% молодых людей отметили, что им не помогли работники МРЦ в решении их проблемы.

Уровень участия молодежи в государственных программах и проектах остается невысоким (в большей части проектов не превышает 5%). Причем значительная доля молодежи Западно-Казахстанской, Жамбылской, Карагандинской областей и г. Нур-Султан не информирована о функционировании молодежных проектов в Казахстане.

В целом, восприятие молодежью различных сторон общественной жизни (уровня личной безопасности, оценки физического самочувствия, качества образовательных услуг, жилищных условий, реализации молодежной политики и т.д.) носит положительный характер. При этом результаты исследования обозначили, что качество жизни казахстанской молодежи, социальное самочувствие и удовлетворенность молодыми людьми эффективностью реализации молодежной политики имеет

социально-экономическую природу. В исследовании была выявлена устойчивая тенденция: чем выше уровень социально-экономической жизни молодых людей – тем выше их оценки и позитивнее восприятие различных сторон общественной жизни. Так, высока доля неудовлетворенных собственным здоровьем, условиями проживания, качеством полученного (получаемого) образования, уровнем безопасности, действиями властей по созданию оптимальных условий для развития молодежи среди молодых людей с низким уровнем достатка и проживающих за чертой бедности. Поэтому можно предположить, что улучшение социально-экономических условий молодежи одновременно отразится на уровне ее социального самочувствия и удовлетворенности различными аспектами жизни.

ПРИЛОЖЕНИЯ

Научно-исследовательский центр «Молодежь»
Z01F9K5, Республика Казахстан, г. Нур-Султан,
проспект Мангилик ел, 30
Телефон: + 7 7172/ 27 81 59, E-mail: infonic@eljastary.kz

Проект
Молодежь Казахстана_2019(2)

Анкета для массового опроса молодежи

№ анкеты _____	Район _____
Область _____	Тип населенного пункта:
Город _____	1. Городской
Село _____	2. Сельский

Уважаемый респондент! Меня зовут_____. Я являюсь интервьюером Научно-исследовательского центра «Молодежь» (г. Нур-Султан). Просим Вас принять участие в социологическом опросе, посвященном актуальным проблемам молодежи. Вашему вниманию предложен ряд вопросов и варианты ответов на них. Прослушайте, пожалуйста, эти вопросы и предлагаемые к ним варианты ответов до конца, выберите устраивающий Вас ответ. В случае, если ни один из предложенных ответов Вас не удовлетворяет, **НАПИШИТЕ** свой вариант в графе "другое".

Полученная информация будет использована исключительно в обобщенном виде. Анонимность и конфиденциальность Вашего мнения гарантируется.

1. БАЗОВЫЕ ПОТРЕБНОСТИ ЧЕЛОВЕКА

1. На какие средства Вы живете? (ОДИН ОТВЕТ)

1. Живу только на заработную плату
 2. Живу на заработную плату и имею постоянный дополнительный доход
 3. Живу на заработную плату и время от времени имею дополнительный доход
 4. Живу на доходы от собственной предпринимательской деятельности
 5. Живу случайными заработками
 6. Живу на стипендию, пенсию, пособие
 7. Живу на доходы других членов семьи
- (98) Другое (НАПИШИТЕ)_____

2. Как бы Вы сами определили уровень материального благосостояния Вашей семьи? (ОДИН ОТВЕТ)

1. Мы не испытываем материальных затруднений и при необходимости вполне можем приобрести автомобиль или квартиру
 2. Доходов хватает на все, кроме очень дорогих приобретений, таких как автомобиль или квартира
 3. Денег хватает на питание и одежду, но покупка товаров длительного пользования затруднительна
 4. Денег хватает на питание, но покупка одежды вызывает затруднение
 5. Денег не хватает даже на питание
- (99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

3. Какая часть Вашего или Вашей семьи ежемесячного дохода уходит на питание? (ОДИН ОТВЕТ)

1. Все деньги уходят на питание (100%)
 2. Большая часть дохода семьи уходит на приобретение продуктов (70-80%)
 3. Половина дохода уходит на еду (50%)
 4. Четверть дохода семьи уходит на питание (25%)
 5. На питание уходит от 10 до 25%
 6. На приобретение продуктов уходит менее 10% дохода
- (99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

4. Насколько разнообразно Вы питаетесь? (ОДИН ОТВЕТ)

1. Питание достаточно разнообразно, ежедневно едим мясо и фрукты
2. Стараемся сделать питание разнообразным, но возможности ежедневно употреблять мясо и фрукты есть не всегда

3. Питание нашей семьи однообразно, возможности включить в рацион мясо и фрукты нет вообще
(99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

5. За последние полгода были ли в Вашей жизни моменты, когда у Вас не было денег на еду, в результате чего Вы недоедали на протяжении нескольких дней? (ОДИН ОТВЕТ)

1. Да, такое случается довольно часто
 2. Такое случилось несколько раз
 3. В моей жизни такого не было никогда
- (99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

6. Сколько человек живет в Вашем домохозяйстве? _____

7. Сколько комнат в Вашей квартире/доме? _____

8. Вы имеете свое собственное жилье, которое находится в Вашей личной собственности, в собственности Вашей семьи, которым Вы можете распоряжаться по своему усмотрению? (ОДИН ОТВЕТ)

1. Да, имею в моей личной собственности или в собственности супруга/родителей
 2. На правах собственности (совладение)
 3. Арендное жилье
 4. Нет, не имею
- (98) Другое (НАПИШИТЕ) _____

9. Удовлетворены ли Вы Вашими жилищными условиями в целом или нет? (ОДИН ОТВЕТ)

1. Вполне удовлетворен (-а)
 2. Скорее удовлетворен (-а)
 3. Скорее не удовлетворен (-а)
 4. Совершенно не удовлетворен (-а)
- (99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

10. Сколько ежемесячно Вы платите за коммунальные услуги (электричество, вода, отопление, телефон, интернет)? (ОДИН ОТВЕТ)

1. До 10 тыс. тенге
 2. 11-20 тыс. тенге
 3. 21-40 тыс. тенге
 4. 41-80 тыс. тенге
 5. 81 тыс. тенге и выше
 6. За коммунальные услуги не плачу, платят родители
- (98) Другое (НАПИШИТЕ) _____
(99) Затруднились ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

11. Я сейчас назову ряд проблем в сфере ЖКХ. Какие из них, с Вашей точки зрения, наиболее актуальны и значимы для Вашего населенного пункта? (не более ТРЕХ ответов)

1. Высокие тарифы на коммунальные услуги
2. Низкое качество коммунальных услуг
3. Обветшание жилого фонда (изношенность коммуникаций)
4. Отсутствие надлежащего контроля со стороны госорганов
5. Недоступность жилья
6. Низкий уровень благоустройства придомовых территорий
7. Отопление не соответствует погоде
8. Отсутствие парковок
9. Коррупция, взяточничество в отрасли ЖКХ
10. Низкие температуры отопления
11. Проблема с вывозом мусора
12. Недобросовестность КСК
13. Перебои в электроснабжении

14. Перебои с водоснабжением
 15. Отсутствие газификации, перебои с газоснабжением
 16. Отсутствие асфальтированных дорог у дома
 17. Отсутствие придомовых игровых, спортивных площадок
 18. Перебои в работе лифтов
 19. Отсутствие каналов коммуникации с представителями ЖКХ (не отвечают на телефонные звонки, не реагируют на жалобы и пр.)
- (97) Нет никаких проблем
- (98) Другое (НАПИШИТЕ) _____
- (99) Затрудняюсь ответить

12. Насколько Вы удовлетворены...? (ОДИН ОТВЕТ по каждой строке)

	Удовлетворен (-а)	Не удовлетворен (-а)	Не пользуюсь
1. Уровнем организации теплоснабжения	1	2	3
2. Уровнем организации водоснабжения / холодная и горячая вода	1	2	3
3. Уровнем организации водоотведения / канализации	1	2	3
4. Уровнем организации электроснабжения	1	2	3
5. Уровнем организации газоснабжения	1	2	3
6. Услугами лифта	1	2	3
7. Услугами вывоза мусора	1	2	3
8. Услугами телефонии	1	2	3
9. Услугами домашнего Интернета	1	2	3

13. Чувствуете ли Вы себя в безопасности, когда идете один / одна ночью по городу / поселку / селу, где Вы живете? (ОДИН ОТВЕТ)

1. Да
 2. Нет
- (97) Отказ от ответа
- (99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

14. За прошедшие 12 месяцев было ли предпринято против Вас какое-либо противоправное действие/преступление? (ОДИН ОТВЕТ)

1. Да
 2. Нет
- (97) Отказ от ответа
- (99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

15. Знакомы ли, встречались ли Вы лично с участковым инспектором полиции, который обеспечивает безопасность участка, на котором Вы проживаете? (ОДИН ОТВЕТ)

1. Да, знаком, встречаюсь с ним довольно часто
 2. Да, знаком, встречаюсь с ним иногда
 3. Нет, не знаком, никогда его не видел
- (99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

16. Был ли за прошедшие 2-3 месяца противоправный случай, в котором полицейские повели себя так, что у Вас вызвало неприятие или недовольство? (ОДИН ОТВЕТ)

1. Да, был лично свидетелем
 2. Только по СМИ, интернет и соцсетям
 3. Таких случаев не имелось
- (98) Другое (НАПИШИТЕ) _____
- (99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

17. Что на Ваш взгляд представляет угрозу Вашей личной безопасности? (не более ДВУХ ответов)

1. Загрязнение воздуха, воды
2. Безработица
3. Угроза войны
4. Коррупция
5. Болезни
6. Бедность
7. Религиозный экстремизм
8. Межэтнические конфликты
9. Преступность

(98) Другое (НАПИШИТЕ) _____

(99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

2. ОСНОВЫ БЛАГОПОЛУЧИЯ

18. Сколько лет Вы затратили времени на обучение, то есть получение образования, включая все учебные заведения, которые закончили (школа, колледж, университет, послевузовское образование)? (ОДИН ОТВЕТ)

1. (НАПИШИТЕ) _____

(97) Отказ от ответа

19. Напишите, в какой степени Вы владеете следующими языками? (ОДИН ответ по каждой строке)

Языки	Совершенно не знаю	Знаю только несколько слов и фраз	Понимаю, а также могу участвовать в несложном разговоре	Могу свободно говорить, читать и писать
1. Казахский	1	2	3	4
2. Русский	1	2	3	4
3. Английский	1	2	3	4

20. Есть ли у Вас мобильный телефон? (ОДИН ОТВЕТ)

1. Да
2. Нет

21. На каких имеющихся у Вас устройствах Вы чаще всего выходите в интернет? (ОДИН ОТВЕТ)

1. Мобильный телефон
2. Стационарный компьютер или ноутбук
3. Интернет-кафе или компьютерные клубы
4. Не выхожу в интернет-----ПЕРЕХОД К ВОПРОСУ №24

(98) Другое (НАПИШИТЕ) _____

(99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

22. Как часто Вы выходите в интернет? (ОДИН ОТВЕТ)

1. Ежедневно, постоянно сижу в интернете
2. Ежедневно, 1-2 часа в день
3. Ежедневно менее получаса
4. Несколько раз в неделю
5. Реже одного раза в неделю

(98) Другое (НАПИШИТЕ) _____

(99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

23. С какой целью Вы пользуетесь интернетом? (ЛЮБОЕ КОЛИЧЕСТВО ОТВЕТОВ)

1. Для учебы
2. Для работы
3. Для чтения новостей
4. Для общения в социальных сетях
5. Для игр

(98) Другое (НАПИШИТЕ) _____
(99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

24. Как Вы оцениваете состояние собственного здоровья? (ОДИН ОТВЕТ)

1. Очень хорошее
2. Хорошее
3. Не очень хорошее
4. Плохое

(98) Другое (НАПИШИТЕ) _____
(99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

25. Как изменилось состояние Вашего здоровья за последний год? (ОДИН ОТВЕТ)

1. Улучшилось
2. Скорее улучшилось
3. Не изменилось
4. Скорее ухудшилось
5. Ухудшилось

(99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

26. Сдавали ли Вы когда-нибудь анализ крови на ВИЧ/СПИД? (ОДИН ОТВЕТ)

1. Да
2. Нет

(97) Отказ от ответа

(99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

27. Как бы Вы оценили экологическую обстановку в Вашем населенном пункте, местности? (ОДИН ОТВЕТ)

1. В целом благополучная
2. Скорее благополучная
3. Скорее неблагоприятная
4. Очень плохая, близкая к катастрофической

(99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

28. Удовлетворены ли Вы качеством (ОДИН ответ по каждому столбцу)

	28.1 воздуха в Вашем населенном пункте	28.2 воды, которой пользуетесь, в Вашем населенном пункте
Удовлетворен	1	1
Скорее удовлетворен	2	2
Скорее не удовлетворен	3	3
Не удовлетворен	4	4
Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)	(99)	(99)

3. ВОЗМОЖНОСТИ

29. Был ли у Вас лично опыт обращения в полицию и насколько Вы удовлетворены ее работой? (ОДИН ОТВЕТ)

1. Да, лично обращался (-лась) в полицию, полностью удовлетворен (-а) ее работой
2. Да, обращался (-лась), но результат меня не устроил
3. Да, обращался (-лась), но остался полностью неудовлетворенным (-ой) работой полиции
4. Нет, никогда не обращался (-лась) в полицию

(99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

30. К кому Вы прислушиваетесь при выборе своей профессии? (ОДИН ОТВЕТ)

1. К СМИ
2. К друзьям, знакомым
3. К родителям

4. К учителям
 5. Решения принимаю самостоятельно, не ориентируясь на мнения других
- (98) Другое (НАПИШИТЕ) _____
- (99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

31. К какой религии Вы себя относите? (ОДИН ОТВЕТ)

1. Ислам
 2. Православие
 3. Католицизм
 4. Протестантизм
 5. Иудаизм
 6. Не отношу себя ни к какой религии-----ПЕРЕХОД К ВОПРОСУ № 33
- (98) Другое (НАПИШИТЕ) _____
- (99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ) -----ПЕРЕХОД К ВОПРОСУ № 33

32. Как Вы выбрали религию? (ОДИН ОТВЕТ)

1. Наша религия зависит от нашего этноса
 2. Религия не связана с этносом, ее мне передали мои родители
 3. Религию выбрал сам
- (98) Другое (НАПИШИТЕ) _____
- (99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

33. Как Вы думаете, какой возраст является идеальным для вступления в брак? (ОДИН ответ по каждому столбцу)

	Для мужчины		Для женщины
1.	18-23 года	1.	18-23 года
2.	24-27 лет	2.	24-27 лет
3.	28-35 лет	3.	28-35 лет
4.	35 лет и более	4.	35 лет и более
5.	В брак вступать не обязательно	5.	В брак вступать не обязательно
(98)	Другое (НАПИШИТЕ)	(98)	Другое (НАПИШИТЕ)
(99)	Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)	(99)	Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

34. Как Вы считаете, кто должен брать на себя ответственность за использование контрацепции для предупреждения незапланированной беременности? (ОДИН ОТВЕТ)

1. Решение по использованию контрацепции должна принимать женщина
 2. Решение по использованию контрацепции должен принимать мужчина
 3. Ответственность за использование контрацепции лежит как на мужчине, так и на женщине
 4. Я против применения контрацепции
 5. Не допускаю возможности применения контрацепции по религиозным мотивам
- (98) Другое (НАПИШИТЕ) _____
- (99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

35. Сталкивались ли Вы в течение последнего месяца с проявлениями коррупции (давали ли вознаграждение за какую-либо услугу)? (ОДИН ОТВЕТ)

1. Да, несколько раз за это время
 2. Это было один раз за последний месяц
 3. Нет, за последний месяц этого не было-----ПЕРЕХОД К ВОПРОСУ № 37
 4. Этого не было за последний месяц, но раньше такие случаи были
- (98) Другое (НАПИШИТЕ) _____
- (99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

36. За оказание каких услуг Вы давали вознаграждение (взятку) за последний месяц? (ОДИН ОТВЕТ)

1. Медицинские услуги
2. Образование, включая детские сады
3. Правоохранительные органы, в том числе дорожная полиция
4. Трудоустройство
5. Государственные органы

(98) Другое (НАПИШИТЕ) _____

(99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

37. Как Вы думаете, кто виноват в том, что в обществе существует коррупция? (ОДИН ОТВЕТ)

1. Виноват тот, кто предлагает (дает) взятку
2. Виноват тот, кто требует (вымогает) взятку
3. Виноваты оба
4. Виновато общество
5. Виновато законодательство

(98) Другое (НАПИШИТЕ) _____

(99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

38. Каков средний размер вознаграждения, которое Вам приходилось давать? (ОДИН ОТВЕТ)

1. Менее 1000 тенге
2. 1001-5000 тенге
3. 5001-10 000 тенге
4. 10 001-50 000 тенге
5. 50 001-100 000 тенге
6. Свыше 100 000 тенге

(98) Другое (НАПИШИТЕ) _____

(99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

39. В нашем обществе очень много разных людей. Ниже перечислены различные группы людей. Назовите тех, с кем бы Вы НЕ ХОТЕЛИ жить по соседству (ОДИН ОТВЕТ ПО КАЖДОЙ СТРОКЕ)

	Категорически нет	Нет, но с некоторыми исключениями	Мне все равно	Затрудняюсь ответить
1. Люди другой этнической группы (национальности)	1	2	3	(99)
2. Иммигранты и иностранные рабочие	1	2	3	(99)
3. Люди другой религии (вероисповедания)	1	2	3	(99)
4. Сожительствующие без официальной регистрации брака в ЗАГСе	1	2	3	(99)
5. Люди, разговаривающие на незнакомом Вам языке	1	2	3	(99)
6. Оралманы	1	2	3	(99)
7. Люди с нетрадиционной сексуальной ориентацией	1	2	3	(99)

40. Если Вы не имеете постоянной работы, то насколько давно? (ОДИН ОТВЕТ)

1. До 3 месяцев
2. 3-6 месяцев
3. 6-12 месяцев
4. Больше 1 года

(98) Другое (НАПИШИТЕ) _____

(99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

41. По 10-балльной шкале оцените пожалуйста вероятность того, что Вы сохраните нынешнюю работу, не будете уволены и не станете безработными? (ОДИН ОТВЕТ)

При этом 1 балл – это минимальная вероятность, а 10 баллов – максимальная.

1.....2.....3.....4.....5.....6.....7.....8.....9.....10

4. ВОПРОСЫ ПО ИНДЕКСУ «ЖАСТАРҒА МЕЙІРІМДІ МЕКЕН»

42. Удовлетворены ли Вы качеством полученного или получаемого Вами образования? (ОДИН ОТВЕТ)

1. Полностью удовлетворен (-а)
2. Скорее удовлетворен (-а)
3. Скорее не удовлетворен (-а)
4. Полностью не удовлетворен (-а)

(99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

43. Назовите основные преимущества образования в нашей стране (ЗАЧИТАЙТЕ ВАРИАНТЫ. ЛЮБОЕ КОЛИЧЕСТВО ОТВЕТОВ)

1. Бесплатное школьное образование
2. Наличие новых учебников
3. Техническая оснащенность кабинетов
4. Высокая квалификация преподавателей
5. Строительство новых учебных заведений
6. Котируемость отечественных ВУЗов за рубежом
7. Возможность участвовать на международных олимпиадах
8. В нашей системе образования нет преимуществ

(98) Другое (НАПИШИТЕ) _____

44. Назовите основные недостатки образования в нашей стране (ЛЮБОЕ КОЛИЧЕСТВО ОТВЕТОВ)

1. ЕНТ- не показатель образованности абитуриента, нужно вернуть прежнюю систему устных/письменных экзаменов
2. Нехватка учебников на государственном языке
3. Переполненность классов
4. Низкая техническая оснащенность кабинетов
5. Отсутствие квалифицированных педагогов
6. Неудобное расписание занятий
7. Коррупционность образовательной среды
8. Недостаточное количество государственных образовательных грантов
9. Низкие стипендии для студентов
10. Высокая плата за обучение в ВУЗах
11. Большие очереди в детские сады
12. В нашей системе образования нет недостатков

(98) Другое (НАПИШИТЕ) _____

45. Имеете ли Вы постоянную работу, на которой выплачивается постоянная заработная плата и делаются социальные и пенсионные отчисления? (ОДИН ОТВЕТ)

1. Да
2. Нет
3. Я не работаю, я учусь

(98) Другое (НАПИШИТЕ) _____

(99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

46. В случае, если Вы окажетесь без работы, как быстро Вы найдете новую работу?
(ОДИН ОТВЕТ)

1. Я найду работу в самые короткие сроки
2. Поиск работы вызовет определенные сложности, но в течение трех месяцев я найду работу
3. Найти новую работу – это большая проблема для молодого человека, в лучшем случае найду в течение полугода
4. Я учусь, не ищу работу, у меня нет опыта в поиске работы

(98) Другое (НАПИШИТЕ) _____

(99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

47. О каких государственных программах и проектах по поддержке молодежи Вы слышали или знаете?

(ЛЮБОЕ КОЛИЧЕСТВО ОТВЕТОВ)

1. «Молодежная практика»
2. «С дипломом – в село!»
3. «Жасыл Ел»
4. Единая программа поддержки и развития бизнеса «Дорожная карта бизнеса 2020»
5. Программа развития продуктивной занятости и массового предпринимательства на 2017-2021 годы
6. Программа жилищного строительства «Нұрлы жер»
7. Международная стипендия «Болашак»
8. Государственная молодежная премия «Дарын»
9. Серпін-2050
10. Бесплатное техническое и профессиональное образование для всех
11. Проект развития молодежного корпуса
12. Молодежный кадровый резерв
13. Ни с одной из перечисленных программ не знаком

(98) Другое (НАПИШИТЕ) _____

48. В каких государственных программах и проектах по поддержке молодежи Вы принимали участие?

(ЛЮБОЕ КОЛИЧЕСТВО ОТВЕТОВ)

1. «Молодежная практика»
2. «С дипломом – в село!»
3. «Жасыл Ел»
4. Единая программа поддержки и развития бизнеса «Дорожная карта бизнеса 2020»
5. Программа развития продуктивной занятости и массового предпринимательства на 2017-2021 годы
6. Программа жилищного строительства «Нұрлы жер»
7. Международная стипендия «Болашак»
8. Государственная молодежная премия «Дарын»
9. Серпін-2050
10. Бесплатное техническое и профессиональное образование для всех
11. Проект развития молодежного корпуса
12. Молодежный кадровый резерв
13. Ни в одной из перечисленных программ не принимал участие

(98) Другое (НАПИШИТЕ) _____

49. Скажите, пожалуйста, Вам известно о работе Молодежных ресурсных центров (МРЦ) Вашего района / города / области? (ОДИН ОТВЕТ)

1. Да, известно, я сам (сама) обращался(-лась) в МРЦ
2. Да, известно, но никогда не обращался(-лась) в МРЦ---→ ПЕРЕХОД К ВОПРОСУ

№ 52

3. Что-то слышал(-а), читал(-а) об МРЦ-----→ ПЕРЕХОД К ВОПРОСУ № 52
4. Нет. Ни разу не слышал(-а) об МРЦ-----→ ПЕРЕХОД К ВОПРОСУ № 52

(99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ) --→ ПЕРЕХОД К ВОПРОСУ

№ 52

50. Помогли ли сотрудники Молодежных ресурсных центров в решении Вашей проблемы?

(ОДИН ОТВЕТ)

1. Да, помогли
2. Частично помогли
3. Нет, не помогли

(98) Другое (НАПИШИТЕ) _____

(99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

51. По Вашему мнению достаточно ли внимания государственные органы уделяют проблемам молодежи? (ОДИН ОТВЕТ)

1. Да, государство создает все условия для развития молодежи
2. Государственные органы уделяют недостаточно внимания молодежи
3. Нет, государство ничего не делает для молодежи

(98) Другое (НАПИШИТЕ) _____

(99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

52. Как Вы проводите свое свободное время? (ЗАЧИТАЙТЕ ВАРИАНТЫ. ЛЮБОЕ КОЛИЧЕСТВО ОТВЕТОВ)

1. Посещаю театры, музеи, выставки
2. Хожу на концерты
3. Хожу в гости/принимаю гостей
4. Встречаюсь с друзьями
5. Занимаюсь спортом
6. Хожу в мечеть/церковь/синагогу
7. Посещаю кафе, ресторан
8. Гуляю в парке
9. Читаю
10. Хожу в кино
11. Выезжаю на природу
12. Занимаюсь хобби (кулинария, вышивание, рыбалка, охота, автомобиль)
13. Отдыхаю дома
14. У меня нет свободного времени

(98) Другое (НАПИШИТЕ) _____

53. Удовлетворены ли Вы качеством работы досуговых учреждений (дворцов школьников, школ искусств, дворцов спорта, ДЮСШ, спортивных центров и др.), которые находятся в Вашем городе / селе? (ОДИН ОТВЕТ)

1. Полностью удовлетворен (-а)
2. Скорее удовлетворен (-а)
3. Скорее не удовлетворен (-а)
4. Полностью не удовлетворен (-а)
5. В нашем населенном пункте нет досуговых учреждений
6. Я не посещаю досуговые учреждения в нашем городе/селе

(99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

54. Занимались ли Вы когда-либо волонтерской деятельностью (помощь чужим людям, осуществляемая добровольно без расчёта на денежное вознаграждение)?

(ОДИН ОТВЕТ)

1. Да, был (-а) активным участником-волонтером / сейчас являюсь волонтером
2. Да, слышал (-а) об этом, но никогда не участвовал (-а) ----- → ПЕРЕХОДИТЕ К ВОПРОСУ № D1
3. Нет, впервые слышу----- → ПЕРЕХОДИТЕ К ВОПРОСУ № D1

(99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

55. Каково направление Вашей волонтерской деятельности? (ОДИН ОТВЕТ)

1. Поддержка религиозной организации, церкви, мечети
2. Помощь бедным
3. Поддержка бездомных
4. Психологическая помощь

5. Поддержка людей с ограниченными возможностями (инвалидов)
 6. Сохранение культуры
 7. Поддержка научных исследований
 8. Борьба с наркоманией
 9. Защита окружающей среды
 10. Поддержка спортивных и иных культурно-массовых мероприятий
 11. Защита прав женщин
 12. Защита животных
 13. Помощь одиноким и пожилым людям
- (98) Другое (НАПИШИТЕ) _____
- (99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

56. Скажите, пожалуйста, что побудило Вас стать волонтером? (не более ДВУХ ОТВЕТОВ)

1. Желание помочь другим
 2. Чувство ответственности за происходящее вокруг
 3. Желание приобрести жизненный опыт
 4. Желание немного подзаработать
 5. Желание изменить мир
- (98) Другое (НАПИШИТЕ) _____
- (99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

57. Какую часть своего времени (в процентах) Вы тратите либо готовы потратить на волонтерскую деятельность? (ОДИН ОТВЕТ)

1. Более 80% моего времени
 2. 60-70% своего времени
 3. Половина своего времени
 4. 20-30% своего времени
 5. Менее 20% времени
- (99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

В ЗАКЛЮЧЕНИИ СООБЩИТЕ, ПОЖАЛУЙСТА, НЕКОТОРЫЕ ДАННЫЕ О СЕБЕ

D1. Ваш пол: 1. Мужской 2. Женский

D2. Напишите, пожалуйста, сколько Вам полных лет? _____

D3. Ваша этническая принадлежность (национальность)?

1. Казах / казашка
 2. Русский / русская
- (98) Другая этническая группа (национальность) (НАПИШИТЕ) _____

D4. Ваше образование (ОДИН ОТВЕТ)

1. Начальное (4 класса школы)
2. Незаконченное среднее (9 классов школы)
3. Среднее (11 классов школы)
4. Профессионально-техническое, среднеспециальное (колледж, училище)
5. Незаконченное высшее (только учусь в ВУЗе)
6. Высшее (окончил ВУЗ)
7. Высшее и научная степень (магистр, кандидат, доктор, PhD)

D5. Скажите, пожалуйста, где Вы проживаете в данный момент? (ОДИН ОТВЕТ)

1. Живу с родителями / родственниками
 2. Живу в собственной квартире / доме
 3. Живу в съемной квартире / комнате, общежитии
- (98) Другое (НАПИШИТЕ) _____
- (99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

D6. Ваше семейное положение (ОДИН ОТВЕТ)

1. Женат / Замужем
2. Живу в незарегистрированном браке
3. Холост / не замужем

(98) Другое (НАПИШИТЕ) _____
(99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

D7. Скажите, пожалуйста, сколько детей Вы имеете? (ОДИН ОТВЕТ)

1. Нет детей
2. Один ребенок
3. Двое детей
4. Трое детей
5. Четверо или более детей

D8. В настоящее время Вы работаете? (ОДИН ОТВЕТ)

1. Нет, я только учусь -----→ **ЗАВЕРШИТЬ ЗАПОЛНЕНИЕ АНКЕТЫ**
2. Учусь и одновременно работаю (подрабатываю)
3. Да, я работаю
4. Я не учусь, не работаю и НЕ ищу работу ----→ **ЗАВЕРШИТЬ ЗАПОЛНЕНИЕ АНКЕТЫ**
5. Я не учусь, не работаю (ищу работу) -----→ **ЗАВЕРШИТЬ ЗАПОЛНЕНИЕ АНКЕТЫ**

(99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

D9. НАПИШИТЕ, пожалуйста, в какой сфере Вы работаете? (ОДИН ОТВЕТ)

1. Государственный служащий
2. Специалист в области науки, культуры, охраны здоровья, образования, дошкольного воспитания
3. Специалист финансовой сферы (банки, бухгалтерия и т.д.)
4. Бизнесмен, предприниматель
5. Работник СМИ
6. Работник сферы услуг
7. Работник сферы торговли
8. Работник строительной сферы
9. Работник сельского хозяйства
10. Технический персонал (охранник, вахтер, техничка и т.д.)
11. Самостоятельно занятые
12. Без постоянного места работы, подрабатываю в разных местах, временно не работаю
13. Другое (НАПИШИТЕ) _____

(99) Затрудняюсь ответить (НЕ ЗАЧИТЫВАТЬ)

ДЛЯ КОНТРОЛЯ РАБОТЫ ИНТЕРВЬЮЕРА ПОСЛЕ ЗАПОЛНЕНИЯ АНКЕТЫ К ВАМ МОГУТ ПОЗВОНИТЬ В ЦЕЛЯХ ПОДТВЕРЖДЕНИЯ ПРОВЕДЕНИЯ ОПРОСА. ДЛЯ ЭТОГО ПРОСИМ ВАС СООБЩИТЬ НОМЕР ВАШЕГО ТЕЛЕФОНА

Ваше имя _____
Номер вашего телефона _____

ФИО интервьюера	№ интервьюера
Дата опроса	Подпись интервьюера

КОД _____ ВВОД _____

БЛАГОДАРИМ ВАС ЗА УЧАСТИЕ В ОПРОСЕ!

ЛИНЕЙНЫЕ РАСПРЕДЕЛЕНИЯ

1. На какие средства Вы живете?

	Количество	%
Живу только на заработную плату	732	36,7
Живу на заработную плату и имею постоянный дополнительный доход	106	5,3
Живу на заработную плату и время от времени имею дополнительный доход	108	5,4
Живу на доходы от собственной предпринимательской деятельности	76	3,8
Живу случайными заработками	66	3,3
Живу на стипендию, пенсию, пособие	157	7,9
Живу на доходы других членов семьи	747	37,5

2. Как бы Вы сами определили уровень материального благосостояния Вашей семьи?

	Количество	%
Мы не испытываем материальных затруднений и при необходимости вполне можем приобрести автомобиль или квартиру	201	10,1
Доходов хватает на все, кроме очень дорогих приобретений, таких как автомобиль или квартира	640	32,1
Денег хватает на питание и одежду, но покупка товаров длительного пользования затруднительна	825	41,4
Денег хватает на питание, но покупка одежды вызывает затруднение	254	12,7
Денег не хватает даже на питание	25	1,3
Затрудняюсь ответить	50	2,5

3. Какая часть Вашего или Вашей семьи ежемесячного дохода уходит на питание?

	Количество	%
Все деньги уходят на питание (100)	59	3,0
Большая часть дохода семьи уходит на приобретение продуктов (70-80)	335	16,8
Половина дохода уходит на еду (50)	936	47,0
Четверть дохода семьи уходит на питание (25)	400	20,1
На питание уходит от 10 до 25	136	6,8
На приобретение продуктов уходит менее 10 дохода	17	,9
Затрудняюсь ответить	110	5,5

4. Насколько разнообразно Вы питаетесь?

	Количество	%
Питание достаточно разнообразно, ежедневно едим мясо и фрукты	674	33,8
Стараемся сделать питание разнообразным, но возможности ежедневно употреблять мясо и фрукты есть не всегда	1156	58,0
Питание нашей семьи однообразно, возможности включить в рацион мясо и фрукты нет вообще	140	7,0
Затрудняюсь ответить	24	1,2

5. За последние полгода были ли в Вашей жизни моменты, когда у Вас не было денег на еду, в результате чего Вы недоедали на протяжении нескольких дней?

	Количество	%
Да, такое случается довольно часто	97	4,9
Такое случалось несколько раз	379	19,1
В моей жизни такого не было никогда	1435	72,5
Затрудняюсь ответить	69	3,5

6. Сколько человек живет в Вашем домохозяйстве?

	Количество	%
1-2	144	7,3
3-4	844	42,5
5-6	704	35,5
7-18	292	14,7

7. Сколько комнат в Вашей квартире/доме?

	Количество	%
1-2	584	29,5
3-4	855	43,1
5-6	385	19,4
7-12	159	8,0

8. Вы имеете свое собственное жилье, которое находится в Вашей личной собственности, в собственности Вашей семьи, которым Вы можете распоряжаться по своему усмотрению?

	Количество	%
Да, имею в моей личной собственности или в собственности супруга/родителей	1087	54,8
На правах собственности (совладение)	210	10,6
Арендное жилье	159	8,0
Нет, не имею	529	26,6

9. Удовлетворены ли Вы Вашими жилищными условиями в целом или нет?

	Количество	%
Вполне удовлетворен (-а)	867	43,6
Скорее удовлетворен (-а)	763	38,3
Скорее не удовлетворен (-а)	266	13,4
Совершенно не удовлетворен (-а)	64	3,2
Затрудняюсь ответить	30	1,5

10. Сколько ежемесячно Вы платите за коммунальные услуги (электричество, вода, отопление, телефон, интернет)?

	Количество	%
До 10 тыс. тенге	621	31,2
11-20 тыс. тенге	704	35,4
21-40 тыс. тенге	199	10,0
41-80 тыс. тенге	31	1,6
81 тыс. тенге и выше	8	,4
За коммунальные услуги не плачу, платят родители	304	15,3
Затруднились ответить	122	6,1

11.Я сейчас назову ряд проблем в сфере ЖКХ. Какие из них, с Вашей точки зрения, наиболее актуальны и значимы для Вашего населенного пункта?

	Количество	%
Высокие тарифы на коммунальные услуги	651	32,8
Низкое качество коммунальных услуг	249	12,5
Обветшание жилого фонда (изношенность коммуникаций)	160	8,1
Отсутствие надлежащего контроля со стороны госорганов	110	5,5
Недоступность жилья	461	23,2
Низкий уровень благоустройства придомовых территорий	199	10,0
Отопление не соответствует погоде	101	5,1
Отсутствие парковок	141	7,1
Коррупция, взяточничество в отрасли ЖКХ	101	5,1
Низкие температуры отопления	89	4,5
Проблема с вывозом мусора	218	11,0
Недобросовестность КСК	55	2,8
Перебои в электроснабжении	103	5,2
Перебои с водоснабжением	146	7,4
Отсутствие газификации, перебои с газоснабжением	189	9,5
Отсутствие асфальтированных дорог у дома	285	14,4
Отсутствие придомовых игровых, спортивных площадок	219	11,0
Перебои в работе лифтов	29	1,5
Отсутствие каналов коммуникации с представителями ЖКХ	25	1,3
Нет никаких проблем	218	11,0
Другое (Уголь дорогой, Плохой интернет)	2	0,1
Затрудняюсь ответить	99	5,0

12.1 Насколько Вы удовлетворены...? Уровнем организации теплоснабжения

	Количество	%
Удовлетворен (-а)	1223	62,3
Не удовлетворен (-а)	300	15,3
Не пользуюсь	439	22,4

12.2 Насколько Вы удовлетворены...? Уровнем организации водоснабжения / холодная и горячая вода

	Количество	%
Удовлетворен (-а)	1305	66,6
Не удовлетворен (-а)	401	20,5
Не пользуюсь	253	12,9

12.3 Насколько Вы удовлетворены...? Уровнем организации водоотведения / канализации

	Количество	%
Удовлетворен (-а)	1178	60,2
Не удовлетворен (-а)	348	17,8
Не пользуюсь	432	22,1

12.4 Насколько Вы удовлетворены...? Уровнем организации электроснабжения

	Количество	%
Удовлетворен (-а)	1589	81,6
Не удовлетворен (-а)	274	14,1
Не пользуюсь	85	4,4

12.5 Насколько Вы удовлетворены...? Уровнем организации газоснабжения

	Количество	%
Удовлетворен (-а)	973	49,8
Не удовлетворен (-а)	292	14,9
Не пользуюсь	690	35,3

12.6 Насколько Вы удовлетворены...? Услугами лифта

	Количество	%
Удовлетворен (-а)	378	19,4
Не удовлетворен (-а)	209	10,7
Не пользуюсь	1361	69,9

12.7 Насколько Вы удовлетворены...? Услугами вывоза мусора

	Количество	%
Удовлетворен (-а)	940	48,8
Не удовлетворен (-а)	433	22,5
Не пользуюсь	553	28,7

12.8 Насколько Вы удовлетворены...? Услугами телефонии

	Количество	%
Удовлетворен (-а)	1252	64,7
Не удовлетворен (-а)	220	11,4
Не пользуюсь	463	23,9

12.9 Насколько Вы удовлетворены...? Услугами домашнего Интернета

	Количество	%
Удовлетворен (-а)	1176	60,7
Не удовлетворен (-а)	286	14,8
Не пользуюсь	475	24,5

13. Чувствуете ли Вы себя в безопасности, когда идете один / одна ночью по городу / поселку / селу, где Вы живете?

	Количество	%
Да	1412	70,8
Нет	520	26,1
Отказ от ответа	19	1,0
Затрудняюсь ответить	41	2,1

14. За прошедшие 12 месяцев было ли предпринято против Вас какое-либо противоправное действие/преступление?

	Количество	%
Да	79	4,0
Нет	1874	94,1
Отказ от ответа	18	0,9
Затрудняюсь ответить	21	1,1

15. Знакомы ли, встречались ли Вы лично с участковым инспектором полиции, который обеспечивает безопасность участка, на котором Вы проживаете?

	Количество	%
Да, знаком, встречаюсь с ним довольно часто	186	9,3
Да, знаком, встречаюсь с ним иногда	595	29,9
Нет, не знаком, никогда его не видел	1180	59,3
Затрудняюсь ответить	30	1,5

16. Был ли за прошедшие 2-3 месяца противоправный случай, в котором полицейские повели себя так, что у Вас вызвало неприятие или недовольство?

	Количество	%
Да, был лично свидетелем	84	4,3
Только по СМИ, интернет и социальным сетям	310	15,8
Таких случаев не имелось	1523	77,4
Затрудняюсь ответить	51	2,6

17. Что на Ваш взгляд представляет угрозу Вашей личной безопасности?

	Количество	%
Загрязнение воздуха, воды	404	20,4
Безработица	565	28,5
Угроза войны	248	12,5
Коррупция	308	15,5
Болезни	394	19,8
Бедность	279	14,1
Религиозный экстремизм	155	7,8
Межэтнические конфликты	67	3,4
Преступность	384	19,3
<i>Другое (Ничего, Мешкотарный завод убивает запахами, Азартные игры, Алкоголизм, Неопределенность в будущем)</i>	35	1,8
Затрудняюсь ответить	153	7,7

18. Сколько лет Вы затратили времени на обучение, то есть получение образования, включая все учебные заведения, которые закончили (школа, колледж, университет, послевузовское образование)?

	Количество	%
1-6	44	2,3
7-12	785	41,5
13-25	976	51,6
Отказ от ответа	88	4,6

19.1 Напишите, в какой степени Вы владеете следующими языками? Казахский

	Количество	%
Совершенно не знаю	74	3,8
Знаю только несколько слов и фраз	196	10,0
Понимаю, а также могу участвовать в несложном разговоре	218	11,1
Могу свободно говорить, читать и писать	1479	75,2

19.2 Напишите, в какой степени Вы владеете следующими языками? Русский

	Количество	%
Совершенно не знаю	33	1,7
Знаю только несколько слов и фраз	216	11,0
Понимаю, а также могу участвовать в несложном разговоре	399	20,4
Могу свободно говорить, читать и писать	1311	66,9

19.3 Напишите, в какой степени Вы владеете следующими языками? Английский

	Количество	%
Совершенно не знаю	317	16,3
Знаю только несколько слов и фраз	958	49,1
Понимаю, а также могу участвовать в несложном разговоре	509	26,1
Могу свободно говорить, читать и писать	166	8,5

20. Есть ли у Вас мобильный телефон?

	Количество	%
Да	1164	59,3
Нет	800	40,7

21. На каких имеющихся у Вас устройствах Вы чаще всего выходите в интернет?

	Количество	%
Мобильный телефон	1751	87,9
Стационарный компьютер или ноутбук	175	8,8
Интернет-кафе или компьютерные клубы	21	1,1
Не выхожу в интернет	43	2,2
Другое (<i>Smart TV</i>)	1	0,1
Затрудняюсь ответить	1	0,1

22. Как часто Вы выходите в интернет?

	Количество	
Ежедневно, постоянно сижу в интернете	855	43,6
Ежедневно, 1-2 часа в день	893	45,5
Ежедневно менее получаса	125	6,4
Несколько раз в неделю	72	3,7
Реже одного раза в неделю	10	0,5
Затрудняюсь ответить	7	0,4

23. С какой целью Вы пользуетесь интернетом?

	Количество	%
Для учебы	715	36,5
Для работы	564	28,8
Для чтения новостей	730	37,3
Для общения в социальных сетях	1294	66,1
Для игр	252	12,9
Другое (для развлечений, все перечисленные, Саморазвитие)	4	0,3
Затрудняюсь ответить	14	0,7

24. Как Вы оцениваете состояние собственного здоровья?

	Количество	%
Очень хорошее	462	23,2
Хорошее	1361	68,3
Не очень хорошее	144	7,2
Плохое	17	0,9
Затрудняюсь ответить	8	0,4

25. Как изменилось состояние Вашего здоровья за последний год?

	Количество	%
Улучшилось	300	15,0
Скорее улучшилось	375	18,8
Не изменилось	1152	57,7
Скорее ухудшилось	117	5,9
Ухудшилось	25	1,3
Затрудняюсь ответить	28	1,4

26. Сдавали ли Вы когда-нибудь анализ крови на ВИЧ/СПИД?

	Количество	%
Да	670	33,8
Нет	1222	61,6
Отказ от ответа	28	1,4
Затрудняюсь ответить	64	3,2

27. Как бы Вы оценили экологическую обстановку в Вашем населенном пункте, местности?

	Количество	%
В целом благополучная	602	30,2
Скорее благополучная	954	47,9
Скорее неблагоприятная	354	17,8
Очень плохая, близкая к катастрофической	59	3,0
Затрудняюсь ответить	22	1,1

28.1 Удовлетворены ли Вы качеством воздуха в Вашем населенном пункте

	Количество	%
Удовлетворен	921	46,7
Скорее удовлетворен	669	33,9
Скорее не удовлетворен	218	11,1
Не удовлетворен	140	7,1
Затрудняюсь ответить	23	1,2

28.2 Удовлетворены ли Вы качеством воды, которой вы пользуетесь, в Вашем населенном пункте

	Количество	%
Удовлетворен	862	44,0
Скорее удовлетворен	699	35,7
Скорее не удовлетворен	261	13,3
Не удовлетворен	112	5,7
Затрудняюсь ответить	26	1,3

29. Был ли у Вас лично опыт обращения в полицию и насколько Вы удовлетворены ее работой?

	Количество	%
Да, лично обращался (-лась) в полицию, полностью удовлетворен (-а) ее работой	188	9,5
Да, обращался (-лась), но результат меня не устроил	164	8,3
Да, обращался (-лась), но остался полностью неудовлетворенным (-ой) работой полиции	114	5,7
Нет, никогда не обращался (-лась) в полицию	1495	75,2
Затрудняюсь ответить	26	1,3

30. К кому Вы прислушиваетесь при выборе своей профессии?

	Количество	%
К СМИ	31	1,6
К друзьям, знакомым	79	4,0
К родителям	1180	59,2
К учителям	71	3,6
Решения принимаю самостоятельно, не ориентируюсь на мнения других	606	30,4
Другое (Нет профессии, закончил 9 классов, Ни к кому, Ко всем)	6	0,3
Затрудняюсь ответить	19	1,0

31. К какой религии Вы себя относите?

	Количество	%
Ислам	1600	80,2
Православие	291	14,6
Католицизм	12	0,6
Протестантизм	12	0,6
Иудаизм	4	0,2
Не отношу себя ни к какой религии	68	3,4
Затрудняюсь ответить	8	0,4

32. Как Вы выбрали религию?

	Количество	%
Наша религия зависит от нашего этноса	741	38,9
Религия не связана с этносом, ее мне передали мои родители	942	49,4
Религию выбрал сам	174	9,1
Затрудняюсь ответить	49	2,6

33.1 Как Вы думаете, какой возраст является идеальным для вступления в брак? Для мужчины

	Количество	%
18-23 года	337	17,1
24-27 лет	1168	59,2
28-35 лет	398	20,2
35 лет и более	26	1,3
В брак вступать не обязательно	6	0,3
Затрудняюсь ответить	37	1,9

33.2 Как Вы думаете, какой возраст является идеальным для вступления в брак? Для женщины

	Количество	%
18-23 года	1170	59,7
24-27 лет	661	33,7
28-35 лет	68	3,5
35 лет и более	7	0,4
В брак вступать не обязательно	11	0,6
Затрудняюсь ответить	44	2,2

34. Как Вы считаете, кто должен брать на себя ответственность за использование контрацепции для предупреждения незапланированной беременности?

	Количество	%
Решение по использованию контрацепции должна принимать женщина	196	9,9
Решение по использованию контрацепции должен принимать мужчина	209	10,6
Ответственность за использование контрацепции лежит как на мужчине, так и на женщине	1006	50,9
Я против применения контрацепции	223	11,3

Не допускаю возможности применения контрацепции по религиозным мотивам	66	3,3
Затрудняюсь ответить	276	14,0

35. Сталкивались ли Вы в течение последнего месяца с проявлениями коррупции (давали ли вознаграждение за какую-либо услугу)?

	Количество	%
Да, несколько раз за это время	79	4,0
Это было один раз за последний месяц	71	3,6
Нет, за последний месяц этого не было	1338	68,4
Этого не было за последний месяц, но раньше такие случаи были	174	8,9
Затрудняюсь ответить	295	15,1

36. За оказание каких услуг Вы давали вознаграждение (взятку) за последний месяц?

	Количество	%
Медицинские услуги	114	16,3
Образование, включая детские сады	73	10,4
Правоохранительные органы, в том числе дорожная полиция	84	12,0
Трудоустройство	68	9,7
Государственные органы	27	3,9
Затрудняюсь ответить	334	47,7

37. Как Вы думаете, кто виноват в том, что в обществе существует коррупция?

	Количество	%
Виноват тот, кто предлагает (дает) взятку	129	6,6
Виноват тот, кто требует (вымогает) взятку	281	14,3
Виноваты оба	726	37,0
Виновато общество	386	19,7
Виновато законодательство	276	14,1
<i>Другое (Государство, Низкие зарплаты, высокие цены)</i>	11	0,6
Затрудняюсь ответить	153	7,8

38. Каков средний размер вознаграждения, которое Вам приходилось давать?

	Количество	%
Менее 1000 тенге	259	14,7
1001-5000 тенге	187	10,6
5001-10 000 тенге	141	8,0
10 001-50 000 тенге	68	3,9
50 001-100 000 тенге	25	1,4
Свыше 100 000 тенге	28	1,6
<i>Другое (Вознаграждения не делал(а))</i>	535	30,4
Затрудняюсь ответить	514	29,3

39. В нашем обществе очень много разных людей. Ниже перечислены различные группы людей. Назовите тех, с кем бы Вы НЕ ХОТЕЛИ жить по соседству Количество

	Категорически нет	Нет, но с некоторыми исключениями	Мне все равно	Затрудняюсь ответить
1. Люди другой этнической группы (национальности)	255	320	1279	110
2. Иммигранты и иностранные рабочие	322	466	1043	123
3. Люди другой религии (вероисповедания)	291	343	1193	127
4. Сожительствующие без официальной регистрации брака в ЗАГСе	293	275	1254	124
5. Люди, разговаривающие на незнакомом Вам языке	355	396	1043	154
6. Оралманы	280	393	1127	148
7. Люди с нетрадиционной сексуальной ориентацией	1050	248	475	177

39. В нашем обществе очень много разных людей. Ниже перечислены различные группы людей. Назовите тех, с кем бы Вы НЕ ХОТЕЛИ жить по соседству %

	Категорически нет	Нет, но с некоторыми исключениями	Мне все равно	Затрудняюсь ответить
1. Люди другой этнической группы (национальности)	13,0	16,3	65,1	5,6
2. Иммигранты и иностранные рабочие	16,5	23,8	53,4	6,3
3. Люди другой религии (вероисповедания)	14,9	17,6	61,1	6,5
4. Сожительствующие без официальной регистрации брака в ЗАГСе	15,1	14,1	64,4	6,4
5. Люди, разговаривающие на незнакомом Вам языке	18,2	20,3	53,5	7,9
6. Оралманы	14,4	20,2	57,9	7,6
7. Люди с нетрадиционной сексуальной ориентацией	53,8	12,7	24,4	9,1

40. Если Вы не имеете постоянной работы, то насколько давно?

	Количество	%
До 3 месяцев	171	9,5
3-6 месяцев	85	4,7
6-12 месяцев	59	3,3
Больше 1 года	179	9,9
<i>Другое (Работаю, учусь)</i>	1119	62,0

Затрудняюсь ответить	191	10,6
----------------------	-----	------

41. По 10-балльной шкале оцените пожалуйста вероятность того, что Вы сохраните нынешнюю работу, не будете уволены и не станете безработными?

	Количество	%
1	136	10,1
2	83	6,1
3	63	4,7
4	94	7,0
5	267	19,7
6	126	9,3
7	155	11,5
8	148	10,9
9	84	6,2
10	196	14,5

42. Удовлетворены ли Вы качеством полученного или получаемого Вами образования?

	Количество	%
Полностью удовлетворен (-а)	726	36,5
Скорее удовлетворен (-а)	984	49,5
Скорее не удовлетворен (-а)	196	9,9
Полностью не удовлетворен (-а)	60	3,0
Затрудняюсь ответить	23	1,2

43. Назовите основные преимущества образования в нашей стране

	Количество	%
Бесплатное школьное образование	1103	55,9
Наличие новых учебников	403	20,4
Техническая оснащенность кабинетов	343	17,4
Высокая квалификация преподавателей	202	10,2
Строительство новых учебных заведений	217	11,0
Котируемость отечественных ВУЗов за рубежом	140	7,1
Возможность участвовать на международных олимпиадах	284	14,4
В нашей системе образования нет преимуществ	350	17,7
<i>Другое (Академическая мобильность работает, Не знаю, Государственные гранты в ВУЗах)</i>	9	0,5

44. Назовите основные недостатки образования в нашей стране

	Количество	%
ЕНТ- не показатель образованности абитуриента, нужно вернуть прежнюю систему устных/письменных экзаменов	783	39,6
Нехватка учебников на государственном языке	239	12,1
Переполненность классов	258	13,0
Низкая техническая оснащенность кабинетов	315	15,9
Отсутствие квалифицированных педагогов	427	21,6
Неудобное расписание занятий	154	7,8

Коррупцированность образовательной среды	258	13,0
Недостаточное количество государственных образовательных грантов	392	19,8
Низкие стипендии для студентов	519	26,2
Высокая плата за обучение в ВУЗах	796	40,2
Большие очереди в детские сады	361	18,2
В нашей системе образования нет недостатков	148	7,5
Другое (<i>Питание в школе дорого, Не знаю, Программа образования полностью неправильная, Нет практической части, только теория, Незнание государственного языка преподавателями, После получения диплома нет работы по специальности, В целом низкий уровень образования, сомнительные эксперименты</i>)	30	1,5

45. Имеете ли Вы постоянную работу, на которой выплачивается постоянная заработная плата и делаются социальные и пенсионные отчисления?

	Количество	%
Да	796	40,1
Нет	585	29,5
Я не работаю, я учусь	586	29,5
Затрудняюсь ответить	17	,9

46. В случае, если Вы окажетесь без работы, как быстро Вы найдете новую работу?

	Количество	%
Я найду работу в самые короткие сроки	420	21,4
Поиск работы вызовет определенные сложности, но в течение трех месяцев я найду работу	386	19,6
Найти новую работу – это большая проблема для молодого человека, в лучшем случае найду в течение полугода	412	20,9
Я учусь, не ищу работу, у меня нет опыта в поиске работы	575	29,2
Затрудняюсь ответить	174	8,8

47. О каких государственных программах и проектах по поддержке молодежи Вы слышали или знаете?

	Количество	%
«Молодежная практика»	574	28,9
«С дипломом – в село!»	897	45,1
«Жасыл Ел»	700	35,2
Единая программа поддержки и развития бизнеса «Дорожная карта бизнеса 2020»	315	15,9
Программа развития продуктивной занятости и массового предпринимательства на 2017-2021 годы	90	4,5
Программа жилищного строительства «Нұрлы жер»	373	18,8
Международная стипендия «Болашак»	480	24,2
Государственная молодежная премия «Дарын»	263	13,2
Серпін-2050	431	21,7
Бесплатное техническое и профессиональное образование для всех	147	7,4
Проект развития молодежного корпуса	40	2,0

Молодежный кадровый резерв	65	3,3
Ни с одной из перечисленных программ не знаком	430	21,6

48. В каких государственных программах и проектах по поддержке молодежи Вы принимали участие?

	Количество	%
«Молодежная практика»	136	7,0
«С дипломом – в село!»	97	5,0
«Жасыл Ел»	191	9,8
Единая программа поддержки и развития бизнеса «Дорожная карта бизнеса 2020»	41	2,1
Программа развития продуктивной занятости и массового предпринимательства на 2017-2021 годы	18	,9
Программа жилищного строительства «Нұрлы жер»	46	2,4
Международная стипендия «Болашак»	17	,9
Государственная молодежная премия «Дарын»	22	1,1
Серпін-2050	51	2,6
Бесплатное техническое и профессиональное образование для всех	32	1,6
Проект развития молодежного корпуса	7	,4
Молодежный кадровый резерв	4	,2
Ни в одной из перечисленных программ не принимал участие	1455	74,4

49. Скажите, пожалуйста, Вам известно о работе Молодежных ресурсных центров (МРЦ) Вашего района / города / области?

	Количество	%
Да, известно, я сам обращался	115	5,8
Да, известно, но никогда не обращался в МРЦ	341	17,2
Что-то слышал, читал	416	21,0
Нет. Ни разу не слышал	1035	52,3
Затрудняюсь ответить	71	3,6

50. Помогли ли сотрудники Молодежных ресурсных центров в решении Вашей проблемы?

	Количество	%
Да, помогли	86	29,8
Частично помогли	52	18,0
Нет, не помогли	110	38,1
Затрудняюсь ответить	41	14,2

51. По Вашему мнению достаточно ли внимания государственные органы уделяют проблемам молодежи?

	Количество	%
Да, государство создает все условия для развития молодежи	726	37,0
Государственные органы уделяют недостаточно внимания молодежи	787	40,2
Нет, государство ничего не делает для молодежи	348	17,8
Затрудняюсь ответить	99	5,1

52. Как Вы проводите свое свободное время?

	Количество	%
Посещаю театры, музеи, выставки	94	4,7
Хожу на концерты	168	8,5
Хожу в гости, принимаю гостей	426	21,5
Встречаюсь с друзьями	937	47,2
Занимаюсь спортом	417	21,0
Хожу в мечеть, церковь, синагогу	96	4,8
Посещаю кафе, ресторан	211	10,6
Гуляю в парке	367	18,5
Читаю	393	19,8
Хожу в кино	365	18,4
Выезжаю на природу	300	15,1
Занимаюсь хобби	303	15,3
Отдыхаю дома	843	42,4
У меня нет свободного времени	167	8,4
<i>Другое (С ребенком сижу, Общаюсь с друзьями в социальных сетях, Гуляю с семьей, провожу время с семьей)</i>	5	0,3

53. Удовлетворены ли Вы качеством работы досуговых учреждений (дворцов школьников, школ искусств, дворцов спорта, ДЮСШ, спортивных центров и др.), которые находятся в Вашем городе / селе?

	Количество	%
Полностью удовлетворен	512	25,7
Скорее удовлетворен	716	35,9
Скорее не удовлетворен	281	14,1
Полностью не удовлетворен	102	5,1
В нашем населенном пункте нет досуговых учреждений	197	9,9
Я не посещаю досуговые учреждения в нашем городе, селе	151	7,6
Затрудняюсь ответить	33	1,7

54. Занимались ли Вы когда-либо волонтерской деятельностью (помощь чужим людям, осуществляемая добровольно без расчёта на денежное вознаграждение)?

	Количество	%
Да, был активным участником-волонтером, сейчас являюсь волонтером	243	12,2
Да, слышал об этом, но никогда не участвовал	1032	52,0
Нет, впервые слышу	667	33,6
Затрудняюсь ответить	42	2,1

55. Каково направление Вашей волонтерской деятельности?

	Количество	%
Поддержка религиозной организации, церкви, мечети	27	6,7
Помощь бедным	90	22,3
Поддержка бездомных	20	5,0
Психологическая помощь	17	4,2
Поддержка людей с ограниченными возможностями	47	11,6

Сохранение культуры	15	3,7
Поддержка научных исследований	13	3,2
Борьба с наркоманией	9	2,2
Защита окружающей среды	44	10,9
Поддержка спортивных и иных культурно-массовых мероприятий	23	5,7
Защита прав женщин	5	1,2
Защита животных	13	3,2
Помощь одиноким и пожилым людям	36	8,9
Другое (<i>Во время стихийных бедствий</i>)	1	0,1
Затрудняюсь ответить	44	10,9

56. Скажите, пожалуйста, что побудило Вас стать волонтером?

	Количество	%
Желание помочь другим	174	44,1
Чувство ответственности за происходящее вокруг	73	18,5
Желание приобрести жизненный опыт	57	14,4
Желание немного подзаработать	31	7,8
Желание изменить мир	78	19,7
Затрудняюсь ответить	49	12,4

57. Какую часть своего времени (в процентах) Вы тратите либо готовы потратить на волонтерскую деятельность?

	Количество	%
Более 80 моего времени	19	4,8
60-70 своего времени	28	7,1
Половина своего времени	66	16,8
20-30 своего времени	145	36,8
Менее 20 времени	87	22,1
Затрудняюсь ответить	49	12,4